

JERTFA

(Tatianeii Stepa)

îmi plac foarte mult copacii
cerul lor
mai ales atunci când vreau
să te definesc
tăcerea lor e ca a ta
chiar și statornicia
și nici ei nu-și propun nimic
totul vine de la sine
și frunza și floarea
și strigătul

ție îți plac mieii
cerul lor
mai ales atunci când
vrei să mă definești
tăcerea lor e ca și a mea
chiar și statornicia
și nici ei nu-și propun să moară
totul vine de la sine

Emil PROȘCAN

În octombrie 2008, când a urcat pe scena Casei de Cultură din Mizil, la **Concursul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”**, **Tatiana Stepa** a cântat două cântece în premieră absolută.

Muzica, vibrând până la lacrimi, evoca bucuria de a trăi fiecare clipă cu patimă, cu uimire, cu disperare: „Foaie verde și uscată / Într-un mod paradoxal / Nu se știe niciodată / Cât mai e pân' la final // Foaie dulce și amară / Viața-i totuși un prinos, / Poate-i cea din urmă oară / Când putem trăi frumos...”. Dar și prețul nedrept pe care îl plătesc, de multe ori, artiștii, jucându-și destinul în teatrul meschin al lumii contemporane: „Mor actorii părăsiți de public / teatrul însuși este o fantomă / Și la catafalc le stau de gardă / Rolurile care intră-n comă. // Ne-au făcut să plângem și să râdem / În momente bune sau mizere / Astăzi cu privirea zăvorâtă / Ei își joacă ultima tăcere // Ce ciudat, acum când mor actorii / Tragedia ce-am jucat-o moare, / Pentru a afla că fără dânsii / Tragedia noastră e mai mare”

A promis că o să vină și la ediția următoare a concursului, în octombrie 2009... A promis... Dar, pe 7 august 2009 și-a petrecut ultima zi din viață, aici, pe pământ! A fost ultima dată calendaristică înscrisă într-un act al ei de stare civilă, marcând începutul eternității. Fizic, Tatiana ne părăsea definitiv, la vârsta la care existența ar fi trebuit să-i înșenineze dra-

Vă las cântecele mele

gostea, bunătatea și freamătul de copac fără pădure, sentimente pe care vocea-i inegalabilă le dăruise tuturor, în risipite ninsori cu arpi de înger. De aceea toți cei care au cunoscut-o, dar și cei care doar i-au auzit cântecele, au simțit sfâșietoarea nedreptate a destinului.

Totul a fost ca la o moarte: tânguirea palpătoare a lumânărilor, figuri împietrite dăltuite de lacrimi, liniște șoptită, o cruce, preoți și chiar un sicriu. Tot ce fusese până atunci Tatiana, cu zbateri, vise, așteptări, speranțe, dezamăgiri..., se scursese din trupul înpietrit, ce stătea cu ochii închiși în sicriul ce fusese cândva copac cu frunze și viață!

Noi, cei care ne petrecusem în despărțire prieteni și rude (și cât de firesc se motivează: *așa e viața!*), știam foarte bine momentele crâncene ale despărțirii prin moarte și cunoșteam în amănunt „recuzita” dureroasă a acestor momente.

În holul imens al Ateneului, murmura nevăzutul fluviu de sunete și pași, ce se prelinse în timp aici..., din difuzoare, răsună acum vocea vie a Tatianeii, lângă trupul ei inert „învelit” de copacul răpit pădurii: „Vă las toate ce-au fost bune, / Dar și cele ce n-au fost, / Vă las tot ce nu pot spune, / Nu mai are niciun rost. // Vă las dragostea pierdută / Și tot chinul de apoi, / Gura mea nu mai sărută, / Vă las dorul meu de voi. // Vă las drumul către lună / Și copacii mei stingheri, / Vă las lupta mea nebună / Pentru viață până ieri. // Vă las lacrima cu care / Am dormit la căpătâi, / Vă las nopțile amare / Și lumina mea dintâi. // Vă las gândul de pe urmă, / Să vă apere mereu, / Vă las iarba, cerul, marea, / Vă las tot ce am fost eu. // Vă las sufletul în palme, / Azvârliți-l printre fragi / Și iertați-mi voi povara, / Toți cei care mi-ați fost dragi. // Dar vă las și bucuria / Și tot cerul meu de stele, / Vă las singura-mi avere, / Vă las cântecele mele.”

Trupul ei primise taina trecerii și asculta împreună cu noi, cei de acolo, cântecele despre viață, din viața ei, din viața noastră... Toate acele cântece, cărora le știam pe de rost versurile, erau acum altfel și parcă le auzeam pentru prima dată. În acele momente lumânările erau frunze incendiate de toamnă, căzând către înaltul albastru al cerului.

A trecut de atunci un an! Un an în care pe Pământ s-au petrecut alte întâmplări ale lumii, în drumul firesc dintre viață și moarte! Ca și cum nu era de ajuns, la șase luni de la imensa pierdere a Tatianeii, mi-a murit unul din cei mai buni prieteni și oameni pe care i-am cunoscut! Îl chema Sone și se asemena foarte mult cu Tatiana! Aveau același suflet bun și cald! Și singurătatea în care amândoi parcă au dorit să trăiască, să se ascundă, din care evadau atunci când puteau să le facă un bine celorlați.

Nu vroiau și nu cereau, niciodată, nimic pentru ei! Amândoi își ascundeau sub un zâmbet adevărat, realitatea despre ceea ce se petrecea în sufletul lor! Greutățile de tot felul ale existenței și singurătatea, le-au purtat cu

demnitate! La fel și plecarea lor, a fost simplă și demnă.

De ce totuși – mă întreb – după nici o moarte nu se schimbă nimic? Aceleași zile, același soare, aceiași pași! Doar lumina celor dispăriți care se transformă în amintiri!

Tatiana Stepa! Un nume și un om ca un copac răstăcit în mijlocul unei câmpii nefârșite. Am fost la slujba de pomenire, chiar în ziua când s-a împlinit un an de la moartea ei. Nu credeam că ceața uitării coboară atât de repede... Foarte puțină lume, incredibil de puțină!... **Ileana Vulpescu, Magda Pușcaș, George Nicolescu, Ana Maria Păunescu, Cătălin, băiatul Tatianeii, Filip Estera, diriginta ei, Andrei și Mirela Tudoran, Cristina Bălănescu, Mirela Ghioc, Diana Tocitu, Sorina Zlătan...**

Priveam la pâlcul de oameni adunat în liniștea gândurilor din jurul momântului ei de pământ și îmi imaginam mulțimea celor pentru care a compus, a repetat, a cântat întreaga viață! Mă gândeam la spectatorii cu mâinile ridicate, în momentele în care vocea din sufletul Tatianeii îi făcea fericiți, și la „firescul” multiplelor preocupări, pe care fiecare dintre aceștia le puteau avea acum! Dincolo de liniștea de aici, se amestecau zgomote de voci, mașini, pași! Dincolo de dincolo, cealaltă viață își vedea în continuare de treabă!

Ce mai faci Tatiana?

Noi?

Suntem încă aici, amestecați în gândurile pământului și câțiva din cei cu care tu..., ne-am gândit la tine!

Emil PROȘCAN
Mizil 19 august 2010

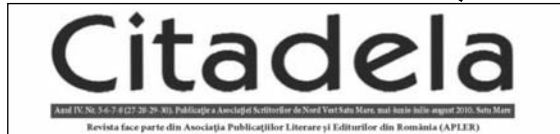
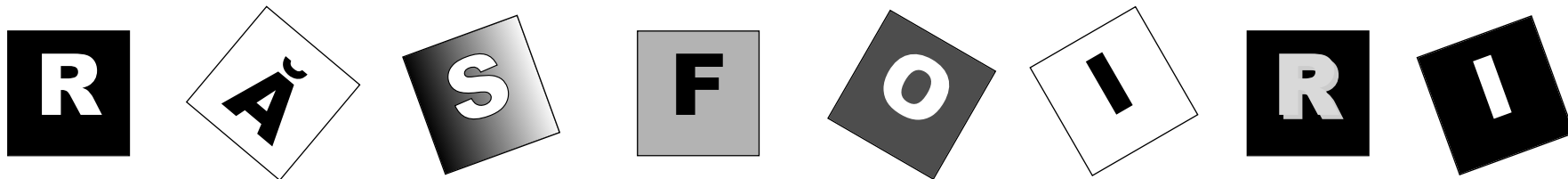
Festivalul de muzică folk „In memoriam Tatiana Stepa” (Ediția a II-a)

Pe data de 1 octombrie 2010 **Primăria Orașului Mizil** organizează ediția a II-a a **Festivalului de muzică folk „In memoriam Tatiana Stepa”**.

Ținând cont de condițiile precare din punct de vedere financiar toți cei interesați de această manifestare, la care vor participa cei mai buni cântăreți ai genului, sunt rugați să contribuie cu sponsorizări, în limita posibilităților.

Relații la telefon **0722653808**; e-mail **leonidacondeescu@yahoo.com**.

PAGINI ROMÂNEȘTI ÎN NOUA ZEELANDĂ

Răspunzând unei întrebări adresate de **Nicolae Băciut**, redactorul-șef al revistei, scriitorul **Fănuș Neagu** pune un „diagnostic” sumbru intelectualității române: „*Intelectualii, 80%, dacă nu 92%, au trădat. Țara Românească e pe marginea unei prăpastii cu două tălșuri: stânga sau dreapta? M-aș situa nu ca un diriguit al oamenilor, spre ce să-i îndrept. Nu știu... Mi-e dor de revoluționari de la '48 și chiar mai dinainte, de la 1821. Nu mi-e dor de Revoluția din Octombrie, dar parcă mi-e dor de o revoluție autentică, nu ca aceea de la '89, dar una foarte dură, care să îi îndepărteze pe toți – pe toți nu-i va putea niciodată – ticăloșii moderni.*”

Refuzând, cu umor, un demers „testamentar”, frumosul „nebun” rătăcit în marele orașe conchide: „*Dar dacă ar fi să fie, ferească Domnul, cândva, sigur că va fi, aș lăsa oamenilor următoarele cuvinte: ascultați șuieratul brazilor, freământul paltinilor, mirosiți floarea de salcâm și fiți atenți când vujește Dunărea, când bate vântul, când tună și, mai ales, când inima oamenilor plânge. Să nu vă fie rușine de oamenii care plâng, pentru că inima vorbește mai mult decât gândul.*”

În **Dulcea harababură**, **Cleopatra Lorințiu** „filmează” destinul unui scriitor care a fugit de nebunia lumii „cu moartea pre moarte călcând”: „*Considerat în Europa de azi un scriitor francez despre care se uită mai totdeauna să se amintească faptul că ar fi fost și român, Barbu Fundoianu a fost a plecat din România de teama antisemitismului, dar și ca să își desăvârșească destinul literar.*”

Fără Franța lui dragă, nu ar fi fost un scriitor cunoscut, celebru, evocat. Fără Franța lui dragă, poate că nu ar fi fost nici denunțat ca fiind evreu într-o perioadă de colaboraționism francez feroce. Nu ar fi ajuns în lagăr, nu ar fi fost ucis în plină maturitate creatoare la 46 de ani. Fără Franța lui dragă, nu ar fi devenit un nume de referință al literaturii europene, dar poate că ar fi rămas în viață, căci nu cred că în România vreun scriitor celebru a fost ucis de naziști în acest război al doilea, mondial și înfricoșător (...)

Am vrut să îl aduc pe Barbu Fundoianu în memoria colectivă. Am încercat aproape totul, cerând, implorând sprijin de la organe, comitete și comiții, de la departamentul «diaspora» al Ministerului de Externe, de la televiziune și prin petiții adresate Ministerului Culturii. Nu am reușit nimic. Fiecare te trimite la ...altcineva.

Cred că Fundoianu, alias Fondane, alias Benjamin Wechsler, e prea român pentru francezi, prea evreu pentru români, prea elitist pentru o cultură română aflată în derivă, prea deranjant pentru memoria franceză în care colaboraționismul e o pată nătângă, prea ori-cum, prea nu intră în scheme și formatare. E numai bun ca să fie uitat. Ca toate amintirile care dor.”

Ce s-ar mai putea adăuga? Poate doar faptul că uităm în continuare...

Nu de partizanat sau vehemență poate fi acuzată o bună parte din presa românească ci, mai simplu, de prostie. O armată de trepăduși care au absolvit cursurile lui Volkoff la seral a devenit un fel de „elită” a proorocilor pentru poporul român, incapabil să-și reamintească de „vântu” care i-a bătut prin buzunare.

Iar consecințele, din păcate, pot fi mai mult decât grave. Mi-am spus asta în clipa în care am auzit cum „behăie” un intelectual din „Regat”, citind editorialul sobru, semnat în ultimul număr al „Citadelei” de președintele Asociației Scriitorilor din Nord-Vest, Satu Mare, scriitorul Felician Pop. Iată câteva citate edificatoare și alarmante: „*Orice tendință de autonomie sau chiar de separare a acestei provincii istorice (Transilvania - n.n.) a stat mereu sub spectrul pernicios al unei «amenințări maghiare» ce a redus la tăcere vocile românilor ardeleni care credeau că o separare față de România ar fi fost în beneficul plaiurilor natale. Subiectul este extrem de delicat și tocmai de aceea foarte puțini se aventurează să-l abordeze. Se știe doar că molcomii ardeleni nu agreează scandalurile și ultimul lucru pe care și-l doresc este de a-și aprinde paie-n cap. Ar fi o adevărată prostie să negăm apartenența noastră la spiritul românesc. Cred că ardelenii au fost cei mai îndârjiți luptători pentru afirmarea identității lor pe aceste meleaguri, că nu degeaba s-au luat în 1918, peste 100.000 dintre ei, ca să meargă în crivățul iernii la Alba Iulia pentru a celebra cel mai important eveniment din istoria românilor și anume Unirea cu Patria Mamă. Dar peste toate aceste exerciții de iubire și fidelitate, ardelenii sunt structural diferiți de cei din Regat. Eforturile de egalizare, exacerbate în vremea interstițiului totalitar, nu au reușit să coaguleze rațional o conștiință unitară. Mecanismele comportamentale ale conaționalilor «sudiști» nu vor fi acceptate niciodată de ardeleni iar atunci când vreo «victimă» gen Victor Ciorbea sau Emil Boc mai cad în plasa mângoasă a politiciii dâmbovițene, ardelenii oftează din greu, ca după o zi de coasă încheiată cu o ploaie torențială.*”

Peste «îngustimea» provincială plutește mohorât norul unei frustrări adânci, că noi, cei din Ardeal, nu ne simțim confortabil în propria noastră patrie. Și în aceeași măsură în care ne-am încăpățânat să ne păstrăm limba și obiceiurile, am rejectat - aproape de un secol încoace - toate aluviunile balcanice adind dinspre crestele Carpaților. Este încă un joc neterminat, o problemă împinsă spre coada priorităților iar viitorul, mereu imprevizibil și deconcertant mai poate să ascundă în bolboroselile prezicătorilor, conturul unei soluții care acum nici n-ar putea fi imaginată.”

Superbă poezia “**Anotimpul păpușilor**” semnată de **Tincuța Bernevic**: „...în căsuța din umbrar (...) / tata continua să ciopească aerul / deasupra umerilor noștri / ca pe niște aripi pe care ai vrea să le porți într-o zi / ce-i asta întrebau păpușile / nimeni nu știa continuarea poveștii.”

Numărul 61 / iulie 2010 al revistei care apare la antipozi (redactor șef **Cristi Dumitrache**) excelează printr-o „textură” istorică densă și incitantă, dacă ar fi să amintim numai câteva titluri: „**Abdicarea regelui Mihai I**”, „**Îmbuibății României la lucru**” (câteva subtitluri: „**Beizadelele din lumea nouă**”, „**Profesorul Cernăianu**”, „**Vacanțele familiei Videanu**”, „**Averile Monicăi Maurer** etc.), **Rechizitoriul ceaușeștilor**”. Iată câteva „dileme” evidențiate în ultimul articol citat (semnat de controversatul dar și foarte „inițiatul” fost general de securitate Ion Mihai Pacepa: „**La 28 decembrie 1989, ziaristul francez Franz Oliver Giesbert a scris în Le Figaro că dacă Ceaușescu ar fi avut parte de un proces pu-blic, «ar fi putut face dezvăluiri cu privire la foștii săi tovarăși care au devenit gorbacioviști și tronează astăzi în Consiliul Frontului Salvării Naționale. De aceea era urgent să i se închidă gura, era urgent să fie omorât.** Într-un alt articol, apărut a doua zi în revista **Le Point**, jurnalistul francez **Kosta Christitch** a ajuns la aceeași concluzie.”

Guvernul de la București, realizând grotescul simulacrului juridic numit pompos «Procesul Ceaușescu», a încercat să-l legalizeze post-mortem, recurgând la practica sovietică a creării de documente fictive. Un exemplu concludent îl constituie «**Hotărârea pentru Instituirea unui Tribunal Militar Excepțional care să procedeze de urgență la judecarea faptelor comise de Ceaușescu Nicolae și Ceaușescu Elena**». Această Hotărâre, publicată la mult timp după «proces», este semnată: «**Președintele Consiliului Frontului Salvării Naționale Ion Iliescu. România, București, 24 decembrie 1989.**» Cei care au falsificat acest document au uitat însă că Iliescu a devenit președinte al Consiliul Frontului Salvării Naționale numai la 26 decembrie 1989.

Un alt fals este documentul intitulat «**Rechizitor din 24 decembrie 1989**» care dispune «**punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată**» a Ceaușeștilor. Acest document este semnat de «**maior de justiție Voinea Dan**», care a aflat însă despre procesul Ceaușescu numai la 25 decembrie 1989. Documentul falsificat poartă aprobarea unui «colonel de justiție» al cărui nume este indescifrabil și arată că ar fi fost înregistrat la Direcția Procuraturilor Militare sub numărul 1 - S.P. / 1989.” (...). Este însă semnificativ, și tipic sovietic, că Iliescu nu a repudiat sistemul care l-a adus la putere pe Ceaușescu și i-a permis să devasteze țara cu impunitate. Sub presiunea maselor populare, Iliescu a trecut partidul comunist în afara legii, dar a doua zi s-a răzgândit și a anunțat că soarta partidului va fi decisă într-un referendum popular care, din fericire, nu a mai avut loc. Când partidul comunist s-a autodizolvat, Frontul Salvării Naționale s-a intitulat el însuși partid politic și a absorbit pe cei mai importanți membri ai defunctului partid comunist”.

Atlantida din suflet

(Interviu cu scriitoarea *Passionaria Stoicescu*)

Da, poetul e „un exilat în copilărie”, fiindcă exilul e o stare de singurătate într-un teritoriu impus, pentru o pedeapsă nemeritată.

Pedeapsa e aceea de a simți altfel decât simt ceilalți, de a vedea cu alți ochi Viața, de a pipăi cu alte mâini Clipa, de a auzi altfel Curgerea, de a amușina cu alte nări Moartea.

Doar copiii vorbesc cu lucrurile și tot ei răspund, doar copiii însuflețesc păpușile și jucăriile...

Doar poeții vorbesc cu lucrurile și tot ei răspund, doar poeții însuflețesc literele și sensurile...

A consemnat: **Lucian MĂNĂILESCU**

Lucian Mănăilescu: Tema singurătății este una majoră în poezia Passionariei Stoicescu. Afirmăți, în ultimul dumneavoastră volum („*Celălalt soare*”, Editura Litera, 2010): „...nu interesează pe nimeni / că mori în fiecare zi”. Să fie poetul – „fiara care / n-are nimic prețios / pentru vânătorii de rând” – un exilat în copilărie, un înrăit trăitor în Atlantida din suflet?

Passionaria Stoicescu: Iată un titlu potrivit pentru interviul nostru: „Atlantida din suflet”. Vă mulțumesc pentru această metaforă, care îmi dă satisfacția unui dialog ca de la poet la poet și mă trimite nesperat într-o lume scufundată în adâncuri sau în înalturi: aceea a Poeziei. Depinde de unde privești. Recunoașteți însă că fenomenul e posibil doar în singurătate. Despre ea, numai de bine!

E o temă „primordială”, o stare de fapt propriu-zisă, care, uneori, o poate ivi pe cea creatoare. Paradoxal, orice născător de noi lumi fuge după singurătate, pentru a se regăsi mai puternic pe sine, decupat mai clar din lumea obișnuită, tocmai ca să se „plângă” de singurătatea sa, mai degrabă de neînțelegerea celorlalți, care l-au „condamnat” astfel la solitudine. Acest „dus-întors” e un traseu propriu vieții, dar nu e conștientizat decât de cel care prin semn (cuvânt), prin sunet, prin culoare și linie, prin piatră se încapățânează să recreeze ceea ce a fost deja creat, dar cu amprenta lui, cu „singurătatea” lui, cu sufletul lui. Ca să naști câte puțin, trebuie să mori câte puțin. În capul meu, până și Creatorul-a-toate a izvodit omul (după chipul și asemănarea Sa), fiindcă se simțea atât de singur...

Viața de toate zilele poate fi o singurătate în singurătate, în doi, în mii și milioane. Viața Poetului e o singurătate despre singurătate, fugind de solitudine în solitudinea primitoare și înțelegătoare a cititorului care-i seamănă (adică posedă acel „organ al Poeziei”). De aici „lighioanele” și „vânătorii de rând” (care vânează pentru a se hrăni și a se îmbrăca), dar și „fiarele” (amintiți-vă de „iarba fiarelor”, care poate deschide orice!) și „vânătorii - vânători” (care vânează pentru încordarea și plăcerea urmăririi și a mărturiei trofeului). Așadar „îngădui să fiu vânată, / dar sângele poemelor mele / nu e sărat ci amar, / fiara care e poetul / n-are nimic prețios / pentru vânătorii de rând, / pentru crescătorii de de toate - / pielea lui e de fosfor, /carnea lui de pucioasă, / urletul neomenesc...”/ („*Sfânta Vineri*”).

Da, poetul e „un exilat în copilărie”, cum bine definiți ca poet, fiindcă exilul e o stare de singurătate într-un teritoriu impus, pentru o pedeapsă nemeritată. Pedeapsa e aceea de a simți altfel decât simt ceilalți, de a vedea cu alți ochi Viața, de a pipăi cu alte mâini Clipa, de a auzi altfel Curgerea, de a

amușina cu alte nări Moartea. Doar copiii vorbesc cu lucrurile și tot ei răspund, doar copiii însuflețesc păpușile și jucăriile... Doar poeții vorbesc cu lucrurile și tot ei răspund, doar poeții însuflețesc literele și sensurile...

L.M.: Care ar fi contururile acestei Atlantide personale (scufundată în prundul Buzăului) pentru „La Passionaria” – nume ce se potrivește fantastic cu personalitatea dumneavoastră, chiar dacă nu semănați, deloc, cu eroina care l-a inspirat - Dolores Ibaruri? Cum arată, așadar, lumea din vis, în care se trăiește mult mai greu decât pe pământ, pentru cineva care incită păpușile la... revoluție?

P.S.: Superbă ironia cu „Atlantida personală (scufundată în prundul Buzăului)”. Dar nimeni nu știe ce oceane zac sub acest prund sau deasupra lui! „Deasupra” și „Dedesubt” sunt două puncte cardinale „teoretizate” în „*Apa sâmbetei*”. Pe aceste teritorii se trăiește mai greu decât pe pământ: „Închisă-n cerul de sub geană / trec pe pământ ne-pământeană. / Când nici în el nu mă găsesc, / mă-ntorc în lume să greșesc”. Cam așa se petrec lucrurile în înalt. La polul opus, al adâncului mării, „.../cei ce se-ncumetă / să o afle, s-o știe / doar îi zgârie sau îi mângâie / pielea lichidă și străvezie / și-i sorb lacom ceața / sau soarele șiroind din pieptul ei / ca o inimă-n zori, / și-și zic pompos și bărbătește / navigatori - / pentru că nu vor înțelege niciodată / ce-i cu ea / ce lumi adăpostește, / mulțumindu-se numai cu suprafața”. Cam acestea ar fi contururile Atlantidei mele.

L.M.: Fascinația artei a însemnat o stea polară pentru eleva Școlii Pedagogice din Buzăul anilor '60, care se „risipea” cu frenezie în demersuri estetice diverse: muzică, artă dramatică, artă plastică sau literatură. De fapt prima tentativă de „survolare” a realității a fost examenul la teatru, pe care – după ce ați speriat vecinii exersând în baia mătușii din București „Vulpea Liberală” a lui Grigore Alexandrescu – l-ați picat cu... succes. Scriați, mai târziu: „Nu mi-am dorit să-mi fie viața film / Să intre derbedeii pe 5 lei (...) / Am rohlul meu neprefăcut și viu, / Un monolog de viață și de moarte, / Nu mi-am dorit să fiu decât o carte / și viața să mă scrie și s-o scriu”. Ați trecut la literatură ca să vă răzbunați pe teatru?

P.S.: Fascinația artei a însemnat nu doar o moștenire de familie, ci și o perioadă de „grație”, de emulație culturală a Buzăului din anii 1960 – 1965, care m-au marcat pe toată viața. Spun întotdeauna cu sinceritate că m-am născut la București, dintr-o mamă ivită pe lume, la rândul ei, în Căldărești de Buzău și dintr-un tată, (după unele zvonuri din familie, străstrănepot de-al lui Cuza!), ale cărui oseminte odihnesc în cimitirul buzoian „Dumbrava”. Mama câștigase ca elevă la Școala Normală „Elena Doamna” din București, pre-

miul Tinerimii Române, cu o compunere al cărui titlu m-a obsedat prin vreme: „Ce simțim când ștergem praful”. Povestea minunată, făcuse trei ani de conservator la vioară și a fost o învățătoare de excepție. Tata, copil de învățători (bunicul patern fusese directorul primei școli unde mama primise repartitie în primul ei an de învățământ), avea o voce superbă și cânta la vioară și la țiteră. Mătușa tatii, deci sora bunicului, Sultana Stoicescu, fusese secretara lui Nicolae Iorga și directoarea Școlii Centrale de fete din Chișinău, unde lucrase în primul său an de învățământ, profesorul Tiberiu Bordea, care, ce coincidență!., mi-a fost cel mai drag profesor de limba română din câți am avut și care, alături de ceilalți minunați dascăli ai Pedagogicii Buzăului, mi-a inspirat cartea „Limba română avea ochi albaştri”.

Paralel cu școala pedagogică am făcut școala sportivă, cu specialitatea „Atletism” (deși am început cu coregrafie și gimnastică). Am acasă un teanc de diplome primite la probele de viteză 100m., 100m. garduri, săritura în înălțime, în lungime. Dar mai posed și diplome de la concursuri de recitări, de muzică vocală, de dans.

Am locuit, copil fiind, în Buzău, pe Strada Mare, la etajul clădirii care „continuă” spre, pe atunci strada Marghiloman, clădirea supermarketului „Dacia”. Mama era învățătoare la Pedagogică și poetul Ion Gheorghe își amintea că predase ca elev practicant al școlii la clasa ei, iar tata era finanțist și a fost o perioadă scurtă (1950-1952) director al Băncii de Stat din Buzău. Lui, prundul Buzăului îi era cu adevărat familiar, fiindcă sâmbetele și duminicile și le petrecea ca pescar pe malul râului. După despărțirea părinților mei, am ajuns la Râmnicu Sărat, la o prietenă a mamei mele, învățătoarea Ana Altinovici, un fel de „a doua mea mamă”, unde am locuit 16 ani, timp în care m-am reîntors la Buzău, unde 6 ani am fost eleva Școlii pedagogice de atunci.

Cât privește numele meu, mama, care era o făptură cu totul deosebită și căreia i-am dedicat o povestire edificatoare în ultimul meu volum de proză, încă neapărat, „*Solitaire*” („Mama, copilul meu bătrân”), m-a „blestemat” premonitoriu cu el. Da, recunosc acest nume, îl iubesc, pentru că mi se potrivește și pentru că mă motivează să exist. Dar nu oricum, ci cu pasiune. Și chiar așa ar fi trebuit să mă cheme: „Pasiunea”, nu „Passionaria”!

Dacă la București m-am născut ca, vorba lui Creangă, „un boț cu ochi”, la Buzău m-am format ca „ființă culturală”, ca învățător și poet. Repet cu mândrie, emulația intelectuală a acelor ani, Școala pedagogică, Profesorii ei excepționali, Biblioteca orașului,

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

Scriitorii de atunci, Colegii de cenaclu (Toate cu literă majusculă, fiindcă au însemnat enorm pentru mine!), m-au învrednicit să fiu așa cum sunt. Mult, puțin?

„Mi-am bătut joc” de repartitia guvernamentală primită în mod excepțional pentru a da examen la facultate, curs de zi, absolvenții de pedagogică din acea vreme având obligativitatea de a lucra trei ani în învățământ (și deci de a studia la fără frecvență pentru învățământul superior) și, în loc să mă duc la filologie (publicasem poezii prin reviste, câștigasem trofee la olimpiade și concursuri literare), am dat la teatru! Nimeni n-a știut de „trădarea” mea, nici mama, cu excepția profesorului meu de limba română, același Tiberiu Bordea, care m-a sfătuit să încerc. „Du-te, Minune, (așa îmi zicea), tu ești și artistă: recită frumos, cântă, dansezi!” Dar lui Ion Finteșteanu, Eugeniei Popovici și lui Mony Ghelerter nu le-a plăcut. Trei concurente dinaintea mea recitaseră tot „Dușmancele” lui Coșbuc, iar la proba de mimă am fost jalnică. Nu făcusem nici o pregătire, nu știam cu „ce se mănâncă”. Nu, nu m-am răzbunat pe teatru! Eșecul acela m-a făcut să mă întorc mai înverșunată la citit și scris, să-mi desăvârșesc cunoștințele de limba română, să fiu învățătoare și să învăț, să fiu profesoară și să învăț, să fiu redactor și să învăț! Cum se face o carte, cum se scrie o carte, cum te scrie o carte! Iar dacă vreau să interpretez ceva, o fac cu tot sufletul meu și cu toată fărăma de talent dramatic povestind, spunând anecdote, recitându-mi versurile. Ca o actriță neșcolită, ca o poetă împlinită.

L.M.: Ați debutat publicistic în revistele de copii ale vremii (**Luminița, Arici Pogonici**), mai târziu în **Flamura Prahovei**, apoi în **Luceafărul** (1968), iar editorial în 1971 cu volumul pentru copii „**Lume mică, lume mare**”. Peste trei ani v-a apărut volumul de versuri „**Zăpezile de jertfă**”, dedicat soțului dumneavoastră, profesorul universitar Andrei Ivanov. Cum arăta literatura română a acelor timpuri, văzută prin ochii unui debutant?

P.S.: Debutul e o stare care te înverșunează. Ca și în viață, nu poți fi iubit de toată lumea, oricâte strădanii ai depune. Ca femeie resimți încă un handicap: acela al feminității tale. A te lupta pentru a fi publicată și apreciată literar, și nu pentru că ai ochii lucitori, buzele pline și umede și nările fremătătoare, te încrâncenează și te umple de tristețe.

La început, confrății bărbați care te ajută (ba chiar și femeile!) sunt amabili, te caută, te recunosc, te prețuiesc. Mai apoi sunt capabili să te jignească, pradă unui motiv știut numai de ei (ele) sau chiar să nu te mai (re) cunoască.

Orice carte nouă, pe care o publici, e un debut. Mă simt ca un actor, care deși știe bine rolul, când iese în lumina rampei are fluturi în stomac. Lumea literară e un fel de public avizat, care privește cu interes sau fără apariția ta, unii sunt gata să te laude, alții să te desființeze. Comanda socială, de care se făcea atâta caz cândva, funcționează și acum. A ști să îți vâri cartea în ochii, în patul, la masa, în bătaia puștii „presarului” sau presei care ți-ar fi favorabile, rămâne un gest străin de mine. Pentru debutul meu - și în periodice, și în volum - rămân datele unor doi mari Ioni ai Buzăului: **Ion Gheorghe** pentru poezie și literatură pentru copii și **Ion Caraion** pentru proză, traduceri și caligrame.

Lumea literară nu s-a schimbat, atâta doar că s-au mai diversificat stilurile, cred că din dorința de originalitate, dar care vai!, în

ultimul timp a ajuns să se confunde cu trivialitatea și cu diluția mesajului liric sau epic până la dispariția lor.

L.M.: A urmat o carieră strălucită, în care, dacă am numărat bine, s-au strâns 10 volume de poezie, 5 de proză și 31 de cărți pentru copii. La care se adaugă traducerile (din poezia rusă, bulgară și polonă), sau activitatea de editor la „Litera” și ulterior la „Ion Creangă”. Cum ați caracteriza acest „bilanț”? Există o carte nescrisă, care s-ar fi putut adăuga și a rămas ascunsă în sufletul autoarei?

P.S.: Nu înțeleg de ce vi se pare că aș fi avut o carieră strălucită. A sta destui ani la corectura unei edituri, deși fusesem repartizată ca redactor, fiindcă jignisem cu trufia mea (citește refuzul) pe unul dintre conducătorii breslei de atunci, a trece într-o redacție unde postul mi se potrivea mănășă și unde făceam două norme, de lector și de documentarist și a fi dată afară, de fapt avansată (pe linie moartă în Centrala editorială!), fiindcă aveam dosarul de cadre pătat (mama fusese exclusă din Partidul Comunist, iar pe mine mă chema, vai! Passionaria), a reveni cu greu în editură și nu la Eminescu sau Albatros, de care pasămite răspusesem în Centrală, deoarece colegii mei, poeți și prozatori, redactori acolo, se opuseseră în C.O.M. și a ajunge la BPT Minerva, unde deși onorant, ni se spunea de zece ori pe zi, că noii veniți trebuie să-și caute altă editură, a ajunge în Guvernul României (cel mai urât loc de muncă pe care l-am avut) și a pleca scârbită de declinul de după Revoluție al editurilor la Ziarul Camerei de Comerț și Industrie, unde mi se măcelăreau articolele pe motiv că „aici facem presă de comerț și nu literatură”, a dedica scrisul meu, cel mai adesea celor care nu l-au înțeles și prețuit, nu poate însemna nicicum „o carieră strălucită”! Sunteți prea generos cu mine, iar eu nu mă simt bine așa.

În spatele fiecărei cărți sunt eu, cea hăcuită sau mai bine-zis versul deloc întâmplător scrijelat în tabloul „**Demonul poet**”, dăruit Bibliotecii Județene „Vasile Voiculescu” din Buzău: „Încă pace, încă luptă, / dedesubt armura ruptă!” Acesta e bilanțul, dar sufletul meu e totuși gravid de noi cărți. Scrisul poate fi cathartic și vindecător. Sănătate să am!

L.M.: Ați obținut, printre altele, **Premiul Uniunii Scriitorilor din România** (1996); **Trofeul Micului Cititor** (1985, 1996, 2003); **Diploma de onoare a Festivalului Internațional de Poezie, EMIA**, (2001); **Premiul Asociației UNESCO „Julia Hasdeu”** (2002); **Diploma Professional Women's Advisory Institute, SUA** (2004); **Insigna Who is Who a Enciclopediei Personalităților din România**, „Onoare, recunoaștere, prestație” (2007); **Premiul Asociației Scriitorilor din București** (2007) pentru traduceri din literaturi străine etc.

Premiul pentru fericire l-ați câștigat

de multe ori în viață?...

P.S.: Într-o izbită revistă literară a Buzăului, „Diagonale”, care din păcate nu mai apare (având soarta lucrurilor bine făcute), mi s-a publicat o proză: „**Premiul**”. Ea e edificatoare pentru ce poate să-mi aducă fericirea. Cât privește „fericirea ca premiu în viață”, sunt corijentă... Aparent sunt o făptură veselă și tonică pentru cei din jur, dar de fapt Fericirea mea e soră cu Poezia mea. „Ea dezvăluie acoperind / praguri, ferestre și porți / și clădește ca să dărâme... / Ea se măsoară doar în fărâme /.../ altfel n-ai putea s-o suporti...”

L.M.: Scriitorul român contemporan „...are-o țară, dar nu o patrie... / Contemporanii i-au uitat pe străbuni; / el are-o cruce, dar și Crucea Sudului / înnegrită de pătimașe furtuni. / El tace, pentru că prețul vorbelor / l-ar putea ucide sau devasta... / El e cu cineva, dar de fapt e singur; / pentru că nu poate uita și ierta. / Ochii lui cad cu oblice fante, / ochi când buni, când răi, de tatar; / e aici și e totuși departe, / a venit și deja pleacă iar. / Ne deschide aceeași stranie cheie / vâslind sub Crucea Sudului greu - / ape tulburi ne despart și ne leagă... / Dacă Iisus ar fi fost femeie, / pe cruce m-aș fi răstignit eu” (Crucea Sudului). Ce se va întâmpla, totuși, cu limba și cultura română, în acest vacarm al telenovelelor și manelelor pe care-l trăim?

P.S.: Acela nu e scriitorul român contemporan, dar dacă dumneavoastră l-ați simțit astfel, desigur, poate fi. În vacarmul telenovelelor și manelelor, dar și al informației computerizate prin care școlarii contemporani își desăvârșesc lenea lor de gândire și de lectură, luând de pe Wikipedia rezumate sterpe, gata confecționate, biata limbă română, corcită cu argoul țigănesc și cu snobismul englezesc, va vegeta trist așteptând vremuri mai bune. Cine vrea însă să citească și să scrie corect românește, să creeze chiar, o poate face. Cenaclurile literare încă există, revistele literare care să-i sprijine încă mai sunt, profesori filologi, totodată și scriitori, iubindu-și meseria și obârșia, de asemenea.

L.M.: În context literatura pentru copii înseamnă o șansă? Ce ar trebui făcut pentru a păstra (măcar) această șansă?

P.S.: În contextul creației mele, da. Întâlnirile cu copiii mă fericesc dublu: odată ca învățătoare și profesoară de limba română, titluri cu care mă mândresc, apoi ca scriitor. Prin manualele școlare, de literatură sau de gramatică, prin antologii, exist: ca poet contemporan, autor de caligrame (manualul de română de clasa a V-a, editura Humanitas), ca autor de dicționare (în versuri!) cu antonime, paronime și antonomaze, cu diverse poezii și povestiri în culegerile de texte pentru lectură (cls.I-IV, V-VIII).

La ora actuală am peste 30 de cărți pentru copii, divers reprezentate tematic: poezie, proză, proză rimată, teatru, dicționare, traduceri. Șansa ar mai fi și să există edituri care mă vor și îmi comandă carte. Edituri care și plătesc. Dar la urma urmei, șansa ți-o dai singur. Scrisul trebuie să fie ca respirația, ca mersul, sincer și firesc, să te reprezinte și, mai ales, să-l reprezinte pe cititorul tău, curiozitatea lui, gingășia, năzdrăvănia, aspirația lui către frumos, către bine. Darul povestitului și cel al scrisului nu vin din nimic. El se încheagă din observație, minunare, iubire, ascultare, lectură, scris, lectură, scris, șters, lectură, curaj, scris, iubire.

L.M.: Dacă ar fi să luați „lumea” de la capăt, ați schimba ceva din existența dumneavoastră. De pildă, să zicem, ați trăda

(Continuare în pag. 5)

(Urmare din pag.4)

cuvintele pentru tăcerile, uneori mai profunde, ale picturii?

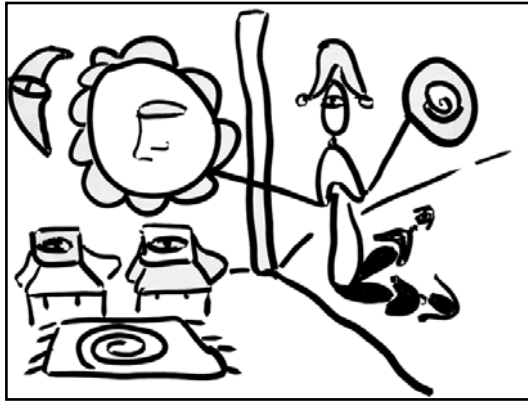
P.S.: Zilnic iau lumea de la capăt și nu-i dau de capăt! Sunt Taur, o zodie încăpățânată și truditore, nu prea dispusă să schimbe ceva. Iar de trădat, nu trădez. Cu atât mai mult cuvintele. „E datul meu s-alint orice cuvânt, / să-l urmăresc cu patimă și teamă / până răzbește și se face cânt.” scriam (mă descriam!) într-un poem mai vechi.

Caligrama e un poem desenat, așadar n-am trădat poemul. În acuarele, și mai nou în modelajul în lut, îmi completez metaforele din cuvintele obosite. Sau din oboseala către cuvânt. În mărunta sculptură „Femeie” (reprodusă în pag. 4 - n.n.), trupul ține o inimă în loc de cap, iar mâinile sunt niște aripi. Jur că e un poem în lut. Tot ce fac cu modestie în domeniul picturii, e o completare și nicidecum o trădare a cuvintelor.

L.M.: Într-o superbă dedublare simbolică spuneți: „Cine-mi citește poeziile, / e ca și cum ar ține-o în brațe / pe sora mea oarbă”. Ce șanse are „orb” din fiecare din noi, ca râcâind cu ungiile pojgița de zgură a istoriei (care: „Se trăiește, / se scrie / justificând fiecare omor...”?) să descopere lumina?

P.S.: Sunteți obsedat de „șanse”, firește, într-un timp de criză, care nu le mai oferă! Șansa însă presupune o reacție reversibilă: da, ca să și se dea! Ca „orb” să ai burice de degete extrem de fine, cu care „să citești” în Braille, un relief cu suflet. Sub stâncă să simți inima muntelui bătând. Toți purtăm în noi câte un orb, puțini însă doresc să vadă, să descopere cu adevărat Lumina.

L.M.: Dacă ați „provocat” titlul acestui interviu, dați-mi voie să-i „provoc” și eu finalul, cu un minunat vers al Domniei Voastre: „Albastră e tăcerea... Să tăcem.” Vă mulțumesc din suflet pentru amabilitatea de a acorda revistei noastre acest interviu!

IDENTITATE

Nu-l văd și nu-l ating - dar este, nu urc, dar el mă ia pe creste, nu-i foc, dar arde nevăzută și cântă diserat și mut.

Mi-e mire fără legământ și cer imens, fără pământ, drag mort din patima mea vie...

Ei?

Eu?

- Poemul - când mă scrie

(Din volumul „*Celălalt soare*” - Editura Litera, 2010)

PULS O antologie onestă: „Omagii pentru Eminescu de-a lungul timpului”

Girată de doi cărturari onorabili - eminentul prof. **George Zaharia** și filosoful **Ionel Necula** -, cărora li se alătură și publicistul - poet **Marin Ifrim**, antologia cu titlul de mai sus, (Editura Omega, Buzău, 2010) întocmită de vrânceanul **Vasile Buruiiană**, se așază lângă lampa noastră de veșnică veghe la căpătâiul celui omologat drept „cea mai înaltă încorporare a inteligenței române” (**Titu Maiorescu**).

Vasile Buruiiană e - sper să nu se supere - un scriitor în formare. A rezistat, însă, cu brio, unor atacuri directe apărute în presa cultural-vrânceană, semn că tenacitatea lui are sevă. Dovadă și această inițiativă temerară.

Gestul lui V. Buruiiană este al unui pi-os curat, care iubește poezia eminesciană cu mult mai mult decât un cititor obișnuit - și acest fapt este cu prisosință merituos. Nimănu-i prisosește să aibă totdeauna în bibliotecă și lângă tâmplă cât mai multe ediții Eminescu - a cărui poezie este Biblia noastră cea de toate zilele. Și, bănuiesc că blândul Vasile Buruiiană cu acest gând a culeșat să-și alcătuiască o selecție, mai întâi pentru sine.

În afara poemelor unor poeți clasici sau în curs de clasicizare, binecunoscuți: **Arghezi, Bacovia, Beniuc, Botta, Codreanu, Cotruș, Enășescu, Labiș, Adrian Maniu, Veronica Micle, Pillat, Cincinat Pavelescu, Sorescu, Nichita Stănescu, Grigore Vieru, Alexandru Vlahuță, V. Voiculescu, Duiliu Zamfirescu** - plus alții intermediari -, apar și nume aproape necunoscute (români și străini), care produc surprize plăcute la lectură. Unul dintre ele este cel al ungarului **Tocacs Tibor**, într-o impecabilă traducere a regretatului **Rusalin Mureșanu**; apoi, basarabeanul **Serafim Belicov**; francezul **Hubert Juin**, tălmăcit de

Romulus Vulpescu; iarăși un maghiar, **Majtenyi Eric**, într-o cursivă echivalentă a lui **Emil Giurgiuca**; grecul Nikos Papas, tradus tot de un grec românizat, **Dimos Rendis**; în fine, cehoaica **Bojena Maria Hade-Vernyj**, în tălmăcirea destul de fluentă a lui **Ion Potopin**.

Din păcate, din acest flux lipsesc multe „piese” esențiale. Una dintre ele este celebrul poem „**Eminescu**” (cântec) al lui Grigore Vieru, pe care magistral l-au interpretat - până în clipa tragică a morții lor - strălucitul cuplu **Doina și Ion Aldea-Teodorovici**, într-o originală creație muzicală pe măsura versurilor tot atât de tragicului și mesianicului poet basarabean.

Și încă o observație: e o eroare gravă să-ți treci numele, sus, ca autor, pe pagina de gardă a unei antologii din poezii lumii. Trebuia, firesc și cu decență, să fi fost păstrat numai subtitlul ei: „*Ediție selectată și îngrijită de Vasile Buruiiană*.” Meritul ar fi rămas același. E de mirare că niciunul dintre cei trei „mediatori”, pomeniți mai sus, nu a observat această inadecvare.

Mulțumindu-i pentru actul generos-cultural, îi sugerez lui Vasile Buruiiană ca, la o a doua ediție, ceva mai cuprinzătoare, să așeze în bibliografia cărții, în dreptul numelui fiecărui autor, și anul de naștere, dar și al morții - acolo unde este cazul. E o datorie înscrisă ferm în „regulamentul” antologărilor.

Pe când o selecție și din omagiile în proză aduse lui Eminescu (G. B. Shaw, Călinescu, Mircea Eliade ș.a.)?

Ion Caraion scria că, pentru noi, românii, Eminescu este un fel de lapte matern...

Gh. Istrate,
iulie 2010

Concursului Național de poezie și epigrame „Romeo și Julieta la Mizil”, ediția a IV-a, 2010-2011

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
LICEUL TEORETIC „GRIGORE TOCILESCU” MIZIL

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE ȘI EPIGRAMA

www.romeojulietalamizil.ro

PREMIEREA: 30.01.2011 LA LICEUL TEORETIC „GRIGORE TOCILESCU” MIZIL

COORDONATOR DE PROIECT: PROF. LAURENȚIU BALCESCU

Romeo și Julieta la Mizil
ediția a IV-a

PREMIACORDATE
MARELE PREMIU „GEORGE RĂNETTI” - 2000 RON
PREMIUL „GRIGORE TOCILESCU” - 1200 RON
PREMIUL „AGATHA BACOVA” - 800 RON

PERIOADA DE ÎNSCRIERE: 30.07.2010 - 31.12.2010
CONCURENȚĂ ÎNTEHRITĂ ÎN ÎNĂLȚUL DE ORICE VÂRSTĂ

PARTENERI ȘI SPONSORI:

„Mizilul!... Așezată la poalele Tohanilor, celebre podgorii, această urbe - o grădina - se răsfăță cu multă cochetărie pe o pajiște plană, asupra căreia bate soarele în plin de cum răsare și până apune, iarna și vara. Rar se găsește o panoramă așa de plăcută și atât de luminată: la miazănoapte, trâmbla podgoriilor aci aproape, și mai sus, în depărtare, treptele din ce în ce mai azurii ale Carpaților; la miazăzi, câmpia vastă, care se-ntinde, ușor povârnită, până departe-n Dunăre. La spate, cea din urmă treaptă a munților; în față, nețărnută zăre a câmpiei. Se poate zice că Mizilul este poarta Bărăganului.”

(I.L. Caragiale, O zi solemna)

✱ **Înscrieri:**

(30 iulie - 30 decembrie 2010).

La concurs pot participa tinerii români de orice vârstă!!! Înscrierea se face utilizând adresa: **www.romeojulietalamizil.ro** sau prin poștă (pe adresa: **prof. Bădicioiu Laurențiu, Liceul Teoretic „Grigore Tocilescu”, str. N. Balcescu, nr.131, Mizil, Prahova, cod 105800**; cu mențiunea: „Pentru concursul Romeo si Julieta la Mizil, ediția a IV-a”). Taxa de participare (20 lei) va fi trimisă prin mandat postal la adresa menționată.

✱ Concursul are două secțiuni: POEZIE (la care se trimit maximum 4 poezii) și EPIGRAMĂ (maxim 4 epigrame). O epigramă va avea ca temă impusă „Mizilul”, celelalte trei având teme libere.

Precizăm că, pentru cei care nu au internet, materialele pot fi trimise prin poștă (adresa este mai sus), semnate cu un moto, în același plic introducându-se încă un plic închis, pe care va fi scris același moto, în interiorul căruia va fi fișa de înscriere cu datele de identificare.

Anul trecut, la Brăila, pe 26 septembrie, scriitorul **Mircea Micu** a fost invitat de onoare al **Festivalului internațional „Balcanica”**, primind **Premiul Opera Omnia**.

A fost ultimul festival la care a participat din lunga sa carieră prodigioasă, a fost ultimul premiu primit dintre zecile de premii decernate pentru opera sa bogată și variată. Mircea Micu iubea Brăila datorită bunilor săi prieteni **Fănuș Neagu** și **Nicolae Grigore Mărășanu**, alături de care a risipit multe zile și nopți înmiresmate de alcoolurile și pitorescul vechiului port dunărean (**Noptile risipitorului, Frumusețile zilnice**).

Acolo, printre invitații festivalului, Mircea Micu era o prezență distinctă, agreabilă prin naturalețe și spontaneitate, cu o replică ce putea stârni ușor un hohot de râs, chiar dacă uneori era și acidă. N-aș putea spune ce culoare aveau ochii săi, dar în lumina lor se ivea un licăr șugubăț, de școlar pus pe șotii; doar fusese învățător și împrumutase ceva din candoarea acelor copii pe care îi învățase limba română și istoria țării. Riposta cu inteligență și umor. La recepția hotelului unde fusese cazat i s-a spus că e repartizat în cameră cu încă o persoană. Nu a acceptat să-și împartă intimitatea somnului cu altcineva: „Plătesc!”. Și a plătit o cameră separată. La masa de prânz, când i s-a adus ciorba aburindă, a cerut și smântână. „O plătesc!” Mânca tacticos refuzând cu îndârjire ispitirile bahice: „M-am lăsat de băut”. Avea ceva din eleganța și demnitatea cavalerilor de altădată. Cu femeile era curtenitor, ceea ce-i aducea multe admiratoare. Povestea scurte întâmplări din lumea literară (**Întâmplări cu scriitori**), cu un farmec unic, fiind o istorie literară vie. Jovialitatea sa nu excludea însă evaluarea și etichetarea lucidă și exactă a unor situații sau personaje. Odată, spunea, când cineva îl acuzase de antisemitism, îi trântise aceleia o înjurătură neaoșă, indignat, spre stupefакcia aceleia rămas fără argumente. Era un ardelean pur-sânge ce-și iubea țara și trecutul ei, dovadă scrierile sale, și e suficient să-l amintesc pe cel mai drag erou al săi, Avram Iancu, cel căruia i-a dedicat o piesă de teatru jucată de Naționalul clujean, nemaivorbind de activitatea sa îndelungată în slujba scriitorimii române, din cadrul Uniunii Scriitorilor.

Prezența sa a înnobilit și a ridicat ștacheta valorică a „Balcanicei” din 2009. Chiar dacă a observat unele bâlbâieli din partea organizatorilor, și-a păstrat calmul, trecându-le cu vederea în spiritul unei largi înțelegeri față de natura umană. Am fost în micul grup plecat din București, cu care a vizitat Brăila; s-a plimbat prin Grădina Mare din municipiu, pe țărmul Dunării. Aici, pe un ponton, invitați de poetul Stere Bucovăla, am avut parte de un prânz pescăresc tipic. Mircea Micu era încântat. Un ardelean mânca pește, cunoscând felul și gustul, alegând cu grijă oasele, sorbind cu plăcere din ciorba pescărească preparată cu apă din Dunăre. Era fericit, glumea, respira adânc spre cerul senin ce se oglindea în apa mișcătoare și misterioasă din care criticul Aureliu Goci, cu o undiță, scotea pești ce se zvârcoleau disperați, în timp ce noi îi aplaudam

performanțele.

La întoarcerea acasă, în Dacia condusă de Grigore Mărășanu, Mircea Micu s-a întors către mine scuzându-se mucalit: „Lăsați-mă să stau eu pe locul mortului”. În dreapta și în stânga noastră se derulau câmpuri aurite de coacere și de soarele unei amiezi târzii. Eram bine dispuși, Mircea Micu cânta române și cântece ardelenesti cu binecunoscuta-i voce plăcută și profundă. După un timp, ne-am oprit pentru o scurtă pauză. Nu departe de șosea se zărea un adăpost încropit ca un bordei. De acolo venea un scâncet sfâșietor. Mircea Micu a urcat sprinten din șosea spre câmp, iar eu l-am urmat, gândindu-ne că am putea fi de ajutor. Priveliștea era greu de suportat. În bezna interiorului aceluia bordei, sub un roi de muște mari și verzi, cu zumzăit amețitor, se zăreau, după cum abia am reușit să ne dăm seama, câțiva cățeluși în agonia morții. Deodată, dintre ei a ieșit, clătînându-se, o mică vietate. S-a îndreptat din instinct spre pantofii lui Mircea Micu ce rămăsese împietrit. M-am dus la mașină și am adus o sticlă cu apă, dar nu găseam niciun vas din care să-i dăm să bea aceluia sufleteț ce voia să trăiască. Atunci Mircea Micu a îngenunchat în fața cățelușului orb și i-a dat să bea apă din palma sa făcută căuș. Am pus apă de câteva ori în acel căuș, sorbită de mica vietate ce primea în ultimele clipe de viață câteva picături de apă din palma nobilă a unui scriitor. Chipul lui Mircea Micu se profila în amurgul de toamnă pe orizontul larg, ca o efigie a tristeții. S-a ridicat, era înalt, subțire, sobru. Mult timp am rămas cu această imagine, gândindu-mă că atunci când apărea dur și aspru o făcea pentru a-și ascunde uriașa sa sensibilitate. În șanțul drumului, am descoperit-o și pe mama cățelușilor, moartă, lovită de o mașină. Nimeni nu a mai spus nimic până la București. A doua zi, în calculator, am găsit un mesaj de la Mircea Micu: „Am suferit până la durerea fizică pentru acel cățeluș orb care voia să trăiască”. Am avut același sentiment în cazul regretatului nostru scriitor. Era grav bolnav, dar muncea cu frenezie, cu imensă dragoste de viață. Făcea emisiuni de televiziune, scotea revista „Literatorul”, conducea cenaclul cu același nume, scria articole, lansa cărți etc. La spectacolul „Chemarea păsării de-acasă” susținut de **Tudor Gheorghe**, pe versurile lui Mircea Micu, la Sala Palatului, cenacliștii care erau în sală ascultau cu un nod în gât știind că poetul este în acel moment pe un pat de spital, nu pe scenă, pentru a-și saluta publicul în momentul său de glorie. Și totuși, nu ne înduram să părăsim sala după ultimele acorduri ale menestrelului ce cântase cu o lacrimă pe obraz. Așteptam ca maestrul nostru să apară, hâtru, cu tonul său inimitabil, cu sclipirea aceea jucăușă în ochi. Îngrijorarea venea din faptul că nu aveam la noi trandafirii care-i plăceau atât de mult. Trandafiri albi pe care îi primise și când îl sărbătorisem astă-iarnă, la Biblioteca metropolitană, la împlinirea vârstei de 73 de ani, discret, fiindcă nu-i plăcea să fie sărbătorit, după cum spunea. Atunci, mergând seara spre casă, fiindcă locuiam în același cartier, Militari, m-a întrebat: „Domnița, ce fel de flori sunt astea?” Nu știam dacă glumea sau vorbea serios, dacă vederea îi era alterată de strălucirea zăpezii, ori aștepta un altfel de răspuns. Abia am rostit: „Trandafiri, domnule Mic”.

Trandafiri mulți, roșii, i-a depus la crematoriul Vitan Bârzești și doamna **Mihaela Sfârlea** de la BMB, care-i pregătea cu devotament ceaiul când avea filmări în acest sediu, lucru pe care Mircea Micu nu i l-a cerut niciodată, dar pentru care îi mulțumea în așa fel încât oricine s-ar fi simțit cel mai onorat om din lume. La crematoriul uman Vitan Bârzești, de unde ne-am luat rămas-bun de la maestrul nostru, m-a încercat același gând. Cum sicriul era acoperit, poate că acolo nu era nimeni. Când acest sicriu s-a scufundat în aplauzele asistenței, am crezut că maestrul va apărea cumva, după o ușă, zâmbind ca la o farsă reușită. Dar nu a mai apărut, ocupat fiind cu scrierea unor duioase versuri pentru mama sa dragă, unele dintre cele mai frumoase versuri care s-au scris în literatura română pentru mama. Așa ne-a rămas în suflet Mircea Micu: un mare scriitor, dar modest ca om, onest și cald, atașat valorilor naționale, înfruntând viața cu mult curaj și umor. În caietul în care consemnasem sedințele cenaclului „Literatorul”, în virtutea funcției de secretară a cenaclului pe care mi-o acordase maestrul, am descoperit cu surprindere, scris, nu știu dacă de mine sau de altcineva: „Noi vă așteptăm.”

A fi la Cluj

*Să fii la Cluj în vară, să ți se facă dor,
Sub cerul ca o lăcrimă fierbinte,
Lăsând peste atâtea lucruri sfinte
balsamul lui atot-cuprinzător.*

*Dinspre feleac să curgă lumina parfumată,
și să te-mbeți de aer ca de un vin prea bun,
să simți, în inserare, cum prinde să răzbată
din nemurire, pulsul pământului străbun.*

*Să simți că ești acolo și-acolo vei rămâne,
că fiecare vorbă e aur din psaltiri
încremenit în arbori, în piatră, în zidiri;
voalul de puritate al nației române.*

*Pământul să-și înceapă cuprinderea lui lină
și morții să se facă mai vii decât cândva.
Iancu Avram, alături, îngândurat să-ți stea
ca un gorun subțire iradiind lumină.*

*Apoi, în necăntirea aceluia spațiu blând
să stai ca o monadă vibrând până în zori.
Și-acoperit de taină, ca într-un vechi mormânt,
să-nveți încă o dată ce simplu e să mori.*

Acasă

*Mi se sfiește pasul, simt teilor parfumul,
dinspre adânc pământul, oftând, se face deal,
sânt mai bătrân ca lumea și mă cunoaște drumul
când mă întorc la mine, acasă, în Ardeal.*

*Pe clinuri dulci căpițe de fân înrouate,
de greieri amețite, visează mari răcori...
Un clopot, cel din urmă, nădejdele își bate
și scutură polenul de aur de pe flori.*

*Ați fost aici vreodată? Ați auzit cum sună
în dunga serii bradul stingher dar neînfrânt?
noaptea târziu, când trece Iancu Avram sub lună
ieșit ca o năluca albastră din pământ?*

*Aș vrea să-mi fie clipe frumoase ca o iarnă.
Să mă opresc la Tebea călare pe un cal.
Să nu mai știu de-i vară sau dac-a prins să cearnă
greu norul amintirii. Să simt că-s în Ardeal!*

MIRCEA MICU

APUSUL UNUI MARE SENIOR: MIRCEA MICU (31 ian. – 18 iul. 2010)

Se numea Micu – dar era Mare. I mă adreșam cu invariabilul „coane Mircea”. Îi plăcea formula de politețe, mi-a și mărturisit-o, odată. Și chiar era un cucon în sens ardelenesc, adică un domn în sens muntenesc. Avea un anume șarm, începând de la îmbrăcăminte și până la grai. Un grai rămușor, în care mustea umorul gingaș, dar și apăsător, uneori, însoțit mereu de un zâmbet de îngăduință.

Am cu și despre el nenumărate amintiri – bucureștene, de la Mogoșoaia (bineînțele, alături cu mon cher Preda ori chisnovaticul genial (pe atunci) Dinescu, ori uriașul urs brăilean Fănuș Neagu, fie umbrosul Florin Pucă, sau cititorul în Cosmos, Gh. Pituș.

Neîndoios, capodoperele sale rămân romanul Patima (transcris și pe peliculă cinematografică) și poemele închinare Mamei – esența neamului. Se alătură, prin performanța lirică a acestui gen lui Eminescu, lui Labiș și Grigore Vieru. Era unic în felul său și îndrăgostit de cultură. De Cultura Mare.

Ne-am cunoscut în vara anului 1962, eu fiind încetărit ca soldat în termen și feroviar – și ne-am împrietenit instantaneu. Cândva, în preajma lui Gh. Tomozei, rostește: „Tom, lui Istrate nu-i place poezia ta.” Inventă pentru a-și ascunde propria-i părere. Alumnul a zâmbit imperturbabil, dar eu m-am zburlat de neadevăr. Cine știe ce șicane se ascundeau între ei sub acest transfer pe spinarea mea de nufăr împietrit.

În ultimii 6-7 ani, am fost vecini, el la Lujerului, eu la Veteranilor, în Militari –, și de câteva ori pe săptămână făceam împreună piața. Era cunoscut de precupeți (mai mult femei!). Și nu se târguia, plătea prețul întreg.

Mi-a dăruit (cu un autograf amețitor) volumul său omagial-antologic Romanticul întârziat, din care citez, sugrumat de lacrimi: „Mamă, acesta sunt / jumătate acoperit cu pământ, / cealaltă jumătate se duce / și nici n-are cruce...”

Pedepsesc cu buzele strânse pe cei care l-au încenușat, în loc să-l așeze în copârșeu, lângă Arad și lângă mămuca-sa dulce...

Noapte înaltă și sfântă, coane Mircea! Și hai să mai recităm împreună din poezia Dumneavoastră: „Să adormim, e ceasul înșelător de dulce, / departe, în mansarde, pereții se-nmulțesc! / E ora zero. Veacul se duce să se culce / cu tot ce are dânsul urât și nebunesc. / Cât se mai poate încă. Atât cât se mai poate, / Să ne ferim de zgomot, de vin și de mașini. / Reinventă-vom birja de târg cu patru roate / Și când vom fi pe mare, vom înhăma delfini”...

Gheorghe Istrate
19 iul. 2010

N-am să mai scriu parodii

Gheorghe ISTRATE

Aveți cumva un cal?

Dați-mi un cal și plec pân-la Buzău
aceste suple paracopitate
năluci de fum cum s-au născut din hău
de biciurile lunii însemnate.

Dați-mi un cal să-l scutur de nămol
ca pe un prunc să-l scald, să-l scarpin iute
sub coama lui ce flutură domol
sub pleoapa unei stele nevăzute.

Dați-mi un cal oricât ar fi de slab
durerea după dânsul mă despică,
mi-e dor de el cum doar lui El Zorab
și cum unui pescar de o plătică.

Dați-mi un cal, un roib setos de fum,
copita lui e-o seceră subțire
extaziat în față să-i rămân
cum stă în fața socrilor un mire.

Dați-mi un cal, să fie vorbitor
să zică: hai, dragă Gheorghe Istrate,
să ne mutăm imperiul într-un nor
departe de femei și de păcate.

Dați-mi un cal de orice sex ar fi
cu ochi frumoși ca două crizanteme,
să-l culc în pat, să-i fac scamatorii
și să-i citesc cu glas duios poeme.

Adi CUSIN

Dificultăți

N-ai observat că seara sunt mai trist?
Când port bretele și un basc de pictor?
Și ca să pot iubit, să exist,
Citesc poeme lungi de Hugo Victor.

Tu nu băga de seamă, fă balet
În șorțul cu albastre picățele
Și-ascultă cum se mistuie încet
În vechi potcoave, tinere caiele.

Am cunoscut un tip din Nord de tot,
Era poet și-avea mănăși și pipă,

Venind la noi, s-a întâlnit pe-un pod
Cu o frumoasă și distinsă tipă.

Ah, viață, viață, ce noroc pe el
Să umble seara teleleu prin urbe,
Era înalt, n-avea talent de fel
Și era construit din linii curbe.

Am fost făcut să sufăr în zadar
Îndrăgostit pe veci de macaroane
Aceste lungi întruchipări de var
Ce se consumă seara în saloane.

N-ai observat că seara sunt mai bleg
Și am temperatură nepermisă
Și de la 8 în sus nu înțeleg
Oricât aș vrea – literatura scrisă.

Alexandru ANDRITOIU

De-atunci urăsc

Tu care-ai fost un porțelan de Saxa,
blând trandafir amirosind discret,
mi-ai zdruncinat cuvinelor sintaxa
și-o parte din chenzina de poet.
Seara veneai în urbea solitară
unde creșteau arțari și sincofanți.
Eram elev la școala militară
și-aveam sfieli și... pantaloni bufanți.
Erai frumoasă, văduvă, distinsă
și-ntr-un amurg ce-agoniza în spume,
deodată, fără jenă mi-ai pretins să
fugim la naiba, amândoi în lume.
Răpus de pielea cu miros de cetini,
de tremurul sprâncenelor de tuș,
am adunat un pol de pe la prieteni
și-am luat bilete până la Beiuș.
Acolo, însă, fire muierască,
tu ai sedus un doctor bătrâior.
La școală n-au mai vrut să mă primească
și am rămas în sat agricultor.

Cezar IVĂNESCU

Descântec și bocet

„Șade pasărea galbină
pe o ață de lumină

și-așa cântă de frumos
că pică stelele jos.”

Azi am să-ți cânt ceva cumplit,
bum-bum, la-la, la-la, bum-bum.
Aud un mag încet venind
Dinspre cavoul Malcadum
la-la, la-la, bum-bum.

Auzi cum sună oasele
bum-bum, la-la, la-la, bum-bum!
Vom trage toți ponoasele,
purtați întinși pe-un șubred drum
s-alimentăm foioasele.

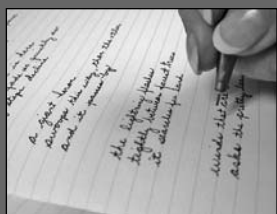
bum-bum, la-la, bum, la-la, la
mă voi întinde draga mea
ușor, comod, orizontal,
într-o cutie de santal
și nimeni nu mă va scula...
M-am dus, te pup, adio, pa!
Bum-bum, la-la, bum-bum, la-la...

N-am să mai scriu parodii

N-am să mai scriu parodii niciodată,
e o meserie de care promit să mă las
căci ce e parodia dacă nu mănășă
cu care încerci să încălzești când e ger
mâna ostentă a poezilor.
E bumerangul de zahăr ars,
floarea cu care ating confrății
amintindu-le că-i citesc.
Voi scrie despre fragilitatea plopilor,
despre scâncetul vulpii la viziuna pustie,
despre melancolia ursului din captivitate,
despre felul în care iubita
îmi fură răsuflarea și-o ascunde
în părul ei ocrotitor.
Voi scrie despre singurătatea pelicanilor
căzuți în bălți ca niște meteoriți,
despre casa părintească în zidurile căreia
greierii cântă atât de frumos
încât tencuiala se desprinde ca lacrima.

N-am să mai scriu parodii niciodată!
Și-o să-mi fie dor de mine
ca urșilor de stupii părăsiți de albine.

Mircea Micu

ARCADE LIRICE

Caliopei DICU

**Un
cuvânt
înfîpt
până la
umăr**

Îmi pun în clepsidră ființa,
Care se scurge dincolo de voi,
Într-o mie de zerouri albastre,
Acele simple cercuri pe care
le despic

Mai adânc
Până la jumătatea mea oarbă
de neliniște pură.
Inima mea fără timp,
Un cuvânt înfîpt până la umăr
în adevăr

O las să hoinărească pe drumuri
Ca un pătrat deschis către seară
între oglinzile paralele să învețe
Jocul cu viața.

Cântecul fără nume

Întorcem cântecul fără nume
acela vechi cules din vise
de șarpe

Pentru dragostea mea.
Se scutură florile în ceață
- mărturie a unui timp iertat
de îngeri.

Misterul nu se mai risipește
Ca pe vremuri în întrebări
Se logodește spre nord
Cu o rudă divină.
Pentru tine am oprit cuvintele
Să doarmă,
Le-am trezit dimineața
Răstignindu-le de prisos prin
lume

Ca să înțelegi că tristețile uneori
Bat ca niște clopote izbite de ger.

Anotimpul

Iert mai puțin decât Dumnezeu
O picătură pe care nu s-au uscat
culorile

Înnoită mereu cu o naștere
Cât o călătorie goală...
Înapoi sunt dovezile firii
Liniște până la cuvânt,
Înapoi privind
Unu și cu unu fac o mulțime
Care se iubește de-adevăratelea,
Care adună o mie de scoici
inventate

și dezleagă o mie de blesteme
Din morminte.
Doamne, iert mai puțin decât tine
Cifrele venite să aplaude

Demența anotimpului
din trecerea mea.

Am scris

Am scris un poem, trecătorule,
despre cum să lovești fericirea
cu un cântec.
Tonul să-l dai departe de lume
și trei zile să păstrezi o lacrimă
în colțul ochiului,
s-o duci la biserică și în genunchi
să plătești nesocotința
că ai anunțat moartea.
Îngerii vor dansa ca atunci
când se leapădă omul de păcate
în fântânile sfâșiate de soare.
Aseară am scris un poem,
trecătorule,

lângă sticle abia începute
și nu i-am greșit rostul
pentru că la mare
n-aș putea fi niciodată
decât un cântec prăbușit
în iubire.

Pe cercul polar

Poemele mari se scriu în vremea
totală
când drumurile de secetă
îmbătrânesc

și cer o nouă existență
pentru mișcătoarele porți
ale amiezii.

Și dacă s-ar aprinde luminile lumii
peste pragurile amintirii
ar veni călătorii ursiți să-și joace
poverile fără umbră la ruleta
așteptărilor,
și s-ar deschide o fereastră
ca adăpost între cumpeni
pentru viitorii paznici de păcate.
Poemele mari se scriu
în toate glasurile
cu taine pedestre
în nopți mult prea lungi și diforme
în care se alunecă înapoi
ca o naștere-nsemnată
pe cercul polar.

Aveți o durere???

Cară în spinare cocoșatul
o salbă sfârșită în cântec.
Nu-i este frig, nu-i este foame
și nu dorește încoronare pe tron..
Ispitit a fost când începuse
să deslușească fața lumii.
Bolborosea cuvinte încătușate
ramase bătrâne două câte două,
împărțea lumânări
pentru lipsa veșniciei
și întreba convoaie de astre:
- Aveți o durere?

împrumutați-mi-o
până la judecata atât de aproape.
Știți... icoanele au rămas pe gânduri
altminteri
aș fi murit în tăcere!

Ana Maria ZLĂVOG

**Oameni și berze
pe
strada de catifea**

Ploaie efemeră
Ploaie amară pe strada de catifea
Ploaie cu prea multe cuie de
plastic revărsate din matcă
În gradina cu flori de argint
de pe balcon vorbesc de la etaj
prin semne cu ploaia
să i se facă milă
de stâlpi și de berze

Printre firele de înaltă tensiune,
albe și gri,
oamenii s-au cazat pentru o zi
în cuiburile lor și stau așa,
lipiți unii de alții,
cât mai aproape de cer
ca să amâne cu încă o noapte
surogatul pulsului vital și urgia
să treacă fără drept de apel

Uneori, și oamenii și berzele
beau apă de ploaie
acum nu mai e vorba doar
de cancerul care a secerat
vise din fașă
ordinul de evacuare a intrat
serios la apă
și sfințește cu urlete rebele
hornurile tapetate
în pansamente sterile

Pe strada de catifea
oameni și berze au aceeași menire
de a urmări cum moartea
se-nclină în reverențe
până aproape de pământul verde
înfometat de ploaia amară

Fugim

Fugim de timp în contratimp,
avem un singur bilet
pentru o călătorie așa complicată
dar supraviețuim și nu oricum,
ceea ce e cel mai important,
fără operații pe cord deschis,
fără resuscitări, analgezice
sau vitamine.

Fugim de rechinii
care atacă din nou
atât de aproape de țărâm,
carne vie în colții lor agresivi
suntem atunci când
nu ne mai suportăm unul lângă
altul, umăr lângă umăr,
ceafă peste ceafă,
și de atâta înghesuiață efectul
de perpetuare a speciei
în ritm galopant
ne sufocă mai mult, dar noi
fugim mai departe.

Câteodată ne înălțăm atât de sus
că frica de a coborî pe pământ
ne face și mai feroce,
înveliți în măduvă
ca-ntr-o armură medievală,
printre spini, cu coatele,
ne facem loc
lângă o cruce albă ca untul
ca s-avem loc de înnoptare
și așa, dintr-o karmă în alta,
moartea pare mai blândă,
mai înțelegătoare.
Pentru ea totul e un joc cu lemne
putrede și oglinzi înclinate
dar nu de moarte fugim noi,
așchii sunt peste tot,
albastre, verzi, aurii, se amestecă
în aluatul cu confetti
în cap, sub unghii, și pe rând, în
fiecare lună, în ambii ochi.

De la o vreme moartea e calmă,
adâncă și rece,
amintirea ei ne trece prin vine
la fel ca altădată,
obsedant și crispat,
ne electrizează, ne amuză cu
spaima și văicăielile ei
dar fugim cu ea mai departe,
coborâm sau urcăm, același
sens unic e în fuga noastră
și plângem, ne acoperim
fața în batistă,
schimbăm numere de telefon,
facem rost de bani de buzunar,
apoi... ne tăvălim pe jos
de atâta răs
că nu ne mai încape nimic
în fâlcile ce rămân încleștate
în acest vis absurd
și durerea ajunge, cât ai clipi,
până la os.

Colet pentru îngeri

Mamă, azi trebuie neapărat
să-ți dedic acest poem,
măine vor fi prea multe păsări
împușcate în inima Deltei.

Un simplu zid violet construit
împotriva exploziei solare
mă face să ignor simfonia stelară
a cuiburilor ce vor rămâne goale.

De fapt, acum nu mai contează
cine cu cine și de ce se întâlnește
în lumea aceasta virtuală.

Eu știu doar atât:
Că am un colet pentru îngeri
Și în el, răvaș
pentru masa de seară.

Cristina BINDIU

Evadare din insula spaimii sau despre frică, infern și viziunea paradisului

Motto:

„Teama de infern este un infern, iar dorul de paradis este un paradis”

(D. H. Djubran)

Numele **Hertei Muller** a intrat în viața mea la fel de brusc ca o frunză aruncată de vânt în calea primului venit în parc la ora când toți încă mai dorm sau ca un răsărit de soare surprins printre gene când, rupt din somn, te revolți împotriva insomniei buimace. Nu știam absolut nimic despre ea. Așa cum nu știi absolut nimic despre clipa surprinsă cu zâmbetul pe buze. Faptul că nu știi nimic despre cineva care tocmai a luat Premiul Nobel pentru literatură și care mai este și român este mai întâi stânjenitor, apoi devine pur și simplu... provocare. Provocarea se transformă în căutare... căutarea în lectură... lectura în uimire... iar uimirea din nou în provocare...

Și asta pentru că... prima reacție când citești o carte a acestei scriitoare este să deschizi ochii mari, uimiți, și, cu respirația oprită, să cauți să cuprinzi în ei imaginile de dincolo de cuvinte, de dincolo de sensurile lor prozaiice. Jocul frazelor e fascinant. Cuvintele par să se împletească în jocuri magice de lumini și umbre, alunecând între denotativ și conotativ cu o dexteritate și o eleganță de invidiat și greu de urmărit. Când îți pare că sensul unei fraze este limpede, cu un singur cuvânt aceasta alunecă spre un cu totul alt sens, într-un joc al iluziilor ce transpun chiar ideea esențială a textului. Un joc construit cu ajutorul unui discurs narativ impregnat de un profund lirism care, departe de a construi subiectul, îl fragmentează într-un soi de puzzle ale cărui piese apar într-o ordine strict subordonată memoriei afective. Pentru a-i descifra sensul întreg, e absolut necesar să o citești în întregime. Iar atunci când ai ajuns la ultimele pagini îți dai seama că trebuie să o iei de la capăt, iar și iar, deoarece senzația cu care rămâi e că, într-un fel, chiar dacă ai citit cuvânt cu cuvânt, îți scapă esențialul.

După primele pagini ritmul scriiturii te prinde. Te prinde și te apasă. Sufocant chiar. Frazele incredibil de scurte, de multe ori reduse la o singură propoziție se succed cu repeziciune, într-un ritm absolut fascinant, care te ține prizonier și-ți lasă pe cerul gurii un gust amar, de viață ratată. Ca în tragediile antice, personajele – la „adăpostul” măștilor pe care sunt nevoite să le poarte – se mișcă în tipare deja stabilite, din care nu reușesc să se smulgă. Spațiul devine unul concentric, izolat de lumea din afară și izolat pentru fiecare individ în parte. Așa cum observă însăși autoarea, „fiecare individ forma o insulă în sine, iar țara întreagă, și ea, un spațiu etanș în afară, supraviețuiește în interior”¹

În acest spațiu sufocant se derulează acțiunea celor două romane, **Încă de pe atunci vulpea era vânătorul** și **Animalul inimii**. Un spațiu în care totul stă sub semnul fricii. O frică insidioasă, ce se insinuează cu agresivitate, cu perversitate, cu perseverență, o frică pe care nu reușesc s-o alunge nici statul împreună, nici răsul. Doar frigul, înghețul, moartea deci, reușesc s-o facă să stea deoparte. Nu pleacă însă, ci bânuie prin preajmă, pentru a

profita de prima scânteie de căldură umană și a-și lua din nou individul în stăpânire: „Pentru că ne era frică, Edgar, Kurt, Georg și cu mine eram în fiecare zi împreună. Ședeam împreună la masă, dar frica rămânea atât de personală în fiecare cap, exact cum o aduseserăm cu noi, când ne-am întâlnit. Râdeam mult ca s-o ascundem de ceilalți. Dar frica își pierde urma. Când îți stăpânești obrazul, se strecoară în glas. Când reușești să-ți ții în frig obrazul și glasul, ca pe ceva fără viață, frica îți părăsește până și degetele. Se așază undeva, în afara pielii. Zace liberă în jurul tău, o poți zări pe lucrurile din preajmă.” (**Animalul inimii**)

În casa Adinei, frica este adusă prin intermediul unei blăni de vulpe, căreia securității care percheziționează locuința îi taie, pe rând, coada și etichetele. „Asta e o vulpe să-ți pierzi mințile, nu alta” – comentează Paul. La fabrica unde lucrează Clara, portarul este cel care ține în mână cheile fricii: „Mâinile portarului nu percheziționează toate buzunarele. /.../ Portarul miroase frica, ea suie ca un aer stricat din bărbăți și femei și atârnă la înălțimea genunchilor”, iar la concerte, odată cu intervenția milițienilor, „cântecul s-a vîlăuit, a răsuflat frică, o frică mare cât gura, cât privirea. Mare cât sala” (**Încă de pe atunci, vulpea era vânătorul**).

Frica este răspândită de dictator și paznicii săi. Oamenii îi simt pretutindeni, pândind: „Fabrica toată, cârciuma, magazinele și cvartalul de blocuri, sălile de așteptare din gări, transporturile cu câmpuri întregi de grâu, de porumb stăteau la pândă. Tramvaiele. Spitalele. Cimitirele. Pereții și acoperișurile și cerul liber”. Țara toată este un imens clopot de sticlă în care ți se cunoaște fiecare mișcare, fiecare cuvânt, fiecare zâmbet, uneori și fiecare gând. Astfel, cuvântul frică devine sinonim cu cuvântul acasă: În frică se simțeau acasă.

Interogatoriile de la Securitate sunt exerciții de inițiere în frică. Căpitanul Piele (însoțit de căinele Piele) sau Pavel Murgu sunt doar doi dintre exponenții unui regim terifiant, a cărui principală ocupație pare a fi cea de a teroriza: Tereza își dădu drumul la lăntșor. Și ce vrea acela de la voi, întrebă ea. Frică, am spus.

Simbolul care concentrează cel mai bine toate „calitățile” regimului este sfrânciocul, cel ce ucide de nouă ori. Regimul totalitar ucide fiecare ființă în parte de o multitudine de ori ucigându-i libertatea, dreptul la libera alegere, dreptul la libera exprimare, dreptul la iubire, speranță, prietenie, siguranță, dreptul de a visa și, în final, dorința de a trăi. Contextul în care apare acest nume de pasăre – în instrucțiunile scrise de Georg pe scândura de la **Spaima Găinilor** – devine el însuși, din perspectiva întâmplărilor ulterioare, simbolic:

Instrucțiune: Când necazul e prea mare, agitați scândura în direcția mea

Voi, sfrânciocilor

Spaima Găinilor este o scândură rotundă și verde, cu un mâner. Pe scândură se aflau șapte găini galbene, roșii și albe. Prin gaturile și burțile lor erau trase șnururi. Acestea erau legate sub scândură cu o bilă de lemn. Bila se clătina când țineai scândura în mână. Șnururile se încordau ca spițele unei umbrele. Agitam scândura în mână și găinile își coborau și-și ridicau capetele. - alegorie perfectă a unui regim în care nu există nici urmă de libertate, în care toți se mișcă la comandă, în care nimeni nu are dreptul la alegere și fiecare este silit să se comporte la fel cu ceilalți. Instrucțiunile de pe spatele scândurii vorbesc, astfel, despre modalitățile de a căuta țapi ispășitori printre cei care nu se conformează regimului.

Atât cifra șapte, cât și cifra nouă sunt încărcate de semnificații simbolice. Cele șapte găini trimit la **impresia** pe care vrea s-o lase regimul, cea de **totalitate a spațiului și totalitate a timpului**², de **totalitate a vieții morale**³, o impresie în totală antiteză cu **realitatea**: o societate alcătuită din marionete mișcându-se doar în limitele permise de sfiori. În același timp, nouă devine o cifră a realului, anunțând **deopotrivă un sfârșit și o reîncepere, adică o mutare pe alt plan. Aici se regăsește ideea de naștere nouă și de germinare, precum și cea de moarte/.../exprimă sfârșitul unui ciclu, finalul unei curse, închiderea unei verigi**⁴.

Citind în această cheie, universul celor două cărți este unul ce pare să stea sub semnul fatidic al cifrei șapte, un univers ciclic, repetabil, cu pretenție de univers perfect, din care nu poți evada. Și totuși... posibilitatea de evadare există și se regăsește în simbolistica cifrei nouă: în momentul în care frica atinge punctul culminant, când fiecare ins a fost ucis deja de nouă ori, e timpul unei renașteri, a unei evadări. (pentru aceeași simbolistică pledează și cele nouă poezii găsite în dulapul lui Georg, dintre care opt poartă numele **Sfrânciocul**, iar ultima **Cine poate să facă un pas cu propriul lui cap**: uciderile repetate ale umanității unui ins îl obligă pe acesta să renască, să treacă în alt plan – într-un plan în care poate să-și exprime independența, să se conducă după propriile idei).

Ilie este unul dintre cei cărora nu le mai este frică, unul dintre cei care au murit deja de nouă ori. **De tine e bine** – îi mărturisește el Adinei – **ție îți este încă frică, mie mi s-a întunecat capul, de multă vreme nu am mai visat nimic/.../e vară, și nu cunosc alt drum moale decât Dunărea**. La fel e și Georg, care trece dincolo de margini (**Dincolo de margini e o fereastră, care nu dispăre când cineva se aruncă de acolo** – meditează eroina noastră la mormântul lui Georg. **Adevărata fereastră poate că era aici, jos, în mormânt**) și pentru care emigrarea este o soluție târzie, sau poate prea întârziată: **La șase săptămâni de la plecare, Georg zăcea în zorii zilei, la Frankfurt, pe caldarâm. La etajul cinci al palierului era un geam deschis**.

Toți știu că existența lor insulară nu e singura realitate posibilă, toți știu că există un **dincolo**, unde existau **blugi și portocale, jucării moi pentru copii și televizoare portabile pentru tați și dresuri subțiri ca un abur și tuș**

(Continuare în pag. 10)

veritabil de gene pentru mame. Și toți caută o cale să ajungă acolo. Metafora acestei căutări este *mesteacănul cu clanța în trunchi*, din casa Terezei, sugerând posibilitatea de evadare, o ușă care așteaptă doar să fie deschisă, atât de aproape de fiecare, dar atât de greu de văzut (poate pentru că frica din fiecare duce la orbire): *La trunchiurile copacilor ar fi trebuit să fie clanțe. Oarbă cum eram, atunci în pădure, nu le-am văzut* – mărturisește personajul-narator.

Și totuși, fiecare din personajele aduse în prim-plan de cărțile Hertei Müller își caută propriul *mesteacăn cu clanța în trunchi*, alegându-și propria ieșire, propria fereastră, propria cale de evadare.

Unii aleg să fugă, pur și simplu, din țară; alegere ce echivalează, în general, cu sinuciderea, pentru că cei care aleg această ieșire sunt prinși de cele mai multe ori și omorâți. Poveștile despre Dunărea pe care plutesc cadavrele, sau despre lanurile de porumb de pe graniță, cu rămășițe umane, circulă. Protagonista romanului *Animalul inimii* și prietenii ei întocmesc o listă cu fugarii morți des-

pre care au auzit („două pagini”) pe care Edgar o trimite în străinătate. La rândul lor, Adina și Paul află de la Liviu că în satul de pe malul Dunării oamenii *țin câini mulți ca să nu mai audă împușcăturile și cresc găște în loc de găini pentru că fac gălăgie toată noaptea*. Dar oamenii s-au învățat, nu mai aud lătrăturile și gâgăitul, aud împușcăturile.

Alții emigrează, deși plecarea se face sub semnul spaimei că li se poate întâmpla ceva: *Dacă nu mă vor arunca din tren, în timpul mersului* – meditează Georg.

Unii aleg demența (*Ei își schimbaseră frica pe demență*): Kurt spusese că *nebunii orașului nu mor niciodată. Când se prăbușesc la pământ, din asfalt, în locul unde stătuseră, se ridică unul identic*.

Alții aleg sinuciderea: *Când și când, câte unul nu se întorcea, deoarece voia să intre în apă. Motivul, spuneau oamenii, nu era râul, el era același pentru toți. Motivul, spuneau oamenii, ar fi fost chiar insul care nu voia să se întoarcă. El era o excepție*.

Tot un fel de eliberare, care se identifică atât cu demența, cât și cu sinuciderea, caută și bătrânul ce cântă cântecul interzis – **Deșteptă-te, române!** – după care îi cere socoteală lui Dumnezeu pentru destinul tragic al poporului român: *Deșteptă-te, române din somnul cel de moarte, cântă un bătrân. Cântecul e interzis, se așază pe o piatră mai la o parte, zărește botul unui câine și pantofii unui milițian, prin cântec se smulge din frică/.../ dumnezeule, rostește el către salcâmul desfrunzit, ce-am putea noi să fim pe lumea asta și n-avem nici măcar o coajă de pâine de mâncare*.

Și protagonista romanului *Animalul inimii* are intenția de a evada prin sinucidere: *„Moartea mă fluierea de departe, trebuia să-mi iau avânt să ajung la ea. Aproape că mă aveam în mână, doar o parte din mine nu mă asculta.”* Ceea ce o salvează, este - presupune ea – *animalul inimii*, fapt care trimite spre o nouă conotație a metaforei din titlu: viața este singura care îți poate oferi șansa unei reale evadări, pentru că în viață nimic nu e definitiv.

Doar moartea e definitivă. Iar *animalul inimii* devine astfel simbol al umanității din fiecare din noi. Respingerea sinuciderii echivalează cu victoria omului în fața fricii, în fața terorii, în fața dezumanizării prin frică și teroare.

Cele două romane ale Hertei Müller construiesc, așadar, o simbolistică inversată a insulei, atât a statului-insulă cât și a individului-insulă. Ceea ce ar trebui să reprezinte *un loc privilegiat, hărăzit științei și păcii, prezent în mijlocul ignoranței și agitației lumii profane*⁵ și a cărui trăsătură esențială este faptul că *evocă un refugiu*⁶, nu este altceva decât un spațiu închis, izolant, terorizant, un infern în care fiecare își duce povara propriului infern, amintind de piesele lui Jean-Paul Sartre. Într-adevăr, pare că „infernul sunt ceilalți” (**Sartre, Cu ușile închise**), dar, în același timp, dacă pentru unele din personajele celor două romane contează doar adaptarea la mediu, încercarea de a obține un minim de confort material, chiar prin mijloace ilegale și imorale (exemplu - se fură din fabrici tot ce se poate, de la cârlige de plastic și oale de noapte, la parchet, femeile aduc aur din Ungaria ascunzându-l în zonele intime sau fac sex cu Grigore pentru o scurtă cenușie, colaborează cu Securitatea – Tereza – sau beneficiază de un statut aparte pentru că sunt amantele securiștilor – Clara), pentru altele „Important nu este să spui «Iată ce au făcut din mine!» ci «Iată ce am făcut eu din ceea ce au făcut din mine!»” (Sartre). Acestea din urmă sunt însă cele care câștigă pariul cu viața, reușind să evadeze din insula fricii, indiferent prin ce mijloc, câștigându-și dreptul la dorul de paradis.

Și, prin aceste personaje, cărțile Hertei Müller „*te învață să rezisti, să te salvezi, să trăiești*” (**Nora Iuga**).

NOTE

1. Muller, Herta, *Insula e înăuntru – granița, în afară, în Regele se-nclină și ucide*, Editura Polirom, Iași, 2005, pag. 180
2. Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri*, vol. 3, Editura Artemis, București, 1993, pag. 289
3. idem
4. Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri*, vol. 2, Editura Artemis, București, 1993, pag. 352
5. Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri*, vol. 2, Editura Artemis, București, 1993, pag. 156-157
6. idem

Ion Gheorghe - 75!

Magul cititor în rune

A vorbi/scrie despre **Ion Gheorghe** este o temeritate.

George Călinescu se ridica la înălțimea „personajelor” Istoriei... sale; oricum, făcea marele efort spiritual și cinstit de a „conversa” cu faptele unei literaturi mari și fosforescente.

Noi, cei de astăzi, mărunți, cum să „conversăm” cu Ion Gheorghe? Limbajul și expresivitatea lui vin dintr-o peșteră secretă a lui Zamolxe, numai de el descoperită. Nu ne umilim în fața versurilor sale, fiindcă le știm pe dinlăuntru ca pe o icoană cu care ne hrănim zi de zi.

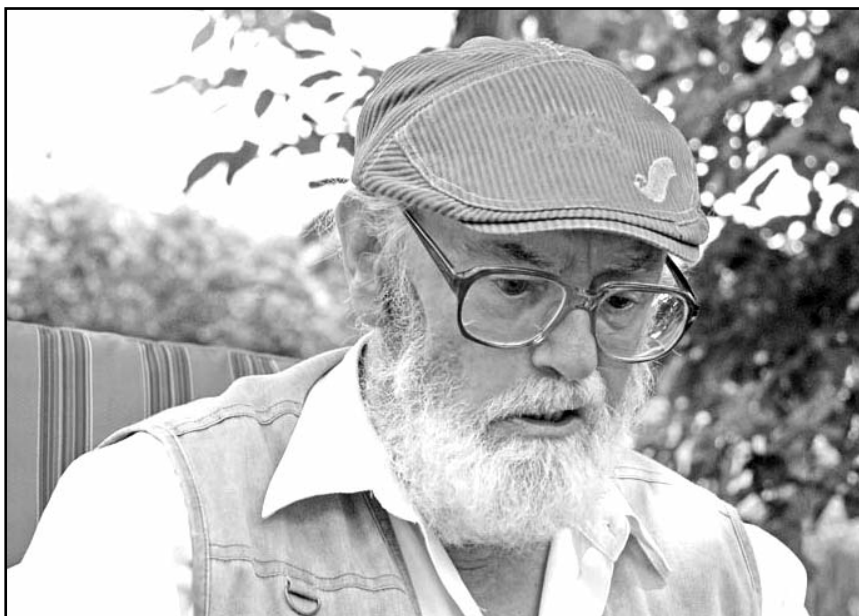
Ion Gheorghe nu ne inhibă – el dezleagă! Are carisma și puterea profeților care comunică direct cu cosmosul. Noi, deabia, cu salcâmul și salcia.

Rog pe Ion Gheorghe să mă ierte că nu scriu, acum, mai mult despre Dânsul. Abia m-am ridicat din niște boli proaspete, provocate de mine însumi. Oricum, condeiul meu este gravid în

ce privește introspecția lucidă a geniului său indiscutabil.

Am clarviziunea că Ion

Aici, la noi, băragănenii, e o taină, o uzină a pământului și a adâncurilor lui, un magnetism

Gheorghe este ultimul clasic român în viață – și la pontonul lui îmi leg și eu mica mea luntre secetoasă, ivită din lanurile de costrei ale Limpezișului natal, învecinat cu Florica Măriei Sale.

puternic, care ne consumă, convulsional, în înfrățiri nesfârșite, prin logosuri inscripționate pe granitul arhaicității.

Eu mă târăsc cu pași de urs în spatele arheului Ion Gheor-

ghe, amușinând descoperirile sale uriașe, un tezaur care echivalează cu tot aurul Daciei subterane de azi și pentru totdeauna. Cine știe să citească, dar mai ales să pipăie literele, înscrisul, răbojul lacrimilor milenar-pietrificate, e un înțelept.

Ion Gheorghe are vârsta celestă a lui Labiș, un astru reformator al liricii postbelice. Și tocmai de aceea ucis. Au locuit în același sanctuar al visătorilor autentici și au dat curs liber verbelor literaturii române, innăbușite vreme de peste un deceniu.

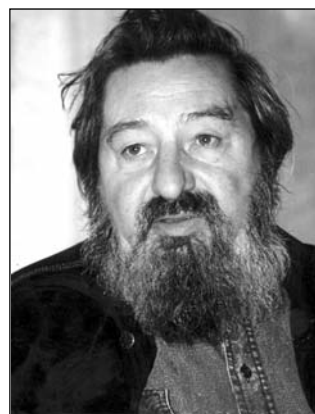
Eu, cel care, uneori, măresc excesiv cantitatea de admirație -, cazul lui Ion Gheorghe îl contemplant echilibrat pe cântarul neiertător și sacru al perenității, acolo unde îi și este locul.

Gheorghe Istrate
iulie 2010

Rapsodul esenăial al Ritualurilor: GHEORGHE ISTRATE

*Prefaă la volumul DIALOG CU INVIZIBILUL. Scrisori către irealitate
Colecăia „101 poeme”. Selecăie de autor.
În curs de apariăie la „Editura Academiei Române”*

*„Auzi cum iar se prăbușește-afară
ograda traversată de bătrâni?
Exodul lor spre peștera amară
e-un haos ne-ntrerupt de săptămâni.”*

Acești bătrâni, probabil născuți odată cu timpul, se retrag spre o peșteră secretă, ca în cine știe ce fel de ritual dacic, cu urma pierdută. Risc să masacrez aici unul dintre primele și cele mai uluitoare poeme ale lui Gheorghe Istrate și, cu toate acestea, voi continua să povestesc cum ei, parcă într-un fel de anabasis, își abandonează ca o oaste înfrântă steagurile. Trec cu porii plini de pruncii ce vor fi să vină, iar cerul nu e decât o ăolă cu care își acoperă spatele gol.

Imagina devine apocaliptică atunci când întreg văzduhul putrezește de bătrâni, iar caii, în grajduri, parcă presimțind cataclismul, mestecă rugină, tot așa cum femeile care nasc își destupă sânii doar ca să acopere cu lapte mort lumina. Mai grafic și vizual, Istrate – un poet prin excelenă olfactiv - nu poate fi decât atunci când vede până și țărâna vuind goală, când nu mai știm dacă bătrânii cară bolovani ori copii. E o stranie metamorfoză la care însuși poetul participă: „Mă-ngrop cu ochii-n palma lor de lut / Și carnea-ncet pe-un alt schelet se trage / Și mă răstorn iluminat și mut / În hruba lor proptită pe toiage“...

Gheorghe Istrate a ales dintru-nceputul poeziei sale, primită nu fără puțină mirare și vâlvă la vremea respectivă – într-un timp în care nu ne lipseau poeții! –, încercarea de a capta prin ritual, printr-un ceremonial al rostirii, arhetipul obsedant al ființei sale lirice. Este vorba, cum lesne se poate observa într-o operă ce acoperă astăzi, iată, nu mai puțin de 50 de ani, că poetul din Limpezișul Buzăului, atât de drag și adesea evocat ca un mirabilis locum, se prosternează în fața copilului primordial, a celui prunc aruncat în lume, o alegorie a purității, a totalității, zeu atotputernic și mărturisind despre forța invincibilă a vieții în mai toate religiile și tradițiile populare, incluzând folclorul românesc. Iar copilul primordial al poeziei lui Istrate e un veritabil simbol al totalității: minuscul și uriaș totodată, în stare să umbrescă lumea cu simpla închidere a pleoapelor sale. Întrupare a purității dar și a logosului, pus temelie începuturilor; himeră pierdută a cărei regăsire e posibilă doar prin drumul invers, dinspre prezent spre izvoare, prin timpul care, în atâtea rânduri, la Istrate capătă caracteristicile maculării.

Nu altminteri se structurează poetica acestui autor fără o artă poetică explicită, dar cu scânteii amefitoare, de mare substană și expresivitate, concentrate, uneori până la marginea obstinației, într-un drum purificator, către origini: „în inima bisericii care ne-adună / umflându-și lemnul cu porunci eterne / pe roaua somnului cu lună / mama de moarte își așterne// vai tată vorbele noastre sunt / liliiecii târzii ai rugăciunii – / iată-i cum ies vâlătucindu-se-n sus / din gura adormită a mumii.”

Această tânjire după puritate, ca și cum macularea timpului ne-ar îndepărta de paradisul pierdut, o observa și Nicolae Manolescu, indirect, ce-i drept, într-o cronică ce saluta entuziasmat debutul cu **Măștile Somnului**: „Poezia lui Gheorghe Istrate este o ispășire, o asumare a unor răspunderi de care depinde adevărul moral.“ Din păcate, aici criticul greșește, văzând în versurile ce urmează o apărare de minciună și fățarnicie: „Stai, nu roști / și vorba e o mască mincinoasă / sub cerul sfărâmat al gurii / nu poate fi ascunzătoare // în roata vorbeii sufletul asudă / și ochiul stâng al lumii / ne-acoperă cu pleoapa udă // tu trebuie întâi să te cobori / pe firul smuls din prima ta greșeală / să-ți tulburi zeul și apoi / să-i năruie tronul șubrezit de jerfe // abia atunci când ai să poți fugi întreagă / prin vămile pedepselor / putea-vei să îți treci nepedepsită / semnele toate înapoia vieții // de-aici va-ncepe un deșert de-absență / și în gropile în care aceste zile mor / izvoare roșii de rugină / s-or scurge-ncet din capetele drumului // și bălării vor crește în mușchiul măștii / acelui zeu al dragostei bătrân / nevindecă și orb ca toți bătrânii / ce dau în mintea morții.”

Acest poem crucial în prima carte a lui Istrate indică, de fapt, cea de-a doua mare linie de rezistenă a poeziei sale, foarte apropiată de ipostaza congenială a căutării la Nichita Stănescu, și anume : neîncrederea în cuvinte, în rostire; de aici o întreagă dialectică între rostire și tăcere, numit și ne-numit, dintre cuvinte și ne-cuvinte, ce va reveni obsesiv mai cu seamă în volumele de maturitate ale poetului. E aproape inutil să spunem că asta e mult mai mult decât o problemă a adevărului sau a minciunii rostite prin cuvinte. Unde Manolescu vede o susceptibilitate taxonomică, e vorba de fapt despre o îndoială ontologică. Însă nu se înșela deloc atunci, în 1968, foiletonistul și, mai recent, istoricul literar universitar, când îl numea pe Gheorghe Istrate un poet excepăional. A greșit din nou, însă, având probabil memoria prea scurtă sau trădându-și inexplicabil harul afinităților electice, remarcabile din vremea foiletonisticii, cu patruzeci de ani mai târziu, când nici măcar nu îl pomeneste pe Gheorghe Istrate în Istoria sa critică...

Să remarcăm acum că, în ciuda trecerii deceniilor, cu aceste două trăsături fundamentale ale poeziei lui – neîntinarea, pruncul primordial și întoarcerea spre izvoare pe de o parte („hai să vâslim, copile, înapoi / să-mpingem calul din cuvânt în sânge / să rupă umbra care ne tot strânge / în hamurile-i aspre pe-amândoi // hai să vâslim spre calul tutelar / prin el destinul nostru luminează / alunecarea-n marele cântar / ce ne măsoară pururea c-o rază // vai, pruncule, zăpada n-are rost / noi mirosim a păsări care-au fost”) și tensiunea dintre rostire și nerostire, dintre poezia incantatorie a ritualului, și... rituala, așa zice, neîncredere în cuvinte, exprimată tot prin cuvinte, ca aici, de pildă: „Nu mai mi-e frică

de cuvinte / ele mi-au fost un timp veșminte / de când le-am lepădat și-s gol / în larma lor nu mă mai scol // că se-ncuibaseră în mine / prea răsfățate prea feline / sub sărutarea lor de fum / mă despărțeam de gândul bun // în poarta veșnicului rut / ele vorbeau și eu stam mut / în pânza care-mi crește anii / ele nășteau șerpoaice stranii // acum stau singur și ascult / tăcerea mea grăind demult” –, Gheorghe Istrate a dominat o întreagă epocă în poezia românească, cu sau fără recunoașterea „oficială” a criticii care, după debut, l-a asumat drept o valoare, dar nu una care să răspundă atât de mult spiritului zilei încât să-i consolideze locul de frunte pe care, de fapt, îl premerită în literatura română.

Remarcat de **Tudor Arghezi** încă din vremea adolescenței, Gheorghe Istrate împarte, e drept, o serie de caracteristici cu poetul Florilor de mucigai. Dacă aflăm asemănări în cantabilitate, în meșteșugita alcătuire a versului, nu tot astfel se poate vorbi despre ideea transcendenței, care la Arghezi are o clară și dramatică pecete creștină, câtă vreme, cu similare mijloace, Istrate se revendică mai cu seamă de la un păgânism mult mai vechi, în general fundamentat pe cultul bătrânilor: „Dospește casa-n nopți străvechi / rotindu-și talpa-n lutul sferic / se-aude câinele lovindu-și / grumazul gros de întunerice // eram al casei rege scit / furtunile m-au smuls din vatră / tot neamul meu a coborât / în sarcofagele de piatră // eu de trei ori le înconjur / singurătatea-n urmă crește / doar eu lipsesc din somnul lor / ca din oceanul morții-un pește // înalț o scară albă-n cer / prin care-o pasăre de sânge / mai are dogorind de ger / o rugă doar și mă ajunge // asemeni ei sparg vraja runii / să-aud în vid tăciunii puri / la care își aprind străbunii / cuvintele-adormite-n guri.”

Cititorul atent va observa numaidecât că Istrate, chiar dacă produce un alt fel de psalmi, cu un minimalism aproape blagian, deopotrivă în rostire și noimă („Tu și tu și tu / doar atât - / restul alunecă / în Urât // tu – fiindcă știi / să ascuți apele / și să adulmeci ploaia / cu pleoapele // și tu – fiindcă în somn / te-ai îngropat / într-o pasăre / și ai uitat / și tu – // lespede de altar / părăsită de zeu / căreia mă închin numai eu // restul se-ngroapă-n Urât / tu și tu și tu / doar atât...”), împarte cu Arghezi imensa putere de a îngemăna arhaisme cu neologisme, de a folosi cu artă și profunde semnificații oximoroanele, asemeni celui care din bube, mucigaiuri și noroi a iscat în poezia românească frumuseți și prețuri noi: „urâsc orașul urinar / râma fecundă scârna și scaieții / cioarba de bale împoșcând pereții / și sângele virgin și doctinar // am ocărât învinovat poeții / crezând că ei se lăcomesc la har / și uită lumea care-i un bazar / cu șobolani ce lunecă-n erecții // dar gândul brun m-a-ntors în hiacint / în fumul basmelor prevestitoare / în gura vorbeii cu hiatul mare / în verbul care sună a argint // și am urât orașul mineral /

(Continuare în pag. 12)

carbonul zgura sângele larvar.” E acesta unul dintre puținele poeme din opera de o viață a lui Gheorghe Istrate în care se pomenește orașul. Și, nu întâmplător, prin rejecție totală! Tot așa cum Bacovia e probabil unicul nostru virtuoz monocord pentru că, practic, cântă numai disperarea, dezagregarea, umiditatea, ceața, tuberculoza târgului, reușind să exprime coerent și la o mare înălțime estetică un spațiu ce, prin extensie poetică, primește un veritabil statut ontologic într-o cultură nu prea obișnuită cu târgul ca un concept de sine stător. Gheorghe Istrate își restrânge virtuozitatea la numai două linii de forță, de fapt convergente într-o anumită măsură și care, fără să exalte satul ca realitate, îl împing în domeniul primordial, acolo unde mersul a rebours în căutarea purității din cultul Strămoșilor întâlnește dilema rostirii și nerostirii. Cuvântul devine, într-un poem de maturitate de o splendoare absolută, esența Christică. E un întreg ritual, când creștin, când aluziv la nuanța păgână a nunții elementelor : „*mi-s buzele gravide în curând / suspinul lor rotund va naște floare / va fi cuvântul magic bucurând / dezvirginarea nopții către soare // putere grea se va-n-sfinți în trup / cuiabar voi fi rostirii așteptate / mi-e carnea unsă rănilor mi-astup / cu ceara pergamentelor uscate // miros în zori a viață și a faptă / de lacăte mi-e cerul gurii plin / mi-s buzele gravide se așteaptă / să nasc cuvântul: / Puberul Divin.*”

Fi-va acesta, oare, cuvântul salvator care izbăvește păcatele lumii, sau e numai o puternică metaforă ori metonimia poetului în genere? E greu de spus, mai ales din pricină că semnele pe care le seamănă poetul ici și colo ca pe niște rune (cuvântul revine aproape la fel de obsedant ca și ritualul) nu dau temeuri de descifrare univocă. De ce sunt, în cele din urmă, runele rune și nu texte lungi, explicite? În îndoiala funciară a poetului față de limbaj, prin care paradoxal el exprimă această suspiciune, se amestecă, de fapt, un alt palier de abordare: acela al metalimbajului. Nu sunt mulți poeți în literatura română care să se fi dedicat atât de mult - într-o poezie care nu se vrea și nu are aparent nicio nuanță teoretică - tainicului, enigmaticului, misterului, confuziei, dar și revelației aduse de cuvinte, fie ele inscripții, semne ori semnale. Poetul este în mod cert adesea bolnav de cuvinte, cum alteori e captiv sau mântuit. Toate aceste ipostaze vorbesc despre o filosofie adâncă, ancestrală, cu rădăcini atât de vechi - și totuși atât de modernă în felul rostirii, chiar într-unul din poemele anabasice ale primului său volum din 1968, nu mai puțin actual pentru starea poeziei lui Gheorghe Istrate, cel care a preferat frivolității răspândirii sau expansiunii libere, libertatea închiderii într-o singură, profundă paradigmă: „*Cine-ar putea să-mi spună drumul înapoi? / Mă umplu de-un miros ciudat al lumii / Fără povara vorbelor îmi seacă spatele / Și intru fără umbră în pământ / Neglăsuie și de-andăratele.*” Regresia este limpede aici o formă de evoluție, o regăsire superioară a originilor unde nenăscutul se îngemănează cu neglăsuitului.

Ambiguă e lumea, ambiguitate sunt și cuvintele, rostirea. Iar în absența cuvintelor, runele, cum bine observa într-un strălucit studiu **Cornel Mihai Ionescu**, devin răni, alternanța rană-rună fiind o altă constantă esențială a poeziei lui Istrate, pentru că ea ilustrează o durere cosmică, o nevindecare ce este tocmai existența. Orfismul lui Gheorghe Istrate este de un fel particular, căci cântarea și în-cântarea, cântul și des-cântul pot fi privite deopotrivă ca rostire simfonică, dar, într-o perspectivă mult mai modernă și de nerefuzat, ca simple hiaturi, cezuri, sincope, auctante ale unei amenințătoare, iminente, chiar dacă neîmplinite niciodată încă, deoarece e numită tot prin cuvinte, tăceri.

Astfel se prezintă poetul acum, la 70 de ani, cu o operă considerabilă în spațiul, reclus în armura lui mitică, în ritualuri care nu-și mai știu începutul, în rune cu cheia pierdută, un poet esențial, fundamental în literatura română, care seamănă cel mai mult... cu el însuși, precum în această desăvârșită efigie:

„Dar nu-i a mea memoria aceasta
Nici graiul ce-l rostesc înlăcrămat
Și nici icoana galbenă în care
Un Dumnezeu străin s-a așezat

Demult în lemnul ei dormeau Părinții
Alături cu zeii lor; vreun nor
Le-o fi furat pedepsitor voința
Și sceptrele singurătății lor

Nici boala Doamne care-mi soarbe lacom
Lumina brațului nu e a mea -
Eu sunt doar o memorie-n derivă
Din cerul altui adevăr o stea

Eu sunt o apă roasă de vechime
Prin care trece grav și dureros
Pluta de carne-a neamului ce duce
Capul părintelui dintâi bărbos”

În zeghea lui adulmecând a mirosuri străvechi, cu sceptrul singurătății în mâna stângă și Cartea în mâna dreaptă, **Poetul** nu mai așteaptă poate nimic de la spiritul zilei, acela ce produce efemere clasamente, ierarhii frivole, istorii și antologii destinate hărmălaiei circumstanțiale și, în consecință, uitării. Dar steaua lui rece, singulară, strălucește a mustrare, poate - căci nu știm dacă vom apuca, trăitori efemeri și călători spre moarte, ziua ce sigur va veni să ne-o recomande ca pe un astru fix, imutabil, pe vecie!

Gheorghe Istrate, iată un nume de care, fără cea mai mică umbră de îndoială, vom avea să dăm seamă la judecata din urmă a poezilor, când, cum și unde va fi să fie ea!

Și o operă ce și-a câștigat rândul întâi chiar și în cele mai selecte, severe biblioteci!

Adrian BOTEZ

MANE, TEKEL, FARES - „NUMĂRAT, CÂNTĂRIT, ÎMPĂRȚIT”

lovește - lovește - lovește
sânge fierbinte țâșnească - sânge
clocotit - să se-ntindă sub
cumpliți pumnii tăi - sânge fierbinte - sânge
clocotit - să se-ntindă - pe hârtia pe care -
fă rogu-te un pustiu luminat de bine - și
n-o mai ocroti cu Pana de Cloșcă - ci cu Lance
Furibundă - străpunge-o ținuturile-o de
iconostasul în flăcări al gândurilor - smintite
entuziasme apocaliptic pe câmpii
Morții celei de Obște lunar nechezând

a fi viu - a fi exasperat de
sincer - nu înseamnă a fi
deochet: blestemat în veci fie - cel
neînțelegător și mușcat de înnebunită aspide!

vine vremea când nu-L mai suporti nici pe
Dumnezeu - ca Maestru: crâncen - brațul tău
smulge și piele și carne - de pe imagini -
zdrobește chiar și ciolane de sfinți:
de dedesubtul cuviinței slugarnice - țâșnește
trâmbițând victoria întreagă Cavalerul Duhului -
cu un deget scriind trăsnet de sorți și de zodii:

„MANE, TEKEL, FARES!”

nimic nu cruță - totul el devastează primăvărat -
pe câmpii cuvintelor: incendiază - vesel
colibe - palate - judecători - judecați - precum
scrie (pecingini de aur peste piele de-azur) -
la Cartea cea Sfântă:

„MANE, TEKEL, FARES!”

puhoaie de foc - apoi zguri și cenușă -
se vor face obișnuințele

Cavalerul Neobișnuirii își șterge spada-nsângerată
- de coltucul de pâine uitat - la margini de-ospaț
dezmațat: înmuindu-l în groază - și
speranțe de văzuri ascunse:

și pâine și sabie - se preschimbă în
Privirea și Gura - cu care se taie văzduhul - spre
puntea pe care arhanghelii - de-o
istorie-ntreagă - n-o mai păzesc!

„MANE, TEKEL, FARES!”

toți o știau puntea - numai el - barbar nemilos -
după ce-o află - n-adoarme savant: cutremurător el
o urlă - mistic nebun mărturisitor -
spre folos și Călăuză
Măririi

veniți după cel ce a spus - veniți de luați
Lumina Rostirii: Poetul nu pune pe nimeni
să i se-nchine - ori mizer - să-i pupe papucul:
neîndurat întru Frunte și Fulger - devot al
Luminii de Spadă - să ardă el lasă - superb -
până ce toate zidurile - huruind ca la
orice final săvârșit - vor cădea -
prăfuind universu-n ruină - lăsând privirea
să vadă!

„MANE, TEKEL, FARES!”

cine nu îndrăznește Grădina s-o
într-adevăr - desăvârșit biruiască -
incendiind-o-ntr-o Unică Frază:
să moară!

astfel - Cavalerii Focului - îngemănându-și în
Unic Fulger de-Agheasmă - spadele lor
nu doar Îl înconjoară pre
Dumnezeu: ci ei
SUNT!

«Realitatea românească – fascinant de comică»

Prof. Dr. Constantin MIU

Umanitatea înfățișată de către **Ion Cristoiu** în noul său volum de proză scurtă umoristică – **Găina fără bilet**, Editura Adevărul holding, București, 2010 – este o lume sucită, cu nebunia ei, firească pentru ea însăși, căci non-valorile mișună la tot pasul, amintind prin unele situații sau personaje de proza lui **Caragiale** – **Cănuță om sucit**.

Prozele acestea satirice – în fond, oglinda fidelă a societății românești din zilele noastre – pot fi socotite continuarea celor din volumul **Veselie generală** (1992), dovadă fiind moto-ul noului volum: „Doamne, ce catastrofă o să fie! O să ne stricăm de râs!” Autorul a intuit perfect faptul că într-o lume buimacă – așa cum apare în cele două volume amintite –, granița dintre tragic (în varianta absurdului) și comic se estompează, încât nefirescul e socotit firesc, aparența fiind luată drept esență.

Remarcăm faptul că unele proze, prin maniera neutră a notației reportericești, sunt foarte aproape de pamfletele argheziene, a căror notă definitorie este satira.

În marea lor majoritate, prozele din **Găina fără bilet** au un sâmbure anecdotic, având la final o poantă, care stârnește veselie generală.

Spre pildă, în **La tribunal**, aflăm despre doi indivizi, acuzăți că ar fi sucit gâtul câtorva

lebede, dintr-un parc. Rizibilă este „metoda” folosită, spre a ademini bieteles păsări: „Așezați pe malul lacului, cei doi făceau lebedele să vină la ei, șoptindu-le vorbe dulci din arsenalul cuceritorilor de mahala.” (p. 32). Rizibil este și expozeul Acuzării, făcut de un ornitolog, care „ținuse o splendidă disertație despre gâtul lebedelor, considerat, fără excepție, drept podoaba de preț a acestei categorii de păsări.” (p. 33). Spre a fi și mai convingător, recită din lirica dedicată lebedelor. Câtă cultură și sensibilitate la oamenii justiției! Apărarea vine cu un „arsenal” și mai greu: un doctor docent, expert în „Comportamentul oamenilor simpli”, care a încercat să convingă instanța că cei doi învinuiți nu puteau face deosebirea dintre lebede și găște. Poanta cu care se încheie narațiunea e de tot hazul: puși în fața unei „probe practice”, căci apărătorul a adus în sala de judecată o lebădă și o găscă, împricinății „declară că amândouă sunt rațe.” (p. 33).

Mortul accidentat este o proză în absurd. Protagonistul – Culai Lovin – un escroc notoriu, dat în urmărire generală, e nevoit să lupte cu birocrăția locală, neputând să-și recupereze lotul de pământ confiscat de comuniști, căci dintr-o greșală a unor funcționari de la primăria din sat fusese declarat mort. După ce se căznește să adune tot felul de dovezi că e viu (printre care și declarația unei amante, cu care se culcase), Culai Lovin se lasă accidentat, însă este dezamăgit, când la adeverința prezentată i se răspunde că „Un mort nu putea fi victima unui accident de circulație” (p. 95). Disperat, se aruncă în fața unui TIR. Explicația autorităților dată rudelor este ilară și absurdă în egală măsură: „Li se spuse peste tot că respectivul murise o dată și că învierea mortului se mai întâmplase, dar moartea mortului, nu.” (p. 95).

Sunt și proze care, din dorința autorului de a fi mai explicit în privința unor situații sau

al comportamentului unor personaje, au inserate după poantă alte câteva informații. Așa sunt: **Goblenuri cu bucluc**, **Un traficant de handicapați** și **Falsul luptător**. În prima proză, mai sus menționată, găselnița conducerii unui penitenciar, în privința autogestioniării – confecționarea de goblenuri de către hoții de buzunare, „înzestrați cu degete lungi și agile, indispensabile lucrului migălos” (p. 40) – este credibilă, mai cu seamă că Ministerul de Interne tot întârzie virarea banilor pentru cheltuielile de întreținere. Chiar dacă lucrează pe stoc, motivația din punctul de vedere al deținuților este logică, însă pentru cititori ea stârnește râsul: „...deținuții se zbat să dea gata cât mai multe goblenuri. E un bun prilej (...) de a-și exersa îndemânările de hoji de buzunare, fără de care, la ieșire, riscă să moară de foamă.” (s. n., p. 40). Aici ar fi trebuit să se oprească autorul.

A doua proză ironizează direct și indirect prostul gust și grosolănia unui așa-zis traficant de handicapați, care la revenirea în țară, după destrămarea rețelei sale, vrea să-și ridice un castel ca în basme. Pentru că erau destui gură-cască și după ce opreau mașinile și înjurau „bandiții care jefuiseră țara”, la vederea castelului ridicat pe o colină artificială (căci zona respectivă era una de câmpie, iar un castel trebuie musai să fie măcar pe o colină sau pe „o stâncă neagră”), un investitor isteț „trânti rapid, la marginea șoselei, lângă locul unde se exprimau revoltații, o terasă cu mici și bere.” (p. 69). Și pentru că afacerea prospera, același investitor a ridicat și un motel, având o firmă sugestivă: **La jos bandiții**. Din dorința de a evidenția naivitatea oamenilor și a augmenta absurdul situației înfățișate, autorul relatează mai departe despre același investitor (un bun prilej de a exacerba istețimea aceluia), care tocmise o echipă TV, ce ar fi dat posibilitatea celor revoltați să înjure în direct bandiții.

A treia proză de care aminteam – **Falsul luptător** – are mai multe secvențe comice. În primul rând, sesizăm de ce protagonistul – Toader Cloanțat – nu a dat bir cu fugiții, care se îndepărtaseră de îndată ce se apropiară ceva mai mult de nepoata mafiotului sicilian: „Bărbații fugeau de ea ca de dracu’, din cauza mirosului de grajd, pe care-l răspândea în jur (...) Lui Toader Cloanțat nu i se făcea scârbă. Dimpotrivă, mirosul acesta, de grajd, îi plăcea. Întreaga copilărie dormise în casă cu vițelul proaspăt fătat (...) Mirosul Ceraselei îi deștepta amintiri din copilărie...” (p. 132).

Așa-zisa disidență față de fostul regim comunist stârnește râsul cititorilor: spre a impresiona presa din Italia, unde încercase să se aciuieze după decembrie 1989, protagonistul declară că pe vremea dictaturii, ca actor la Teatrul Național, în preajma sărbătorilor de iarnă se deghiza ca Moș Gerilă, însă avea grijă să șoptească la urechea copiilor tovarășilor că de fapt este Moș Crăciun, „nomenclatură” ce i-a adus mari suferințe. Rizibilă – ca poantă – este și motivația renunțării de a trimite o scrisoare deschisă Mafiei, al cărei **Capo di tutti capi** refuza să-i dea nepoata de soție: „...se gândi să trimită Mafiei o scrisoare deschisă. Renunță (...) nu doar că nici un ziar din Sicilia n-ar fi avut curaj s-o dea publicității, ci pentru că Mafia ar fi trecut la contraatac, solicitând dosarul său din Arhiva fostei Securități. Or, din câte știa el, un asemenea dosar nu exista.” (p. 133).

Oricât ar părea de gravă, realitatea are, sub scoria dramatismului și al absurdului ei, aspecte comice.

Aceasta este și ideea centrală a interviului acordat de către **Ion Cristoiu** ziarului **Ring**, în preajma lansării noului său volum de proză scurtă: „...eu cred că nu pot să bat realitatea românească, care este fascinant de comică”.

Rubrică amânată din motive obiective

Motive obiective au impus restructurarea unor pagini din revista **Fereastră**, astfel încât o serie de materiale, printre care și notele critice sau cronicile la volumele trimise pentru rubrica **Raftul cu cărți**, urmează să fie „redistribuite” în numerele viitoare sau în paginile **Almanahului cultural 2011**.

Au fost reținute, pentru a fi comentate, următoarele volume: ♦ **Ion Gheorghe** - **Sutrel țăranului Iancu Arsene** și **Concluziile senectuții** (Editura Rafet, 2010) ♦ **Passionaria Stoicescu** - **Solitaire** (Editura Omega 2010) și **Celălalt Soare** (Editura Litera 2010) ♦ **Gheorghe Postelnicu** - **Opera lui Ion Gheorghe** (Editura Lorilav, 2010); ♦ **Corneliu Vasile** - **Scriitorul vremii**,

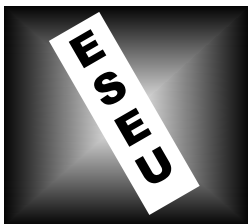
vremea scriitorului (Editura EuroPress 2010) ♦ **Nicolae Cabel-Lăstun**, **sub strigătul frunzei** (Editura MAD Linotype, 2010) ♦ **Ion Nicolescu** - **Miorițiada** (Editura Rafet, 2009. Reeditare) ♦ **Nicolae Pogonaru** - **Amintiri din prezent** (Editura EditGraph, 2010) ♦ **Calistrat Costin** - **Om fi greșit galaxia** (Editura Ateneul Scriitorilor, 2010) ♦ **Nicolae Tăicuțu** - **Dincolo de semn** (Editura EditGraph, 2010) ♦ **Nicolae Zahiu** - **Poemele Lordului de la Berca** (Editura Lorilav, 2010) ♦ **Valentin Cojocaru** - **Podul rupt** (Editura Lorilav, 2010) ♦ **Nicoleta Gălmeanu** - **Din nou în zid** (Editura Renașterea Culturală 2010) ♦ **Carmen Tania Grigore** - **Pulsul țărânei** (Editura Rafet, 2009) ♦ **Mihaela Roxana Boboc** - **Poemele Ioanei** (Editura Lorilav, 2010).

Cronicar

Liviu OFILEANU

Retorica golului – fariseismul omului modern (conștiință literară versus conștiință religioasă)

I. Fariseismul literar românesc

Moto:

„Dacă ești dispus să suferi, să te sfășii, să suporti meschinăria și răutatea, neînțelegerea și prostia, resentimentul și nesfârșita singurătate, atunci da, dragul meu B., abia atunci vei fi pregătit pentru a depune mărturie.”

(Abaddon exterminatorul – Ernesto Sabato)

Există atâtea exemple de oameni care au suportat în liniște calvarul pregătit cu minuție de chiar semenii lor, de la geniile muzicii precum Beethoven sau Brahms până la scriitorii din toate timpurile, cei cu adevărat scriitori. Însă, tot atât de lipsiți de modestie suntem dacă ne comparăm suferințele cu ale lor; e ca și cum am pretinde un familiarism „peste timpuri” celor care ne-au încântat prin capodoperele devenite valori/repere ale umanității.

Vorbim aici de oamenii care își văd în oglindă chipul imaginându-se genii – există o caricatură cu un piseu ce se privește în oglinda care i-arată un cap de leu... Vorbim de condiția artistului din spațiul carpato-danubiano-pontic, de individul cu monoclu și barbișon, de cel cu T-shirt și tatuaje pe mâini, de coana Chirița updatată la ultima modă literară, poate și de arhaicul „complex al provincialului”, tipic scriitorilor care au detronat „bucureștenismul” (un termen manolescian) unor vedete de ieri și de azi – în sfârșit, de literatura ca un câine mort, plin de larvele parvenirii. Toți cititorii de reviste și majoritatea bloggerilor axați pe știri sau bârfe „culturale”, află din spațiile alocate replicii destule amănunte, compromițătoare pentru anumiți scriitori sau instituții culturale din zilele noastre.

Sunt atâtea scandaluri și nume dispuse să încrucișeze spada în numele unui „adevăr”, oameni cu ingerințe politice și „alte afaceri” care au dezvoltat programe editoriale, spirit de bisericuță și tabu-uri de tip mafia siciliană a politicilor editoriale. Ei, și ce? „Căinii latră, caravana trece”... Cumperi o carte sau citești o coloană de revistă: X îl atacă pe Y bănuindu-l pentru colaborări cu secu’, o tanti „face garagață” pentru că i se recunoaște valoarea implicit neliterară, un critic „experimentalist” e condus pe ultimul drum, o carte de poezie bună nu a fost propusă pentru Premiul USR, procese și acuzații, lovituri sub centură... Mai sunt destul de păguboase ieșirile în termeni nelalocul lor ale unor voci consacrate – poeți sau critici care se iau de barbă la vârsta plimbărilor în parc cu nepoții, premianți sau scriitori eminenți al căror aport adus literaturii din toate timpurile ar depăși, chipurile, pălăria albă și cam pătată a criticii contemporane...

Personal, îi iubesc pe scriitori pentru cărțile lor. Pe unii, fiindcă îi regăsesc în cuvintele puse în gura personajelor, în felul în care iau atitudine... Pe alții, nu pot să-i cunosc datorită așezării geografice, sau altor pricini, dar îi respect pe toți începând de la omul care nu a

scris nici o carte și mitraliază site-uri de poezie virtuală. Fiecare are bastonul lui de mareșal... Ce nu pot înțelege, deși e la mintea cocoșului, e diferența prea mare de opinii între ceea ce este literatura în România și cum e prezentată ea în lume; la această diferență majoră dintre teorie și practică, sau măcar pentru ea – scriitorii ar trebui să fie o singură inimă. Patetic, dar e mesajul unuia care nu face (încă) parte din nici o grupare literară și care are toate șansele să rămână un anonim. Tânărul aspirant la frățietatea scriitoricească e năucit și incapabil să discearnă – cine e cu cine, a cui e revista aia dacă e condusă de cutare, cum să stea între ei și de partea cui să fie dacă haita are șefi de echipă, unul e la pupitru și încă vreo 20 au puterea funcției lui Z ș.a.m.d...

Noroc cu Ernesto Sabato, ale cărui sfaturi de prieten m-au cucerit în totalitate: „*Va trebui să suporti până și această injustiție, să-ți pleci spinarea și să continui să-ți realizezi opera, ca și când ai ridica o statuie într-o cocină*”...

II. Rudimentarismul omului modern - dărâmarea valorilor

Fiecare domeniu de manifestare a inteligenței umane a excelat într-un fel sau altul prin personalități ale epocii, eminențe care și-au pus definitiv amprenta originalității în artă, filozofie, psihologie și știință. Astfel, în urma lecturării operelor în sine, pe baza criteriilor axiologice (valorizatoare) formulate de critici literari, putem constata existența unor vârfuri în cultura unui popor; fiecare epocă sau perioadă culturală își are promotorii și „părinții” specifici, creații clasicizate și suprapuse ca temelie culturală a generațiilor următoare. Altfel spus, există o retorică a oricărei discipline, acea „dogmă” care-i asigură perpetuitatea în avalanșa de idei ce apar ulterior să o combată.

Hermeneutica reprezintă un domeniu înzestrat cu o anumită detentă etimologică și semiotică, și ea excavează operele culturale în funcție de acumulările în baza-de-date: „*O hermeneutică a dialecticii prezent-trecut-prezent, orientată sistematic spre prezent, elaborată de la nivelul prezentului, capabilă să «înstruiască» despre prezent.*” – este parafraza lui **Adrian Marino** la un articol aparținând lui John Hogan, **Gadamer and hermeneutical experience**, apărut în revista Philosophy Today, 1976. Adrian Marino dezvoltă aceste considerente pe marginea incursiunii lui Eliade în dreptul hermeneuticii, evidențiind dublul registru al disciplinei în cauză: „*Înțelegerea trecutului prin prezent, a prezentului prin trecut*”, (p.295, **Adrian Marino, Hermeneutica lui Mircea Eliade**, Ed. Dacia, Cluj, 1980).

Dacă în știință unele lucruri s-au limpezit, anume a trecut vremea lui Galilei, Copernic, Edison, Niels Bohr sau Einstein – acest lucru nu denotă că marile descoperiri ale omului sunt „la final de mandat”, sau că alte taine vor rămâne intangibile multă vreme... dar nici inversul. Se obține totuși, din partea științei o întoarcere nesperată la filozofie, la neobositele interogații banale asupra scopului vieții... Omul de știință devine un pic visător, filosoful înclină spre experimentalism, arta sucombă în kitsch și derizoriu – totul pentru o hermeneutică personală, o paradigmă autentică a indi-

vidului – un modus vivendi în mijlocul societății care nivelează banalul deja văzut în mod alarmant. E mereu nevoie de altceva, de alt mod de raportare a cunoașterii – cât mai original cu putință...

Lumea veche a avut miturile ei și lumea modernă se simte „obligată” prin tradiție – să fabrice miturile omului nou, acel pattern care să îi ateste și mai mult trecerea triumfală. Astfel, cinematografia americană evadează în chip romantic prin pelicule cu parcuri din Jurasic, Superman trebuie să-l substituie pe Hercule, etc. Artiștii caută inovații răsunătoare, poeții un lexic aparte, mărci textuale care să le definească stilul între o sută și una de cărți. Iar dacă vârfurile nu pot fi depășite prin noi aprofundări ale cunoașterii științifice și filosofice, omul modern tinde, ca și cel al Renașterii, precedat la rândul său de cel medieval – la dărâmarea zeilor. Această mușcare a cozii face parte din ritualul șarpelui, simbol al înțelepciunii universale, dar și al păcatului cunoașterii prevalând în dauna curăției spirituale. Cu alte cuvinte, ceea ce unii așază pe un pedestal, alții dau jos cu încrâncenarea unui sclav dornic să scape de tirania unui model imposibil de depășit. Așa pot fi explicate majoritatea curentelor literare, valul de replici și reacții la un status quo inviolabil; astfel pot fi înțelese procesele comportamentiste (behavioriste), când suma dezideratelor umane este mai mică decât cea a dezamăgirilor existențiale. Domeniul cercetării noastre este manifestarea culturală prin toate formele ei: pictură, sculptură, film, literatură, muzică și dans; nu aducem în discuție „nevoia de importanță”, concept care alături de instinctul de conservare și cel sexual constituiesc deliciul excursurilor psihanalitice, ci ne vom axa traiectul argumentării asupra mitului creatorului unic, atoatedominator, devenit prin originalitatea sa un tabu, model de urmat și de ocolit în același timp...

Dacă ne referim la privilegiile de care dispune omul modern față de omul secolului al XIX-lea, constatăm cu ușurință evoluția tehnică, stabilizarea administrativă a unor teritorii între granițe statale unanim recunoscute, explozia realizărilor mecanice și cibernetice – domeniul lui homo faber a înflorit ca pe vremea mozaicarilor mesopotamieni, când culoarea se turna în zeci de forme și arta avea să cunoască apogeul și decăderea în straturile istorice. Cu toată evoluția pe orizontala cunoașterii științifice, chiar și a zborului în spațiu, omul modern suferă o etapă retrogradă a spiritului; nu vorbim aici de marile biblioteci ale lumii, de politicile editoriale care s-au priceput să ne umple rafturile cu orice moft, ci de criza spirituală a omului, care a început de la prima scânteie a conștiinței umane și se continuă mai abrupt, în ciuda revelațiilor pe care omul le-a avut prin religiile lumii – omul modern e un înapoiat cu unelte rudimentare, mult inferioare semenilor săi din illo tempore.

Considerăm binevenită o paralelă care ilustrează condiția religioasă a omului modern, acest titan atoatedominator și mediocru în ars amandi: „*Am în față imaginea unui țăran ardelean aplecat într-un efort al mușchilor încordați asupra coarnelor unui plug de lemn. Rudimentar, neschimbat de pe vremea «aratului» romanilor. Trage brazdă grea în țarina*

(Continuare în pag. 15)

(Urmare din pag. 14)

seacă. O pereche de bivoli negri, animale primitive, greoaie sunt înhămate la ingrata muncă de sub cerul plumburiu, cu aerul lor filosofic-resemnat. Portul bărbatului e acela al sașilor, desenat cu elemente aproape documentare. **Bauer mit Buffeln ackernd**, gravura lui **Hans Hermann**, e chiar mărturia artistică a unei colectivități etnice, cu specificul ei azi în derivă.” (**Mircea Zăciu, Ca o imensă scenă, Transilvania**, Ed. Fundațiilor Culturale Române, 1996, p.267).

Există trei clase de aproximare: utilizarea în mod voit imprecisă a unui termen, semnificantul corespunde parțial semnificatului, și figurativul prin utilizarea ghilimelilor asupra unui termen: „Aproximarea este o operație nonrelațională care constă în introducerea termenilor în metalimbaj numai cu ajutorul operatorilor. După rolul pe care îl îndeplinesc, aceștia se clasifică în trei grupe...” (**Doina Bogdan-Dascălu, Critica – limbaj secund**, Ed. Facla, 1981, p. 120-121). La prima vedere lucrurile par să stea cuminiți în fâgașul lor atribuit de generații de critici și semioticieni, oameni care au dăltuit rolul limbajului vorbit și scris în tomuri consistente. Pentru orice student e foarte clar că există o teorie a literaturii, una a esteticii, una a romanului și o alta a poeziei. Nume ca **Benedetto Croce, Umberto Eco, Georg Lucács** și **Școala franceză de lingvistică** – sunt repere sonore în descrierea oricărei ambiguități legate de cum se face textul sau cum se spune textul pe sine; toți teoreticienii sunt de acord că literatura e un conglomerat de ființă translată în Text, apoi prin lectură, textul redevine Ființă; apoi, actul lecturii ar continua în fel și chip premisele autorului de Text; pentru că toți ne aflăm în căutarea Cărții Personale.

Am parafrizat câteva deducții arhicunoscute cu scopul de a reliefa un capăt de drum al oricărei Retorici – a lucrului de spus și a lucrului de afirmat în legătură cu cele spuse; acela de a transgresa textele despre texte, și de a purcede la demonstrarea unei retorici a Golului, care ar ține exclusiv de incapacitatea rezonării colective, de rupturile Spiritului puse în scenă în cu totul alt chip decât cel unanim acceptat... Această retorică a Golului desfide tot ce s-a spus până acum despre actul creației, înțeles ca nevoie de depășire, prin stil sau tehnică a înaintașilor în cultură. De obsesia unei căutări în extremis se lovesc de peste două mii de ani două conștiințe, fără a se lua cum trebuie una pe alta în discuție – conștiința literară și cea religioasă. De aici, retorica Golului se subînțelege ca o categorie dilematică: omul religios versus omul artistic, și care nu poate fi extrapolată în termenii nici unui domeniu specific; omul religios autentic nu își va face „chip cioplit” din arta mimesisului creativ, nu își va acorda ritmul existențial pe notele culturii laice; apoi, nici omul artistic, nu va face concesii conștiinței religioase decât într-o mică măsură, varianta duplicitară de care se dezice homo religiosus...

Iată retorica Golului: a trăi conform scripturii, acesta e dezideratul omului-religios, nicidecum o ars-scribendi; a face literatură și a trăi conform preceptelor creștinești este o erezie blândă, deoarece literatura preînchipuie și finalizează mituri și fapte probabile, scenarii care există sau nu... Cu alte cuvinte, literatura descrie omul în toate variantele sale, îi este cel mai fidel însoțitor și totuși, tot cultura apare drept cel mai aprig

dușman – datorită timpului pe care ea îl ocupă în viața omului, în dauna celui petrecut cu Hristos în cuminecare spirituală. Desigur, putem afirma inutil că omul de literatură e un credincios-sadea, el merge la Biserică și se roagă – dar e un jalnic fariseu, trăitor mai mult între personajele cărților sale (cele pe care le scrie sau le citește, doar e același lucru dacă lectura învie sau creează) decât în file de Scriptură sau între semeni – cei care ar trebui să îi fie „aproapele biblic”...

Literatura nu e un păcat, spun cei care fac literatură, ci numai „un fel de”... literatură. La fel se scuza și popii adulterini... Apoi, mai există o altă literatură, una declasată, ca să spunem așa, care nu poate face corp comun cu „Marea literatură”, un eufemism pentru o literatură și mai gregară... Dar, literatura ca necesitate spirituală și fizică, e cel mai bătut clișeu teoretic, conform căruia rolul ei consistă întru determinarea măreției gânditoarei trestii pascalienne; și totuși, conștiința religioasă autentică refuză afiliații cu laicul – mai precis, literatura patristică e o dovadă a obstinației pentru subiectul principal al vieții omului, Dumnezeu, și nu omul cu umorile lui – fiindcă acestea din urmă sunt trancense într-un dincolo încă de aici...

Morala: fariseismul speciei noastre se raționalizează între arcanalele retoricii Golului spiritual. Visul nemuririi nu a fost împlinit, însă există pentru acesta un experiment placebo redutabil: cultura și opera finită și, pour qua pas non? – infinită; omul nu are timp să creadă, el scrie despre cum ar trebui să creadă, despre cum trebuie să se îndoiască de cele scrise... În plus, are de-acum aura unui patrician care poate vorbi ucenicilor, în sfârșit, și după moarte... dacă până și un bilet de autobuz se desemnează ca purtător de semn și semnificație peste timp.

III. Pasivitate și activism politic – (ne)implicarea politică a scriitorului

Absența celor 7 ani de-acasă propulsează tineretul bovin, fariseul modern. „Motivul acestei asocieri în limba română? Greu de definit. (...) dacă boii pot fi tineri, de ce n-ar putea forma tineretul bovin?...”, (**Victor Iancu, Limbaj cotidian și rostire literară**, Ed. Facla, p. 137). Implicațiile educației în formarea fariseului modern se decodează prin paralelism – omul de azi, vorace și vitezoman, exprimându-se alături de cel de ieri. Avem mai jos două ipostaze ce indică gradul de interiorizare specifică a omului creștin și a celui pretins intelectual politic – discursul omului-de-ieri: „Pentru a putea după cuviință număra virtutele cele cerești cu care tu, ilustrisime, strălucești ici jos în negura pământului, unde tu, dintr-o aplecaciune a inimii cei mari ție innăscută, pre tot omu, făr uitarea la națiune sau la relighie, care numai trebuie ajutoriu tău, acoperi, rugăciunele celor mișei ascuți și neostenit umbli...”, (**Paul Iorgovici, Observații de limbă rumânească – în Buda s-au tipărit la crăiasa universității tipografiei, 1799**); discursul fariseului-modern: a avea – devine trebuie să am; a cunoaște – doar dacă e util; a crede în Dumnezeu – dacă și alții fac la fel...

Evidența că omul trebuie adus cu picioarele pe pământ din schizoidia cu vise

de grandomanie e încă un deziderat – „*Malraux spunea odată că trebuie să re-topim omul. Cred că avea dreptate și mai cred că trebuie să regândim românul.*” (p.268, **Sorin Comoroșan, România, societate cu răspundere limitată**, Ed. Cartea românească, București, 1995). Datoria kantiană include și pe cea moral-creștină alături de cea laică: „cerul înstelat deasupra și legea morală în mine”. **Morala:** a fi util urbei, a-ți face datoria față de semenii tăi înseamnă a participa la viața Cetății, a locui în mijlocul ei, a-i cunoaște pulsul și temerile.

E târziu să repetăm acum dacă există sau nu vreun om care nu face politică (chiar și la second-hand) – e clar că doar nebunii nu fac politică, iar când au de gând, confundă personajele, scrisorile se pierd și ajung subiect de scenariu. Toți facem politică, începând de la mercurialul pieței stabilit în familie, de la prețul kilogramului de ceapă și până la forțele nato implicate în cutare conflict... Și-atunci, dacă datoria laică cere sacrificii la fiecare pas, morala creștină autentică de ce nu permite implicarea în politic a creștinilor? Răspunsul ține de fariseismul noii specii humanoide – „o mână spală pe alta, și amândouă obrazul”...

Orice domeniu de activitate pretinde o detașare față de vechi, o înnoire a percepțiilor asupra existenței. Biserica protestantă crede una, cea tradițională altceva. În această prăpastie e aruncat omul care nu crede decât ceea ce-i spun alții, fiindcă neștiutorul nu știe alt lucru decât să imite pe alt om. Datoria creștină nu înseamnă să cauți un loc în Parlamentul Europei, dar nici să-l refuzi dacă ești pornit să faci bine semenilor tăi. Roadele se vădese în faptele fiecărui om, căci nu țara te face român sau creștin, ci faptele care te așază în țarcul oilor sau al caprelor... Omul modern agreează starea ambiguă pe care Biserica Tradițională o binecuvântează și o „sfințește”, „*dracii cred și se-nfioară*”, dar nici un pui de drac nu va face ceea ce i se cere omului prin Scriptură: „*Să nu ai alți dumnezei în afară de mine*”.

Implicarea în politică ține de resorturi și aptitudini, trebuie să ai un har pentru a face politică, carisma omului care știe cum e viața celor din stradă. Dacă legea morală a laicului se pretează la incursiuni în cocină, la roșcovele porcilor, cerul înstelat rămâne intangibil... Ce e de făcut? A căuta mai departe pe urmele lui Diogene, un om moral, un român autentic, și să ne zvârlim cu toții sub aripile lui, să-i studiem textura penelor, cântecul de privighetoare. Iar întrebările mari sunt tot cele vechi: „– Există o fărâma de regret că ați apucat atunci pe drumul acesta? (al carierei gazetărești, n.n.) – Cine regretă, a trăit degeaba acei ani. François Mauriac mărturisește undeva: Am devenit scriitor fiindcă n-am știut să fac altceva.”, (interviul cu **Aurel Leon**, p.150, **Grigore Ilisei, Portrete în timp**, Ed. Junimea, Iași, 1990).

(Continuare în pag. 16)

Înceiem cu un alt exemplu de nepuțință în genul flaubertian: „Nu mai poți scrie când nu mai ai nici o stimă pentru tine însuși”... Tocmai pentru că nu știm să facem altceva, în afara faptului că începem întruna zidirea Omului Nou, pentru că ne pierdem stima și pătimim ca națiune la nivel de individ în oricare colț al lumii – Legea morală e la tomberon, „cerul înstelat” e acoperit cu bidineaua purității de circumstanță...

Paradigma omul modern nu diferă de cea a predecesorului său din Renaștere – întunericul medieval a fost înlăturat și Spiritul renunță la temnița habotnică a religiei, lumina creației fășnește pe orizontala cunoașterii; astfel, au apărut descoperiri epocale și geniul descătușat și-a spus cuvântul. Ca și predecesorii săi, omul mileniului trei caută noi variante de exprimare, își forțează originalitatea frizând ridicolul, apoi, când nu poate depăși un model, îl paștisează în numele recuperării unor sensuri și al întreținerii lor (în fapt este ultima delimitare de un subiect categorisit mai slab, sau inefficient noilor aspirații, înțelese ca o emulație tardivă peste arcul timpului); așadar,

îl detronează pentru totdeauna în numele apropierii de el.

Cultura precedentă e o materie crepusculară: postmodernismul continuă sensurile ei delimitându-se de formă, și implicit de solemnitatea trubadurilor de curte, de a pictorilor cerșetori și de jelania romantică; omul-viteză nu are timp nici măcar să constate încotro se îndreaptă, e ca un orb pe o pereche de patine cu roțile într-o piață cu bibelouri – orice atinge, dărmă cu iluzia că pune ceva autentic în loc... Iată și o mostră de modestie, unde cuvintele orbului Borges, referindu-se la mitul poetului absolut par să nu susțină ideea de model intangibil: „Desigur, acum îmi dau seama că nu aveam dreptate, din moment ce toți poezii sunt buni în felul lor și cred că nu trebuie nici unul considerat ca fiind poetul «principal». De fapt, bănuiesc că poezia nu este un lucru neobișnuit. Cred că și cei mai slabi poezi, cum aș fi eu de exemplu, au reușit din când în când câte un vers foarte frumos.” (Willis Barnstone, *Borges despre Borges*, Ed. Dacia, Cluj, 1990, p. 94). Și tocmai delimitarea de obiceiuri și carisme aduce în mod paradoxal carisma și tradiția ei... Apoi, chiar mitul instalat rapid în conștiința contemporanilor și devenit modelul de urmat, „trebuie” distrus pentru forța lui acaparatoare, trebuie înlăturat pentru dictatura frumuseții sale – iată măcinarea în gol a retoricii spiritului de competiție, declinand model după model în numele originalității. Omul însetează în goliciunea sa spirituală, iar singurul plin care îl poate locui e metafizic; aceasta e drama omului pe pământ – uitându-și finitudinea, omul râde, cântă și dansează cuprins de un dor nelămurit.

Liviu Ofileanu

Bibliografie:

- ◆ **Adrian Marino, Hermeneutica lui Mircea Eliade**, ed. Dacia, Cluj, 1980.
- ◆ **André Glucksmann, Bucătăreasa și Măncătorul de oameni**, Ed. Humanitas, București, 1991.
- ◆ **Andrei Codrescu, Dispariția lui „Afară”**, Ed. Univers, București, 1995.
- ◆ **Constantin Schifirneț, Civilizație modernă și națiune**, Ed. Didactică și pedagogică, 1996.
- ◆ **Cornel Ungureanu, O introducere în literatura exilului**, Ed. Amarcord, Timișoara, 1995.
- ◆ **Doina Bogdan-Dascălu, Critica – limbaj secund**, Ed. Facla, 1981.
- ◆ **Heinrich Zimmer, Mituri și simboluri în civilizația indiană**, Ed. Humanitas, București, 1994.
- ◆ **Ion D. Sîrbu, Jurnalul unui jurnalist fără jurnal**, Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1991.
- ◆ **Mircea Zăciu, Ca o imensă scenă, Transilvania**, Ed. Fundației Culturale Române, 1996.
- ◆ **Paul Iorgovici, Observații de limbă rumânească**, Ed. Facla, 1979.
- ◆ **Sorin Comoroșan, România, societate cu răspundere limitată**, Ed. Cartea românească, 1995.
- ◆ **Rubem A. Alves, Cartea cuvintelor bune de mâncat sau Bucătăria ca parabolă teologică**, Ed. Deisis, Sibiu, 1998.
- ◆ **Victor Iancu, Limbaj cotidian și rostire literară**, Ed. Facla, 1977.
- ◆ **Victor Isac, Religia în perspectiva viitorului**, Ed. S.E.R. & CO, București, 1998.
- ◆ **Willis Barnstone, Borges despre Borges**, Ed. Dacia, Cluj, 1990.

POEME

Ion MARIA

de ce plâng buncii

nu înțeleg de ce
lăcrimează buncii
în vechile fotografii
așa în felul lor s-au iubit
au făcut copii și ceva în viață
au trăit după ritmurile
anotimpurilor și ale cerului
au cunoscut viața
cu bunele și relele ei
și-au plâns destul
în vremea lor
mă întreb de ce ar plânge
acum așa de târziu
de găsesc fotografiile
tot mai ude
și mereu mai cețoase
de parcă acolo
în lumea pozelor vechi
ar fi un anotimp aparte
cu ceață și ploii

viața noastră (după un film de Tarkovski)

o apă limpede
care ascunde
tot felul de gunoaie
o apă limpede
soarele se reflectă în ea
și în mătasea broaștei
o apă limpede
și multă liniște
sub luci
gunoaiele au uitat
să mai trăiască
oamenii nici nu
se văd
poate nici nu există
o apă limpede
și lumina soarelui
așa cum era
la începutul lumii
și înțelesul ascuns
e acolo printre gunoaiele
ce abia se văd
sub luciul apei

ochii tăi

chiar dacă ochii tăi
sunt precum dealurile
aride
cu iarbă mărunță
unde nu crește nici un copac
și animalele nu trec
nu pasc
doar corbii zboară
pe deasupra lor
chiar dacă ochii tăi
sunt precum dealurile
sterpe

cu iarbă arsă de soare
nu înseamnă că nu
mi-e dor de ei și nu aș vrea
să-mi fac o casă
acolo sus
în bătaia tuturor vânturilor
pe dealurile aride
cu iarbă mărunță
și arsă de soare.

spiritul

eram obosit
am ațipit numai o secundă
suficient ca spiritul meu
să intre într-o broască
țestoasă
și să trăiască acolo
o mie de ani.

fragilitate

ce fragili mai suntem
noi oamenii
pietricele pe care Dumnezeu
le ia din râu dă cu ele
în ferestrele îngerilor
să-i trezească
și căderea noastră
nu face
nici un zgomot

servicii secrete

noaptea am control deplin
asupra serviciilor secrete
și atunci când cuvintele
vin la mine să dea raportul
le pun coronite pe frunte
și ele se transformă
în aure de sfinți

orașul de sub oraș

cineva îmi spune că sub oraș
există un alt oraș de tunele
unde trăiește
un întreg popor necunoscut
uneori când sunt trist
regret că nu trăiesc
și eu acolo anonim
în orașul de sub oraș

duminicile

toate duminicile
mă dor
e ziua când ai putea
să mă vezi
cum îngerul își vizitează
condamnatul
am o bibliotecă de tristeți
vino s-o citim împreună
pe sub casa mea trec
stoluri de păsări
se duc înspre pol
și toate întreabă
de tine
eu le spun că te-am văzut
acum un secol
într-o carte cu poze

Ion LAZĂR DA COZA

OILE

Uneori bătrânii iau decizii ciudate. Ciudată era și hotărârea lui moș Babucea de a scoate în dimineața aceea oile din ogradă, chiar dacă peste noapte dăduse un pospai de omăt în toamna târzie și rece.

Mai rece decât omătul și gerul trecu peste sat vestea că deasupra Strâmătorii, la răscrucea cărărilor, bătrânul oier îl găsisse „mort-mort” pe Toni Torache. Aproape toată suflarea satului s-a înghesuit pe micuțul podeac, înconjurând, la o distanță anevoios strunită, trupul inert al pădurarului, aflat într-o poziție teatrală, cu un genunchi ușor îndoit, având pușca între picioare, cu nările țevilor pe abdomen, lângă mușcătura plină de sânge din furca pieptului; în mâna dreaptă, atârnată într-o părere, o nua cu o crăcană la capăt.

Printre țipetele sfâșietoare ale soției și ale fiicei, care erau ținute cu greu la depărtare de terifianta scenă, dar și peste bocetul femeilor stins în colțul tulpnelor, se auzi o sentință seacă, nemiloasă:

– Vedeți-vă de treabă, oameni buni, acest om nu s-a omorât, cum nu-s io potropop acu! Ce necazuri avea Toni Torache să se împuște? Toni Torache purta căciula pe-o ureche, ca un om mândru ce era și nu îndesată pe ochi ca orice adormit!...

La auzul vorbelor, toată adunarea, ca la o comandă neșovăitoare, făcu semnul crucii și murmură, cu cea mai profundă smerenie și teamă, un „Dumnezeu să ne ierte!”. În clipa aceea, dacă ai fi avut o altă părere, pe loc ți-ar fi fost umplută gura cu țărână. Or, ce motiv să fi avut?

De la geamul mic, pe care îl tot ștergea de transpirație cu o cârpă soioasă – încă nu se îndurase să pună dublura la fereastră, ca să nu văduvească florile din glastre de lumină – mama lui Toni Torache vedea cum pâlcuri-pâlcuri de oameni trec pe uliță în sus, privind înspre locuința sa, ba unii dintre ei se cocoțau pe gard pentru a cerceta curtea. O presimțire sumbră îi străbătu bătrânul trup vămuit de anotimpuri și dureri. Se ridică anevoie de pe scaun, apucă tremurând cele două bețe și, sprijinindu-se în ele, plecă după șuvoiul de lume ce nu mai contenea. Ajunse cu mari eforturi în drumul bolovănos. Din ochi îi curgeau lacrimi mari, poate din cauza gerului... Oamenii care o depășeau își fereau privirea ocolind-o, iar dacă vroia să-i întrebe ceva, aceștia se prefăceau că nu o aud ori îi răspundeau încet, așa încât să nu se facă auziți de urechile ei bătrâne. În gând i se lăsă un fel de păclă și se pomeni murmurând și repetând întruna:

– Nu, Dumnezeu Bunul nu poate să mi-l ia și pe el. De ajuns că am rămas fără fete și fără celălalt fecior... Să nu aibă cine mă boci la căpătâi? Să nu aibă cine-mi da o cană cu apă de pomană? Bunule Dumnezeu, nu poți face asta... Nu-i așa? Nu-i așa?!...

Mâinile descărnate îi înghețaseră pe bețele ude și nu mai puteau să sprijine cu nimic trupul care sta să se prăbușească la fiecare mișcare. În fața ei, din întunericul lapoviței, apără o mașină de teren, ca un dușman hotărât

să-i facă rău. Panicată, dădu să se ferească din cale. Alunecă pe bolovanii acoperiți de zloată, iar bețele parcă se frânseră. Învinsă și de frigul ce-i înțepenise încheieturile, se lăsă să cadă în stratul subțire de zăpadă murdară. Dacă ar fi rămas în picioare, poate că ar fi văzut căciula îndesată pe ochi a fiului ei...

Holurile dispensarului, acolo unde a fost dus de către poliție trupul lui Toni, în așteptarea medicului legist care să facă necropsia, se umplură imediat cu tot soiul de curioși. Mirosul de haine jilave se amesteca ticălos cu cel de medicamente, de alcool medicinal și de formol. Când ușa se mai deschidea, vântul dușmănos arunca înăuntru câte o pală de aer curat și rece. Oamenii se înghesuiau unii în alții ca să-și țină de cald, dar mai ales ca să simtă că aparțin unei comunități, unei mulțimi, numai astfel se credeau ocrotiți. Printre ei, doar Norica lui Pasat părea că nu-și are locul. Toți o fulgerau cu privirile – o știau drept ibovnica lui Toni Torache. La rândul ei, aceasta avea senzația că orice mișcare ar face va fi imediat imitată de cei din preajmă sau va fi interpretată absurd. Asumându-și riscul, își făcu loc printre consăteni și ieși în vântul tăios. Haina subțirică, pe care în grabă și-o aruncase pe umeri când auzise de grozăvie, se dovedea a fi doar o părere. Zgribulită și zbârlită, hotărî să treacă pe la țișanica lui Floreac pentru a-și deschide ghiocul. De la ghicitoare ieși total bulversată – cum adică să și-o fi făcut cu mâna lui? Se îndârji în sine ea și hotărî să-i calce pragul și babei Lina, să-și dea în bobi. Cei patruzeci și unul de frați, patruzeci și unul de bobi pătați, i-au dat o cu totul altă variantă a dramei. Ceața toată de pe lume parcă se adunase în capul ei.

Mai rămăsese fostul preot. De când fusese mătrășit din funcție, fiindcă dăduse în harul beției și se apucase să aprofundeze științele oculte, ținând slujbele numai în ebraica veche. Vestea noii sale vocații trecuse hotarele a șapte sate. Cu toate acestea, consătenii nu apelau la serviciile lui. Le era teamă că va scoate la iveală ceea ce știa despre ei, de pe timpul cât le-a fost duhovnic. Și câte mizerii nu ascund tainele sufletului? Norica, ajunsă pe nebăgată seamă în pragul casei răspopitului, își reveni ca dintr-un leșin: „Doamne, ce greșeală mare fac eu!” gândi speriată. Nu a avut însă timp să facă la stânga-împrejur că ușa se deschise la jumătate și răspopitul, desculț, îmbrăcat în odăjdii negre, înalt și slab, cu barbă lungă, rară, neagră și total neîngrijită, o privi adânc în ochi, iar ea simți că nu are putere să fugă, să i se împotrivească:

– Știu, știu la ce ai venit. Intră!

Dacă nu ar fi fost atât de tulburată de privirea pătrunzătoare, care-i străfulgera voiața, mațele i s-ar fi întors pe dos de la aerul jilav și stătut, plin de putoare de urină, de transpirație, de alcool și de chiștoace mușcăite. Ferestrele erau înfundate cu bucăți de pături ponosite, iar întunericul te făcea să crezi că ai intrat într-un cavou adânc în care s-a adus *marfă* proaspătă, prost îmbălsămată, ținută în soare toată vara. Răspopitul își freca mâinile frenetic. Nu se aștepta la o așa vizită, la o așa pradă. De dragul artei, avea o urmă vagă de regret că Norica a venit singurică:

– Ah!... dacă ai mai fi adus două-trei persoane, am fi putut folosi planșa Ouja. Condițiile sunt excelente! Maxime! Excelente!...

Ce păcat, Doamne! Ce păcat!...

Transfigurat de emoții, se repezi și aprinse lumânările din cele patru colțuri ale încăperii, dar și feștila sfeșnicului din alpaca de pe masa ce părea un mic altar păgân, plin de cristale, amulete și artefacte, de pachete diverse cu cărți de joc, plus multe alte obiecte ce ar fi spus ceva doar inițiaților. Printre ele, ră-tăcit, un crucifix din abanos. Luă cărțile de tarot în mâna stângă, făcu deasupra lor o pasă cu cealaltă mână, apoi le așeză nemulțumit la locul lor:

– Nu, nu-s disponibile! Pe chipul negricios apărură picături de transpirație, deși în încăperea era aproape ca afară de frig. Respirația profundă și precipitată, ochii cu mișcări vioaie căutau neputincioși un ajutor: Vrei să încercăm ceva nou? Metoda e inedită. Încă mai lucrez cu Maestrul la tainele ei. E vorba despre teletextul televizorului. Apar pe ecran doar consoanele, ca la stenografie. Apar și zone cu hieroglifice. Probabil că instanța superioară știe că nu suntem pregătiți să ni se dezvăluie tot viitorul, tot adevărul. Când subiectul nu vrea sau se teme să colaboreze, apar zone întunecate pe ecran. La fel și dacă e un mediu slab. Hai, hai să încercăm...

Norica abia acum vedea televizorul undeva în fața ei, lângă peretele din fund, așezat pe podeaua jengoasă de lemn. Tare ar fi vrut să deschidă ușa și să plece teafără de acolo. Și chiar că ar fi făcut gestul în clipa următoare dacă n-ar fi fost luată cu blândețe de după umeri și dusă pe mijlocul covorului, a cărui culoare inițială era greu de stabilit.

– Șezi în poziția lotus, cu mâinile pe genunchi, cu palmele spre cer. Așa... Acum închide ochii.

Răspopitul acționează cu degetul gros de la piciorul stâng butonul de pornire al televizorului. Un fâșăit difuz umplu încăperea, iluminând-o slab. Cu același deget apăsă și un buton de la telecomandă, căutând un canal anume. Aduse sfeșnicul și îl așeză în fața Noricăi. Pe urmă, ca pe un odor de mare preț, îi puse în poală antena formată din două brațe telescopice, de inox:

– Ține-o cu amândouă mâinile și încearcă să te gândești la prezența ta aici!

După aceste șoapte, îngenunchind în spatele Noricăi, răspopitul îi prinse capul între palme și cu degetele lungi de la ambele mâini se apucă să îi maseze fruntea cu mișcări concentrice, puțin mai sus de rădăcina subțire a nasului. Ecranul începu să se întunece. Presărate peste tot răsăreau hieroglifice și simboluri. Unele dintre ele se transformau repede ori mai greoi în litere, altele refuzau schimbarea:

– Relaxează-te... relaxează-te... Ești aici... Aici... Da... E bine, e bine așa... Deja literele se leagă. Se leagă... Ascultă-mă cu luare aminte: tot sperii, tot crezi că fiul tău cel mare să fie al bărbatului cu care ai legat pirostriile. Da' nu e așa. Deși nu-ți doreai, celălalt bărbat a reapărut în viața ta. Aă... nu știu cum să-ți spun, el nu mai e aici. E în alt nivel. De la el o să primești un mesaj... Nu prea înțeleg... O să-l afli în curând... A fost constrâns de către doi dușmani să lase acest mesaj. Chiar că nu înțeleg. ...Parcă ar fi între lumi.

Norica se vedea potopită de monotonia șoaptelor, de greutatea lor. Simțea că se expune unui rău inevitabil, însă nu avea putere

(Continuare în pag. 18)

(Urmare din pag. 17)

să se împotrivească. Universul în care trăia se prăbușea implacabil într-un somn profund, calm... O pală rece de vânt o readuse la realitate. Se trezi în fața ușii răspopitului. Pe umeri, haina subțire ca o părere, legată cu un șnur, flutura ca o mantie săracă. Speriată de prezența sa acolo, se grăbi să ajungă în drum. O altă pală de vânt rece îi împinse poalele capotului între picioare. Se simți umedă. Speriată, se opri și își strânse genunchii. „Oare m-a siluit?” Gândul că ar putea fi adevărat o îngrozi. Fără să vrea o luă la fugă. Fulgii rari de nea îi cădeau pe fața răvășită. Din goana ei se domoli când desluși că în poarta casei parohiale era adunată multă lume. Norica își dădu seama că sunt cam aceleași persoane care erau și la dispensar. Nu ar fi avut rost să treacă pe lângă grup ca o venetică vinovată, așa că li se alătură sfioasă.

– ...Dar ce motiv să fi avut?!

– Mare pildă. Mare...

– Asta nu-i pildă, părinte. Asta-i crimă! Să vă spun eu cum stau lucrurile: Toni Torache avea pădurăria în sânge. Iubea pădurea. Mereu zicea: „Cum putem să spunem că pădurea e a noastră? Noi, nevolnicii, suntem ai pădurii! Ai intrat vreodată într-o pădure veche de o sută de ani?” mai întreba el. S-a opus fățiș exploatării de către privați a lemnului, căci mai zicea: „Privatizatul nu-și vede

decât interesul!” Ce făceau ăștia? Se forma comisia, marca din parchet doar arborii scorburoși, strâmbi și uscați – așa-zisă tăiere de igienizare – se prevedea în procesul-verbal că trebuie extrași, să zicem, o mie de arbori; în urma comisiei, patronul de gater, cu tehnicianul care avea ciocanul de marcat, se duceau și eliminau marcajul de pe strâmbături și-l aplicau pe arborii valoroși. Păi ce, la export ar fi primit toate ciurucurile?! Toni le-a descoperit mișmașurile și l-au lichidat! Și nici de vânat nu-i lăsa să vâneze ca pe moșiile lor... Și-apoi ce rost avea moș Babucea să iasă tocmai azi, pe vremea asta, cu oile la frunză uscată? Tehnicianul nu e nepotul lui?... Ia ziceți!

– Și încă ceva! sări un altul cu gura. Din prag, medicul legist a întrebat că cine a spălat victima pe ochi, pentru că atunci când a ieșit să ne spună că s-a sinucis... Câți n-au intrat peste el în salon? De la primărie, toți. De pe la județ... dracu’ îi mai știe? Iartă-mă părinte, că de astă dată is nervos...

– Păi, băiatul lui nu-i în anul trei la Silvică? întreabă o femeie. Ce rost a avut să scrie în biletul de adio vorba asta: „Nu-l da pe fiul nostru la Școala Silvică”?

Norica tresări în frigul cumplit, făcându-se și mai mică. Plecă fără să fie observată de cineva. De câte ori nu se contrazisese cu Toni că ea avea să-și facă fiul inginer silvic?

– Părinte, unde săpăm groapa? Că cei care și-au făcut-o cu mâna lor, n-au loc în cimitir.

– Să așteptăm să se elibereze certificatul de deces și apoi om vedea...

– Da’ groapa trebuie săpată acum!

Știa și preotul că o groapă trebuia să stea cât mai mult timp goală pentru ca să vadă și Dânsa că nu prea are cu ce să fi umplută și astfel să nu vină prea des pe acolo.

– Să așteptăm... Să așteptăm...

– Nu mai așteptăm nimic, părinte! Îi facem mormânt în cimitir. Ca unui bun creștin ce a fost! hotărî un altul...

Oile lui moș Babucea, conduse de doi câini jigăriți, au mers cât au mers singure, în acea dimineață, pe cărăruia care ducea spre luminișul unde știau ele că mai este ceva frunză uscată și iarbă. La un moment dat, câinii, mărîind, s-au oprit să lingă niște sânge încheșat pe potecuța întunecată, iar oile, cum nu era nimeni să le îndemne la drum, au așteptat cât au așteptat, apoi s-au întors în sat. Doar una dintre ele s-a abătut să culeagă câteva paie răskoapte, însă o creangă lungă de mărăcine s-a prins de blana ei. Înserarea le-a prins în fața porții, behăind...

(*Povestirea face parte din volumul Apusul îngerilor, aflat în curs de apariție.)

Roxana Diana BALTARU

Ave End

Review

sunt omul cald,
susținut de oase moi
și încheieturi roase pe dinăuntru.
i-am dat înapoi bărbatului
coasta împachetată frumos

nu am spus niciodată
că îmi aniversez căderea!

cu o confidențialitate
stânjenitoare
o nebună m-a sfătuit
să nu adun pământuri inutile
la intrarea în torace-
acolo e camera pentru iarnă,
acolo trăiește o desagă veche
cusută dintr-un fost capot
de mătase roz
umplută toată cu talanți ușori
și talanți străini.

sunt omul care își roade unghiile
ca să elibereze lumina,
eram Tânără când îmi plăcea
să fug prin corpul vântului

acum sunt o bătrână cu botine
rotunde și degete subțiri,
un păianjen subnutrit
din pricina milei

îmi împletesc drumul din mers.
la capătul lui mă aflu - femeia
care decojește gâtleejuri uscate
mâncând pe ascuns
bucăți de mere bune și rele.

Sonată neobișnuită de iubire

N-aș putea cântări pasiunea asta
în centimetri pătrați de hormoni,
nici să-i conving pe ei
de mâinile lui puternice
ca brațele unor stejari arămii,
arămii și frumoși.

N-aș putea să le povestesc
șoldurilor de-abia coapte,
că ele nu trebuie să se simtă
șolduri de femeie
dacă miezul mărului
de lângă mine aduce în decor
mireasma unui anotimp prăfuit.

O, oameni didactici
și cum se cuvine,
ce v-ați înscăunat pe tronuri
multe în craniul meu deschis,
de-atunci de când hatmanul
Înrândcumea
a obligat copilăria să abdice,
de-atunci nimic în mine nu are
voie să treacă
dincolo de timpul cărnii.

Dar oameni
din craniul meu cel moale,
nici a mea țărână nu este veșnică,
iar în ochii lui...
lumina albastră nu se simte
niciodată strâmtorată.
Și nu m-ați crede că pe buzele lui
eu văd rănile roșii,
din mirosul veșmintelor sale vechi
setea mea se bucură,
eu sărut cu ochiul cearcănele
de pe buzele-i temătoare,
vindec urmele lăsate lui
de mâine cel bătrân
și de trecut.

Ave End

unde corpurile se deschid
ca niște alveole uriașe

detașarea începe din colțul gurii
detașarea cedează
în următorul moment
strivită între două palme adânci,
diferite ca număr de nervuri
și formă
strânse într-o singură piele

<http://www.youtube.com/watch?v=iMH5GE11pwo>

acolo ne-am recunoscut
cu trunchiuri pietrificate și sila
care face din țigări
un fel de combustibil

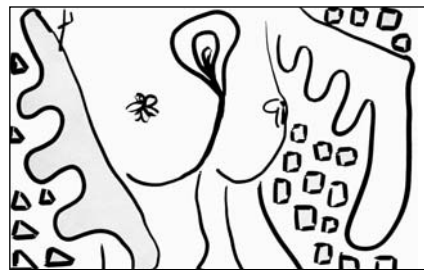
am zis că așa e bine
să ne legăm copilăria de gât
ca pe un cordon ombilical

lucrurile vor fi
aproape ca în serile alea opace
când tăcerea era palpabilă
odată cu respirația femeii
care păstra dragoste și căldură
în sânii grei
febra
mirosul de portocale
febra

respirația mamei poate fi mimată
lucrurile vor fi aproape la fel

unde străinii știu să facă arcuri
cu săgeți și avioane din hârtie
unde străinii știu să rămână
cu falangele în părul tău despletit
unde străinii miros
ca tații adevărați

să ne legăm copilăria de gât
ca o piatră de moară, apoi -
un pod și o apă
unde poți sări lejer ca într-un
bioritm de one night stand-uri
Apropiere
în dimineața aceea soarele a
răsărit greu

a răsărit cu frică și aburii se
îmbrânceau din frunze
copacii erau agitați
cu ei zăceam în penumbră

din fiecare apartament cu lumină
stinsă vedeam cum se ridică
mâini calde și amorțite

își prindeau degetele
într-un fel de circuit
ca niște unde așezate
pe oglinzi mari și adânci
aerul era rece și se contracta în
sine se întorcea pe toate părțile
mă înfășura parcă într-o bucată
șifonată de stofă

în dimineața aceea
îmi simțeam oasele
o coajă udă de copac

eram o plantă cu porii deschiși
mă hrăneam cu iluzia luminii
mă hrăneam de frica
bucăților de carne
ce dormeau în aburi de alcool
pe jos și pe paturi
din palmele lor
un miros dens ca o lumină
subtil ca un cancer
umplea camera goală ca pe un
paralelipiped malign
în baie, rezemată de ușă
o evă de treabă dormea
cu lumină albă și solubilă
cursă pe buze și pe corset
de sânul ei limpede atârna un fel
de cruciuliță mică din aur.

. Străbatem în taxi, Wuxi-ul. Oraș vechi, așezat pe Marele Canal, care-l străbate în partea de Vest și din care se desprind alte multe și mici canale ce trec prin oraș și-i conferă acestuia un pitoresc aparte prin casele vechi construite la malul apei. Văzându-le, gândul te poartă în China imperială a dinastiilor, cunoscută din filmele de epocă și din literatură. Wuxi-ul este un oraș deosebit de curat, cu multă verdețură și aer respirabil precum în clima noastră de pe Valea Prahovei.

Orașul vechi?! O încântare pentru ochi și suflet. Străbătându-l, găsim China veche, pe care doream să o vedem: misterioasă, pitorească, exotică. Pentru început vizităm templul, urcăm cele nouă etaje ale Pagodei (nelipsită din arhitectura oricărui templu budhist). De sus admirăm planul arhitectural al vechiului oraș, labirintul curților interioare ale templului, bazine, poduri, pasaje, pavilioane precum și păianjenul străduțelor comerciale, înguste și întortocheate (și totuși logice când le străbați cu piciorul), ce înconjură templul. Facem poze cu nemiluita... Și uite așa a venit ora prânzului, care nici la Wuxi nu se neglijează. Dimpotrivă, se respectă cu sfințenie. Deși nu e decât 11³⁰ dimineața, „Păpăluță” al nostru moare de foame. Murim și noi, n-avem încotro. Pe străduțele orașelului, mulțime de lume. Se prăbușește, făcând valuri, valuri, (în care ne prinde și pe noi), în locantele ce vând mâncare fiartă. Intrăm într-unul din aceste restaurante: foarte curat, varietate uimitoare de produse alimentare, mulțime de consumatori. Cu greu găsim loc la o masă. „Păpăluță” ne umple masa cu bunătăți care mai de care, după ritualul chinez. Noi alegem două boluri (unul de fiecare) cu o delicioasă supă aburindă de colțunași umpluți cu creveți. Și cam atât... Încă n-am digerat copioasa masă oferită de Qian He și soțul ei seara trecută la restaurantul universitar. Restul bunătăților, (încă vreo unsprezece feluri de mâncare) le-a îngurgitat însoțitorul nostru, cu o poftă și o plăcere ce ne-a dat de gândit. Lucru cert (constatat și cu alte ocazii), nația chineză are enzime minunate, uimitoare, mănâncă mult, variat la orice masă din zi și rămâne tot slabă. Demne de invidiat enzimele Orientului Îndepărtat.

După-amiază intrăm prin micile magazine de pe strada comercială principală. Multe kitsch-uri, prețuri piperate. Privim doar. În piața centrului cultural al orașelului, mulțimi de gură-cască. Se pregătește un spectacol tradițional. Ne amestecăm și noi printre privitori, cu grijă să nu ne pierdem unii de alții. Pregătirile durează și durează, căci nația e titirită, patronată de semnul zodiacal al Berbecului. În cele din urmă, cam după trei sferturi de oră de așteptare, show-ul începe. Este exact ceea ce doream să vedem de Anul Nou Chinez, spectacol tradițional teribil de arhaic: tobe (formație feminină bine trecută de prima tinerețe, foarte simpatică – dans și percuție), dans al evantaielor, (executat de vârstnice cam de seama mea, deci în jurul a 60 de ani), dansul bărcilor, (care seamănă uimitor cu gondolele Venetiei), dansul scoicilor și al pescarilor, acrobații pe catalige, o formație de copii cu lupte tradiționale (ce încântă publicul până la delir) și în sfârșit, finalul grandios cu mult

așteptat dans (numai în ritmul tobelor, bătute cu măiestrie de femeile toboșar) al leilor-dragon. Oana îmi traduce, după propria ei gândire (și se dovedește a fi la obiect, ca tot ce gândește ea) metafora dansului. Balaurii sunt norii sau valurile mării, ființe himerice, celeste sau marine, care aleargă să prindă mingea de foc, adică soarele sau perla. Simplu în general, dansul simbolizează jocul norilor cu soarele. Încântător spectacol, ancestral și tribal totodată, păstrat cu sfințenie până în secolul al XXI-lea, coborât dacă vreți, din „Cer pe Pământ”!

Ne mai pierdem vreo două ceasuri străbătând întortocheatele străduțe comerciale pline cu magazine de porțelanuri, cloisonné-uri, ceramică (uimitoare ceainice de toate mărimile și puterile fanteziei ca formă), uriașe vase de porțelan, depășind înălțimea unui om și mai mult, bijuterii, păsări exotice, flori, câini, pisici, papagali, nenumărate acvarii cu peștișori care mai de care mai atrăgători, carusel, ochelari, mâncare pe la toate colțurile și lume, lume chineză, într-un spectacol de sunet și mișcare de te apucă amețea. Ziua nu se încheie aici. În oraș, după indicația lui Qian He, care știe ce vrem noi să vedem în China, Păpăluță ne duce să vizităm o grădină tradițională chineză, care le va prefăta pe cele ce urmează să le vizităm la Suzhou. Se află undeva la întretăierea unor străduțe pitorești, vechi și originale, în apropierea casei lui Master Luo. Numele ei se traduce tot într-o metaforă – *Grădina creierului limpede* – adică grădina unde creierul se „spală” și într-adevăr așa se și întâmplă. A fost construită de un mare mandarin, în secolul al XVI-lea, oarecum de un contemporan al lui Șefan cel Mare al nostru. Oana e în al nouălea cer. Respiră alt aer, s-a întors acasă, dar în alt secol. Undeva, cândva... Vegetație exotică, galerii miniaturale, păduri de bambus, poduri, helește cu pești, broaște țestoase și lotuși, ferestre măiestrit tăiate în ideea de a încadra un peisaj natural ca-n rama unui tablou, pasaj din pietre de râu în mozaic, închipuind flori, phoenicși, motive geometrice (unele seamănă uimitor cu Infinita coloană a lui Brâncuși) – romburi. Și uite cum ne găsim pentru o clipă cu ochii minții străbătând ținutul Vâlcei și admirând stâlpii de la cerdacurile „hulelor” oltenesti. Străbatem curțile interioare. Ne odihnim pe bănci de piatră, deși aerul este destul de rece și în final ajungem la templu. S-a lăsat seara și s-au aprins luminile în pavilion, prilej de a ne minuna de înfățișarea strălucitoare a uriașului Buddha aurit și a incarnărilor sale. Magnific! În spatele templului, prin labirinturi întortocheate, se urcă la Pagodă. Nu ne mai țin picioarele, dar mergem înainte. Cu ajutorul unui drug din lemn, facem să sune clopotul uriaș aflat într-un pavilion pe latura dreaptă a templului, ca să ne audă Buddha dorințele și să le îndeplinească. Așa fac toți credincioșii prezenți aici. Așa facem și noi! N-ar fi rău să ne audă A Mi To Fo sau Boddhisatva, sau Amita Buddha – care-i unul și același. După două ore petrecute în această seculară și rafinată grădină chineză, ne simțim într-adevăr total relaxate și încântate.

Dar ziua nu s-a sfârșit încă. Ne așteaptă Qian He la masa de seară, la ea acasă,

după model românesc, prilej să-i vedem locuința și să-i cunoaștem restul familiei. Ne conduce în cartierul de reședință tot Păpăluță, cu taxiul. Vizită la înalt nivel, ce mai! Ne-am dat seama de la început. Cum am tratat-o noi în România, inteligentă și educată, Qian He ne tratează la fel și ea în țara ei. Am cumpărat fructe și porțelanuri să le ducem în dar gazdei, urmând tradiția chineză, după care trebuie ca la orice vizită să duci un dar cât de mic ca simbol al atenției și considerației pentru persoanele vizitate. Apartamentul familiei lui Qian He, uriaș, situat la etajul I, (parter pentru noi). Modern, elegant, mobilă clasică de înaltă calitate, din lemn de esență prețioasă în living-ul sufragerie.

Fiul lui Qian He are paisprezece ani, foarte serios și înțelept. Mama lui Qian He, în vârstă de 63 de ani, bolnavă de diabet, cu sechele de pareză – o persoană tăcută, plăcută și care nu vrea să facă nimic altceva în tot timpul pe care și-l petrece numai în casă decât să se uite la televizor. Qian He are femeie la menaj și la îngrijitul mamei. De gătit nu gătește! Nu știe și n-a făcut-o niciodată. Gătește menajera și din când în când soțul ei. Lecții cu fiul ei nu face acasă pentru că acesta frecventează o școală cu program de la 8 la 17, unde elevilor li se asigură masa de prânz, somnul de după-amiază și efectuarea temelor pentru a doua zi. Așa că în gospodărie și în îngrijirea copiilor unde biata româncă are rol de prima donna, Qian He este total absentă. De fapt nici n-o interesează. Ea se ocupă de munca ei de profesoară, cercetătoare, manager, expert în controlul alimentelor și medicamentelor și chiar în afaceri. A reușit foarte bine în viață, mai ales după întoarcerea din România: două apartamente în Wuxi, îl construiește și pe al treilea pe malul lacului Tai Hu la munte și aer curat. Curând le va sosi și mașina mică pe care soțul o vrea ultimul răcnet.

Soțul lui Qian He e biolog în aceeași Universitate cu ea și colaborator apropiat în afacerile personale. Se înțeleg bine, în sensul că Qian He conduce, gândește și el execută. Tot ea și cu relațiile! Rezultatele matriarhatului se văd „de la o poștă”: familie unită, bogată, încheagată, mulțumită.

Masa servită, cu toate bunătățile chinezești, 90% dintre ele cumpărate gata gătite din magazine de specialitate, ce vând produse de excelentă calitate. După orele 9³⁰ seara, Qian He în persoană ne conduce la hotel, cumpărându-ne de la un negustor de fructe ambulant liqi și fructul „rege”, să avem pentru seară. Micul dejun ni l-a asigurat deja de când am sosit cu o varietate de produse de patiserie chinezească, deliciul trupesc și sufletesc al Oanei, care jinduia după gustul Chinei și al prăjiturilor cu susan, alune și mac din vechea literatură chineză, în care vizitele se lăsau întotdeauna cu o tratație cu astfel de dulciuri. Aluatul (foitaj chinezesc) e făcut cu osânză, care-i conferă o textură rafinată. Umplutura este din mac, susan, boabe de soia roșie, sâmburi pisați. Fiecare prăjiturică e rotundă și are pe ea o pecete roșie, închipuind o hieroglifă.

La despărțire He ne înflăcărează imaginația anunțându-ne o surpriză pentru a doua zi.

Paul
MIHALACHE

Învingătorul ia tot

Schemă de film
american...

Eroul: poate fi un polițist – de obicei al dracului de bun, însă cu ceva probleme cu șefii – sau un infractor nevinovat – ori a omorât ca să-și salveze familia ori i se pune în seamă un delict pe care nu l-a săvârșit – oricum, e un singuratic, are o personalitate foarte puternică, ceva vicii nevinovate, mai mult simpatice (fumează mult, bea – ori a băut mult, s-a lăsat, însă prins în vârtejul evenimentelor pe care le prezintă filmul se apucă din nou). De obicei a fost însurat, dar a fost părăsit, sau soția i-a murit într-un accident ori altceva, oricum, un eveniment l-a marcat profund, l-a făcut un însingurat care nu mai crede în oameni dar crede în valorile morale deși cei din jur nu-l văd așa (nici nu-i lasă să vadă, pentru că nu vrea să i se știe adevărata față).

Numele: John sau Bill sau Frank – trebuie neapărat să fie un nume simplu și mai cu seamă foarte răspândit, astfel încât să coincidă cu al cât mai multor (tele)spectatori care urmăresc filmul cu popcornul la gură, refuzându-și existențele banale cu fantazii de capă și spadă – are să vadă toată lumea de ce-i în stare Jake, are să vadă și Mary, care își pune bigudiuri în fața mea sau pur și simplu nu mă bagă în seamă pe mine, pe care mă așteaptă cu nerăbdare, fremătânde, curbele voluptuoase ale blondei de pe ecran, are să vadă și șeful de la service-ul unde lucrez că greșește când îmi face scandal că n-am vulcanizat ca lumea cauciucurile rablei băcanului, ca și cum talentele mele nemaipomenite, incomensurabile (deși ascunse, încă) trebuie irosite pe vulcanizări și calibrări de rable!

Dintr-odată, în cursul monoton al vieții sale intervine ceva: dă peste un secret cutremurător, e martor la ceva la care n-ar trebui să fie, în fine, ceva, ce mai! și se trezește pe cap fie cu o gașcă de mafioți, fie de polițiști corupți (oare există și necorupți???) (eventual agenți F.B.I. sau C.I.A., dar la fel de corupți), agenți K.G.B., extratereștri care vor să distrugă lumea sau cel puțin să pună stăpânire pe ea sau oameni ori roboți veniți din viitor ca să schimbe cursul istoriei sau să-l împiedice să se schimbe... Dar asta n-are nici o importanță, e ca într-o rețetă a restaurantului din colț... cum care restaurant?! Restaurantul de la colțul uliței principale din Afumații din Deal, sau de la colțul străzii Sapienței ori Patenției dintr-un cartier ieșean, clujan, bucureștean, sau de la colțul unei X Street sau Strasse sau Rue cumva ori La Strada altcumva; important e că dacă lipsește parmezanul pentru pizza sau paste, poți pune și telemea, ce dracu'!, proștii oricum „nu vede”!

Dar cum spuneam, monotonul curs al vieții eroului nostru e vâlmășit de-o bombă care-i aruncă în aer automobilul jerpelit sau garsoniera în care ciorapii murdari stau în chiuveță, lucrurile sunt azvârlite unde se nimerește – garsoniera lui unde nimeni în afară de el nu mai intra... Mare pagubă! – o să spuneți, o bombă nu-i putea răvăși mai mult lucrurile. Da, dar chestia e că doar întâmplător el scapă să nu fie împrăștiat asemenea ciorapilor, chioloșilor și sticlelor din garsonieră... De regulă al

șaselea (al zecelea?) simț îl avertizează – puțin cam târziu, e drept, totuși la timp! – zboară prin geam și scapă – plin de funingine și cu unele răni nu foarte grave, foarte necesare pentru a-i fi ulterior îngrijite de o femeie frumoasă...

Rămas pe drumuri, plin de sânge, trebuie să se îndepărteze cât mai repede pe moment, și doar nu poate lua metrourul, tramvaiul sau un taxi în halul în care arată; și-atunci sare în prima mașină oprită la stop, unde, ce naiba! nu vă așteptați să fie nici o babă, nici un banal vânzător de electrocasnice sau vreun poștaş, nu! Soarta nu-i atât de legată la ochi precum Justiția, și-i scoate-n cale o ființă cu niște curbe periculoase, cu părul blond ca mierea și ochii verzi ca de pisică, fata de care tocmai pomenisem în visul diurn al lui Jake (variantă: brunetă, roșcată sau ce se mai nimerește prin patul producătorului ori al regizorului). Fata – nu-i așa – e supărată rău, crede că-i un răufăcător care o răpește și poate că vrea s-o violeze, totuși spiritul samaritean o face să-i oblojească rănila, să-i șteargă arsurile cu whisky (oare există casă americană fără whisky? După filmele lor s-ar părea că nu!), îi dă să și bea un pahar când îi scoate așchiile sau cioburile din musculatura pe care obligatoriu trebuie să și-o arate – și ce bine a prins bomba pentru a ajunge într-o ipostază atât de intimă cu o femeie pe care abia a cunoscut-o! – el se strâmbă, eventual scoate și unele „aah!”-uri și „ooh!”-uri, dar cu măsură, și-n timpul asta micuții neutroni – pardon, neuroni – se agită ca nebunii dar cu folos și-ncep să-l pună pe eroul nostru pe drumul cel bun.

Eh bien, mes amies, își aduce aminte că – singuratic-singuratic, dar are totuși un prieten credincios care de regulă locuiește într-o rulotă sau un subsol, ceva, deși talentele l-ar îndreptăți la o vilă în Primăverii - scuze! m-am prostiț, în Myfair sau Bel Air – oricum, la el găsește nu doar adăpost ci și un important sprijin: de regulă tipul e un vrăjitor al tastaturii care poate sparge cele mai impenetrabile parole (poate fi totuși un arhivar de la poliție care deține date secrete, sau un mic infractor-turnător care știe tot ce mișcă în strasse, oricum, e inevitabil mic și sfrijit, cu ochelari ca fundul sticlelor de spumos. După ce-l pune pe eroul nostru pe drumul cel bun, acesta pleacă iar răii îl descoperă cumva pe sfrijit și-i fac felul. Adio vilă în Bel Air! Dar rolul tău e terminat și nimic nu se obține pe gratis, atâta tot că-i de preferat să plătească altul. După ce l-ai pus pe urmele bandiților (polițiștilor corupți sau vezi variante), i-ai pus la dispoziție și scuterul tău amărât ca să se poată deplasa. Sit tibi terra levis, old man! Bine că ai scăpat de această Vale a Plângerilor, nu mai avem nevoie de tine. Acum trebuie să ne focalizăm privirile asupra femeii frumoase, care, deși încă puțin ostilă și neîncrezătoare (dar bandiții sunt lipsiți de subtilitate și nu sesizează amănuntele, poate de asta văd mai bine și mai departe ca noi și știu că deja ea s-a îndrăgostit de John – cum spuneam, să revenim la blondă – și mai dă-le încolo de paranteze la tot pasul, că mă faci să mă încurc!

Deci, cum spuneam, proștii de bandiți lipsiți de subtilitate dar înzestrați cu clarviziune o descoperă cumva pe blondă, o iau prizonieră și-i cer lui John în schimbul ei discheta, sau valiza cu droguri, sau planurile se-

crete ori mostrele sau ce-o mai fi; dă și mie ceva, nene, de nu, schimb a ta coroană... nu, nu, asta-i din altă parte; de nu, schimb curbele ei fatale în niște zig-zaguri letale. Bineînțeles, întâlnirea are loc, nu-i așa, într-o fabrică dezafectată dar cu utilajele sub tensiune; după câteva răsturnări spectaculoase de situație care ne țin cu sufletul în pioaneze, John îi face varză pe răi, o salvează pe blondă, din nou rănit, pleacă sprijinit de ea, șontâc-șontâc, dar învingător și în posesia premiului (bineînțeles, nu mă refer la cârticelele pe care le luam noi la școală, ci la blonda îmblânzită). Și-am încălecat...

O mică observație: eroul e de obicei alb, corupții sunt obligatoriu albi, nici grași, nici slabi, nici infirmi, ca să nu sară în sus vreo organizație a grașilor sau slabilor sau una anti-rasistă. Între cei buni, abundă negrii; dacă printre ei mai există infractori, au fost împinși pe calea fărădelegii de către societete, ei au un fond minunat, nepus în valoare, cam ca țiganiile noștri. Nu vă grăbiți să mă acuzați de rasism sau de altceva, mai aveți puțintică răbdare: cu prima ocazie o să reluăm subiectul.

La ce bun descrierea unui gen de film făcut pe bandă rulantă? Păi, să vedeți! În sfârșit, vin... americanii! Or să-și lase o parte din dolari în România, pentru hotdogi și beri, pentru schimbul de fluide cu băstinașele etc. Când or să mai calce pe cineva cu giparul, poate își vor regla țința mai bine și-or să-l nimerească pe Guță sau pe Vijelie; iar când vor vâna bătrâni, poate o vor nimeri pe Bunicuța în loc de o babă oarecare. Oricum, am devenit prietenii Americii!!! Ce mândri ne putem simți! Eroul cel mare și puternic, heart breaker-ul mondial, catadicsește să ne bage în seamă! E o onoare până și să știe că existăm, dar să fim și prieteni! Merită să facem orice pentru a-i fi pe plac... E drept că ei știu că avem capitala când la Budapesta, când la Sofia, că suntem slavi sau poate indieni. E adevărat și că va trebui să cumpărăm avioanele depășite, tancurile uzate, pulpele de pui – două kile bucata. În schimb ei ne vor apăra de irakieni și iranieni, de afgani, de coreeni și cubanezi, care abia așteptau să se năpustească, asemeni hunilor, turcilor sau tătarilor de odinioară asupra noastră. Ne vor apăra presupun la fel de bine cum l-a apărât și John pe sfrijitul din film, care o ia pe cocoasă, are parte de o moarte lipsită de glorie, sfrijitul de care și uităm când îl vedem pe John puțin șifonat însă victorios și cu premiul sub braț! La naiba! Câștigătorul ia tot! Sau?...

În nenumăratele și dezorganizate mele lecturi am întâlnit o poveste, nu mai știu la ce autor. Un oarecare, să-i zicem Nick, se străduia din greu dar fără prea mare succes – ba, ca să fiu sincer: fără nici urmă de succes – să-și îmbunătățească PIB-ul personal. Era însurat cu fata pe care-o iubea, avea o dulceață de junior, muncea de dimineața până seara (You know I work all day to get you money to buy you things...) dar nimic nu se alegea de munca lui, cum se întâmplă întotdeauna fraierilor care muncesc; și-atunci apare un înger, sau un demon, sau ce-o fi fost! Oricum, avea aripi, dar penele habar n-am dacă erau albe sau negre sau or fi fost pestrițe, pentru că până și demonii și îngerii au început să se amestece între ei în lumea asta modernă, spre deosebire de sexe, care tind să „aglutineze”, ca să nu ne mai înmulțim ca... hai să zicem iepurii, că doar

(Continuare în pag. 21)

(Urmare din pag. 20)

nu-s rasist! Dar mă pierd în amănunte. Nick al nostru nu voia la început să fie neapărat bogat, voia însă să se simtă „acoperit”, ca să zic așa; și face banalul pact cu diavolul (ori cu îngerul?). Nu, nu-și vinde sufletul (poate, de fapt n-o fi fost nici diavol și nici înger, ci un avocat ori un notar cu aripi!). Târgul prevedea că lui Nick îi va merge totul ca unui parlamentarilor români, cu condiția să se poarte întocmai ca aceștia: să nu-i pese de nimic pe lume decât de propria-i persoană.

Nick își vinde barca de pescar și înființează o linie de transport, își desființează fără milă concurența (să fi fost Mitrea cel cu aripile?), se umple de bani, dar e atât de ocupat încât bătrâna sa mamă moare în cel mai bun spital, desigur, dar fără să-și mai vadă multiubitul fiu; soția, înconjurată de servitori și de lux, însă lipsită de afecțiunea lui se stinge pe neobservate. Nick – sau poate Bill? – era foarte prins bineînțeles că nu de PNA sau DNA sau cum se mai cheamă acum – ci pur și simplu de cumpărarea și rentabilizarea unui lanț de nu contează ce – când și unicul său junior se îmbolnăvește. În sfârșit, Nick – sau Bill – își face puțin timp, se duce la patul micuțului, acesta îi spune: I love you, dady! (ce știu copii!?) – lui Nick – sau Bill – i se perindă prin minte întreaga sa viață, ochii i se umezesc ușor și spune: I love you! Prea târziu! copilul moare.

Ei, și ce-i cu asta? Mai mor oamenii, ba, dacă stau bine să mă gândesc mor până la urmă toți oamenii, unii chiar de copii. Povestea nu spune cum îi merg după aceea afacerile lui... cum ziceam că-l cheamă? a, da acum îmi aduc aminte: cu siguranță îl chema Steve... sau mai curând Bob, ori poate că Scott? Dar nu-i purtați voi de grijă, aveți destule probleme ale voastre. Atâta doar că – să continuăm să-i spunem Bill – își pune întrebarea: la ce bun? Oare învingătorul chiar ia tot?

Furtuna

Casa părea pustie. Prin golurile fără ferestre nu se vedea urmă de mișcare. Nu era ceea ce ai fi putut numi o ascunzătoare, un adăpost cât de cât sigur. Ridicată așa, la nici zece pași de drum, în pustietatea aia de bolovani și ierburi arse de soare, orice trecător ar fi intrat, măcar să arunce o privire înăuntru, ori să se odihnească două, trei ceasuri, darmite o ceată de urmăritori adulmecându-și prada.

Înfruntarea era inevitabilă – ei toți călări, iar Chioru' și Andrei abia târându-se prin arșița de început de august. Totul e să nu fim prinși în câmp deschis, unde ei doi n-ar fi avut nici o speranță împotriva a șase. Dar fiind epuizați și, calculând că pusese între ei și oamenii lui Cezar o distanță de măcar cinci ore în galopul calului, s-au oprit la umbra scurtă a zidurilor dinspre răsărit, Andrei amestecând cafea în apa rece din cămile de tablă învelite în piele, Chioru' răsucind tutun în foite, fără să scoată o vorbă, cu toate simțurile încordate.

Printr-o înțelegere tacită - legătura dintre doi bărbați care știu că nu pot supraviețui decât împreună - hotărâseră că nu-și permiteau să piardă mai mult de jumătate de ceas. Dacă nu aveau să ajungă la mlaștini până la lăsatul întinericului, erau pierduți, dar instinctul celui deprins de-o viață să fugă, să se ascundă, să rămână în viață, le spunea că norocul va fi, și de această dată, de partea lor.

– Uite, șopti Andrei, arătând cu privirea în partea de unde veniseră. Departe, în spate, cerul era acoperit de nori metalici, co-

borâți peste pământul pârjolit al câmpiei. Asta însemna furtună, iar galopul cailor avea să fie încetinit de mocirlă, mult încă după ce fulgerele și tunetele - ce înnebunesc animalele de spaimă și pe călăreți de furie - vor fi trecut spre apus. Desigur, norii aveau să-i ajungă curând, iar ei nu puteau întârzia în casa părăginită de la marginea drumului; oricum, buna dispoziție le mai reveni, iar Andrei îi întinse Chiorului cafeaua rece, primind în schimb o țigară pe care o umezi cu limba înainte de a o aprinde. Au fumat în tăcere și-au pornit fără să șteargă urmele, căci ploaia avea să le-ngroape înainte de inserare, în plus, urmăritorii știau că singura scăpare era în mlaștini, pe unde ei n-ar fi putut trece călare, apoi în pădurea cu umbrele și ascunzișurile ei labirintice.

Străbătuseră vreo cinci mile - Chioru' învățase de mic să aprecieze distanțele cu o precizie care-i dusesse faima printre săteni – când, din depărtare, vag, auziră primul tunet, nu înainte ca cerul să fie despicat de-o lumină aspră, mută.

– E întineric - zise Andrei - și abia dacă-i trecut de amiază. Dar dacă iese soarele și usucă pământul, n-ajungem la mlaștini.

– Ajungem, frățioare. Îți zic eu că ajungem.

Se priviră o clipă, amândoi vrând, parcă, să spună ceva, dar fără să-și găsească cuvintele, când alt fulger, urmat imediat de-o răbufnire asurzitoare și-un vuiet ca de cutremur, îi făcu să se-apele, acoperindu-și capul cu mâinile.

Chioru' - i se spunea așa fiindcă se născuse cu un ochi mai mic decât celălalt, adâncit în fundul orbitei, și cu care nu vedea mai deloc - se gândi c-ar fi, poate, mai bine să aștepte să treacă furtuna, apoi să se-abată la stânga, spre munte, dar ar fi avut de mers mai bine de-o zi și, unde mai pui că acum lăsau și urme adânci în pământul îmbibat de apă.

Când a ridicat capul, Andrei era deja la câțiva pași în față. Îl strigă cât putu de tare dar, prin zgomotul ploii și-al vântului care bătea din toate direcțiile, abia de-și auzi el însuși, mai mult ca o șoptă, propriul strigăt. Grăbi mersul, dar tot nu reuși să se-apropie. Îi răsunau în urechi cuvintele unei rugăciuni pe care-o spunea maică-sa mai demult, înainte să se îmbolnăvească și să moară. Se gândea că dacă avea să scăpăm și de data asta, o să-și cumpere un locșor al lor, poate deschid un bar și, de ce nu? o să-și ia și-o femeie să-i facă un băiat - de ani de zile își dorea un fiu.

Duse mâna sub cămașa leorcă dar, brusc, își aminti că banii erau la Andrei: Dă-mi mie punga, frățioare. O pun la chiloți și nu o găsește nici dracu' - iar el i-o întinsese fără nici o strângere de inimă. Doar erau prieteni.

Un alt fulger, însoțit de-o detunătură prelungă, îl făcu să se trântescă la pământ. Îl vedea în fața lui ca pe-o nălucă, pierzându-se în perdeaua albă de ploaie, în mocirla ridicată de vânt, fără să privească înapoi. Încercând să se ridice, dădu cu mâna peste lama rece, prinșă la pantaloni deasupra bocancilor. Strângând cuțitul în mână, se simți dintr-o dată în siguranță. Încercă să alerge, însă o pală de vânt îl trânti iar, cu fața în jos, făcându-l să înghită noroiul gros, care-i scrâșnea printre dinți și i se lipea de cerul gurii. Rămase nemișcat minute în șir ascultând furtuna, tremurând de frig, de spaimă, de încordare. Când se ridică scuturându-și cu palmele pământul de pe haine, de pe obraji și din păr, aerul se mai limpezise, dar Andrei nu era nicăieri. Îl strigă, dar nici un răspuns. și-l amintea cum se depărtase - parcă printr-un tunel - imun la vânt, departe de trăsnete, iar acum se-apropia, pesemne, de mlaști-

ni. Porni în fugă strângând cu toată puterea cuțitul în mâna dreaptă.

Cei doi trecuseră împreună prin multe clipe grele, muncind pe rupe la câte-un conac ori o fermă pentru a câștiga încrederea stăpânului, spionându-l, așteptând momentul prielnic, apoi ștergând-o cu bani, bijuterii – tot ce le cădea în mână – întotdeauna mai nimica-toată, nu mai mult cât s-o ducă ntr-o beție două sau trei săptămâni. Odată, după multe sticle cu vin, Chioru' se luase la harță cu un hangiu din Nord, iar Andrei, fără un cuvânt, îi implântase negustorului cuțitul în spate, lăsându-l într-o baltă de sânge sub privirile îngrozite ale neveste-sii, și fură nevoiți să se-ascundă prin păduri, mâncând ierburi și rădăcini, fără a îndrăzni s-aprindă măcar focul, mai bine de-o lună. Se cunoscuseră cu cînșpe ani în urmă, la ferma lui Ichim, când Chioru' abia împlinise șaptespe, iar Andrei mergea pe douășcinci.

Fermierul îl alungă pe Chior, că se încăierase cu unul din argați, iar Andrei îi spuse că „vin cu tine, băiatule, nu te las singur”, și de-atunci au fost nedespărțiți. „Nu mă poate lăsa de izbeliște pentru o pungă cu bani, chiar dacă face cât zece de pân-acum”, însă îi reveneau mereu în minte cuvintele celui alt: „Dă-o'ncoa, frățioare. O pun la chiloți, și n-o mai găsește nici dracu'!”. Alerga fără să-și simtă trupul, strângând în pumn mânerul de lemn al cuțitului cu lamă lungă, zimțată. Era un cuțit vânătoresc pe care-l câștigase la zaruri de la un orășean zdrențaros, într-o noapte, în Gara Murgeni.

„Nu pot crede că m-ai părăsit, frățioare, doar știi că ți-aș da și cămașa de pe mine”, iar pe frunte, picături mari de sudoare se amestecau cu noroiul ce i se scurgea din păr, mănjindu-i sprâncenele și obraji cu pomeți înguști, ciupiți de vărsat. Să fi trecut vreo trei ceasuri de când făcuseră popasul la casa din marginea drumului. Urmăritorii erau departe de el și de gândurile lui muncite de ură, deznădejde, disperare; s-ar fi putut opri să-și recapete suflul, dar nu o făcu. Continuă să alerge cu gura deschisă și brațele rotindu-le bezmetic în aer, risipindu-și energia, pradă nebuliei care-l cuprinsese.

Când căzu lat, fără cunoștință, umbrele erau deja lungi, și se simțea apropierea serii. Nu-și putea da seama cât zăcuse acolo, nemișcat, când Andrei îl întoarse pe-o parte, aplecat deasupra-i și cercetându-l cu fața aproape lipită de a lui. Avea sprâncenele coborâte și pielea încrețită deasupra nasului.

– Nici nu știi prin ce spaim-am trecut, frățioare. M-am adăpostit lângă drum, s-aștept până trece blestemata de furtună și, când a trecut, parcă te luaseră diavolii cu dânșii'n pământ, frățioare. Dar Chioru' nu auzea cuvintele. Începu să plângă, pipăi cu mâna locul unde căzuse, apucă mânerul cuțitului, îl cuprinse pe Andrei cu un braț pe după umăr și îi infipse lama la baza gâtului, făcând sângele să țâșnească într-un șuvoi fierbinte care-i împrășca fruntea, părul, intrându-i în ochii și în gură. Trupul greu, inert, se prăbuși peste al lui, ca într-o îmbrățișare tristă, prelungă, din care nu încerca să se desprindă.

Își sprijini capul pe pământ. Fără gânduri. Fără sentimente. Prin solul rece, acoperit de noroi, se auzea tropot de copite.

VILANELE ENGLEZE

Traducere: **Ion ROȘIORU**

William Empson
(1906-1984)

Vilanelă

Durerea cea mai mare-i
durerea îndurată.
Prin mușchi simt focul chimic
al frumuseții tale.
Țin mâinile-n balanță ca tine altădată.

Din taina profundă ce parte-i expurgată?
Mai afli-n bunătate balsamuri virtual?
Durerea cea mai mare-i durerea îndurată.

S-a stins și suferința de lupte cauzată.
Oricum n-a fost din cele cardinale.
Țin mâinile-n balanță ca tine altădată.

Profund dăunătoare-i memoria bogată
Când inima-ți propune povești sentimentale.
Durerea cea mai mare-i durerea îndurată.

Otravă rece-n suflet mi-a fost inoculată
De tine-n toitul unor orbiri pasionale.
Țin mâinile-n balanță ca tine altădată.

Ne este dor de ce a(m) fost odată.
De împăcare însă nu mai există cale.
Durerea cea mai mare-i durerea îndurată.
Țin mâinile-n balanță ca tine altădată!

Dylan Thomas
(1914-1953)

Nu te lăsa docil în voia nopții

Nu te lăsa docil în voia nopții
ce-n brațe-o să te țină,
Aruncă-ți vremea ce te-ajunge
pe rugul zilei care moare,
Sfidează totul și păstrează
numai ce-a fost cândva lumină.

Ignoră înțelepții lumii
clipa când moartea o să vină
Vorbele-ar fi putut să fie
din fuga vieții-o evadare
Nu te lăsa docil în voia nopții
ce-n brațe-o să te țină.

Prea repede bate la ușă
momentul strămutării-n tină
Chiar și profeții-i pricep tâlcul
numai cu ultima suflare
Sfidează totul și păstrează
numai ce-a fost cândva lumină.

Nebunii doar se confesează
că trecerea le-a fost puțină
Ca-n cântece catifelate
să poată pune-ntregul soare
Nu te lăsa docil în voia
nopții ce-n brațe-o să te țină.

Cei gravi realizează-n clipa când noaptea
picură-n retină
Că ochii ar putea să aibă luciri de stele căză-
toare
Sfidează totul și păstrează numai ce-a fost
cândva lumină.

Și tu, părinte, de acolo, din înălțimea ta divină,
Acoperă-mă cu blesteme

și chiar c-o binecuvântare
Nu te lăsa docil în voia
nopții ce-n brațe-o să te țină,
Sfidează totul și păstrează
numai ce-a fost cândva lumină!

Caitlin McGinn

Vilanelă pentru Anna

Un compromis nu va fi
niciodată.
Înțelepciunea o avertizase
tipând.
De zgomotul trenului gara a fost invadată.

L-a iubit pentru frumusețea-i damnată
Și-a părăsit și bărbatul și fiul pe rând.
Un compromis nu va fi niciodată.

Au răs și au dansat noaptea toată.
El era Dumnezeu, ea ecoul lui blând.
De zgomotul trenului gara a fost invadată.

I-a fost restituit de furtuna turbată.
Întinericu-i umplea strălucirea crescând.
Un compromis nu va fi niciodată.

Chemări dureroase-au țâșnit roată,roată.
S-o audă bărbatul sau fiul nici gând
De zgomotul trenului gara a fost invadată.

Iubirea e numai iluzia fără durată,
Pasiunea-i un iad care-adastă flămând:
Un compromis nu va fi niciodată.

Doar umbră-i; ea trece de alte tenebre strigată
Suferința-i sufocă,grăbită,destinul plâpând.
Un compromis nu va fi niciodată:
De zgomotul trenului gara a fost invadată!

Oscar Wilde
(1854-1900)

Theocrit

Cântăreț al reginei peste
iadul fierbinte,
Pe pășunile tale cu ierburi
uscate,
De Sicilia îți mai aduci aminte?

Prin iederă zboară albina-napoi și-nainte,
Rămășițele lui Amaryl sunt aici îngropate,
Cântăreț al reginei peste iadul fierbinte!

Simaetheii i-a venit deodată Hecata în minte;
Căinii săi o fixau cu priviri ațâțate:
De Sicilia îți mai aduci aminte?

Lână marea calină și totuși haînă
Polifem plânge căile sortii ingrate,
Cântăreț al reginei peste iadul fierbinte.

Tânărul Daphnis îi caută încă pricină,
În emulația infantilă, altui tânăr confrate.
De Sicilia îți mai aduci aminte?

Ți-i hărăzită capra lui Lacon cel cuminte,
Însă ciobanii veseli te-așteaptă zi și noapte,
Cântăreț al reginei peste iadul fierbinte,
De Sicilia îți mai aduci aminte?

Sylvia Plath
(1932-1963)

Lamento

Tatălui meu i-a fost fatală
înțepătura de albine.
L-a-nfășurat un roi,
sărmanul, pe când mergea
pe o cărare
Și lui i s-a părut c-asupra-i o apă curgătoare vine.

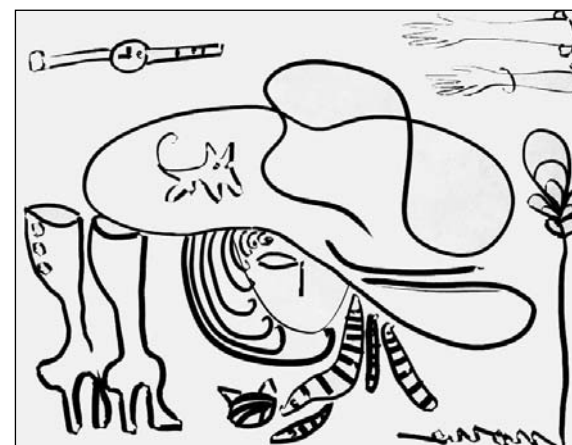
Insectele gălbui ce-adună polenul proaspăt
din stamine
Să-nvenineze viperine s-au repezit fulgerătoare.
Tatălui meu i-a fost fatală înțepătura de albine.

Ar fi dorit în acea clipă să sară-n adâncimi marine
Numai că dintr-odată drumul orbit i s-a
proptit în soare
Și lui i s-a părut c-asupra-i o apă curgătoare vine.

De-atunci când vede miere mama subit
nu se mai simte bine.
De soțul ei își amintește la orice
altă-nmormântare.
Tatălui meu i-a fost fatală înțepătura de albine.

Va fi ținut el socoteala împușcăturilor divine
Când îngerii în ambuscadă l-au prins ca
bandele tâlhare
Și lui i s-a părut c-asupra-i o apă curgătoare vine?

A scotocit cu-nverșunare întru găsirea altui sine
Ce-ar face rânjetul de rege în derizoriu să coboare.
Tatălui meu i-a fost fatală înțepătura de albine
Și lui i s-a părut c-asupra-i o apă curgătoare vine!

Către Eva coborând scările

Plâng orele: tăcerea-i minciuna vinovată.
Se învâртеște roata și lumea-i în mișcare.
Te-admir pentru popasul pe scara spiralată.

Asteroizii-și schimbă traseul dintr-odată,
Planetele-au și ele elipse-nșelătoare.
Plâng orele: tăcerea-i minciuna vinovată.

În păru-ți trandafirii de mâine se desfătă.
Ți-i inima fierbinte și sângele-n vâltoare.
Te-admir pentru popasul pe scara spiralată.

Misterioase stele-n zigzag pe cer se-arată
Tânjind să-și afle locul în schemele solare.
Plâng orele: tăcerea-i minciuna vinovată.

Privighetoarea-și cântă-o iubire nesecată
Ca flacăra dorinței care nicicând nu moare.
Te-admir pentru popasul pe scara spiralată.

Douăsprezece zodii se duc și-un an se gată.
Nu orice frumusețe e și molipsitoare.
Plâng orele: tăcerea-i minciuna vinovată.
Te-admir pentru popasul pe scara spiralată.

Monica RĂDULESCU

PROZĂ SCURTĂ ♦ PROZĂ SCURTĂ ♦ PROZĂ SCURTĂ ♦ PROZĂ SCURTĂ

Ais

În stația de metrou era lume. Coborî strecurându-se prin mulțime și se îndreptă spre cea mai apropiată ieșire. Nu-i păsa unde ajunge. Mirosul greu de la metrou, transpirația oamenilor de lângă el, zumzetul nesfârșit, toate îl făceau să meargă cu pas grăbit deși oboseala se lupta să-l doboare. Când a ieșit în stradă avea broboane de sudoare pe frunte și cămașa lipită de spate. Doar câteva raze roșiatice de soare mai luminau strada, dar arșița zilei de vară încă nu amorsea. O adiere molatecă de vânt i se împletici prietenoasă în păr. Drumul îi era mereu același, cel puțin în zilele lucrătoare, dar astăzi însoțise un coleg de serviciu și fără să-și dea seama se trezise că s-a îndepărtat de traseul zilnic. Era aproape derutat. Nu pentru că s-ar fi rătăcit, ci pentru că extras din cotidian era din nou Rareș. Un Rareș de care uitase de mult și care tocmai se trezise ca Frumoasa din pădurea adormită, nu în mijlocul pădurii, ci în mijlocul străzii. În jurul lui tăcere. Oameni grăbiți, apatici, încruntați, cu privirea lăsată în pământ, rușinați de viața lor și revoltați față de tot ce se întâmplă.

- Bine domnișoară, vă vom contacta noi cât de curând pentru a vă comunica rezultatul interviului. Eu zic că a decurs bine, dar mai avem și alte interviuri programate.

- Mulțumesc. Bună ziua.

Abia când a ieșit pe ușa firmei, în stradă, Miruna a îndrăznit să repire. Adânc, socotit, cu teamă, fără să se poata sătura. Interviu durase doar jumătate de oră, dar de două zile de când știa de el nu mai avusese liniște. Lucra de câțiva ani la aceeași firmă și era pentru prima dată când încerca să găsească altă slujbă. După câteva CV-uri trimise pentru posturi similare cu al ei, urmaseră câteva interviuri. Se plictisise; ofertele de bani nu erau grozave și munca exact aceeași ca și până acum. În cele din urmă a găsit anunțul unui post de radio care căuta editori de știri și oferea o bursă de specializare. A aplicat fără urmă de speranță, atrasă de experiența compunerii unei scrisori de intenție pentru un astfel de post. După câteva zile telefonul sunase și iat-o la interviu. Timp de două zile nu se gândise decât la o singură întrebare: „De ce ați aplicat la acest post?” Răspunsul era invariabil același: „Ca să scap de tot, să fug, să evadesc din viața mea comodă, caldută și insipidă.” Nu putea totuși să le spună așa ceva. După multe frământări nu găsise nimic care să sune profesionist cât de cât. Ajunsese la interviu aproape disperată, transpirată și cu părul răvășit. Un domn amabil, de vreo 40 de ani a invitat-o politicos să ia loc, i-a oferit apă și câteva minute de liniște. Apoi a întrebat. Răspunsul primit l-a făcut să-și ridice ochii din CV-ul ei și să-și scoată ochelarii. Interviu a continuat mult mai puțin protocolar, amical aproape. În jumătate de oră trecuseră prin politică, literatură, evenimente și personaje mondene, excursii pe munte. Abia acum, în strada, Miruna a realizat ce-i spusese: „Pentru că vreau să zbor”. Zâmbi trist, convinsă că n-o să mai fie căutată. O înghețată mare e încheierea perfectă pentru o zi cu atâtea emoții.

Rareș nu avea nimic de făcut. O garsonieră comfort 2 îl aștepta goală... Hoinăreala pe străzi îi făcea bine, îi relaxa mintea obosită alungându-i toate gândurile. Parcă nu mai vâ-

zuse oameni înainte. Îl surprindeau fețele arse de soare, hainele colorate de vară, îl amuzau cei care alergau un autobuz prea plin, cu câte o servietă atârnată de gât. Pe trotuarul celălalt o fată frumușica se lupta cu o înghețată prea mare. Îi cursese pe mâini și pe bărbie, dar nu se dădea bătută și nici nu se sclifosea ștergându-se în continuu. Părea că are mare nevoie de înghețata respectivă. O mașina de pompieri trecu în goană, cu toate sirenele pornite și toate privirile se îndreptară spre ea. Mașinile îi făcurea cu greu loc. Între timp fata dispăruse. În rest nu părea nimic schimbat, lumea era în aceeași mișcare de haos controlat. I se făcu poftă de înghețată, de viață, de mare. Schimbă brusc direcția și o luă spre casă. Deschise calculatorul și îi trimise un e-mail șefului spunându-i că își ia liber vreo două zile din motive personale urgente. Neîncrezător, îi lăsă șefului și un mesaj pe telefon. În jumătate de oră era în mașină, gonind prin traficul infernal al orașului spre mare. Oprind la o trecere de pietoni, o văzu pe fata cu înghețată traversând. Părea abătută. Îi dori în gând numai bine.

Miruna se întoarse tresărind. Într-o mașină oprită la semafor un tânăr zâmbea cu fața scaldată în lumină. Nu-i vedea ochii din cauza ochelarilor de soare, dar figura lui senină îi dădu cumva curaj. În clipa aceea telefonul sună. Asurzită de claxoanele nemulțumite ale mașinilor, s-a oprit pe trecerea de pietoni, Miruna primi oferta celor de la radio: 3 luni de practică și specializare pentru un post de radio-redactor, cu un salariu de începător, dar perspective bune. „*Avem nevoie de entuziasmul dumneavoastră domnișoară. Ne trebuie oameni care știu să zboare, altfel nimeni nu ne va asculta*”. Închise telefonul și-și termină traversarea cu greu, înjurată din toate părțile. Doar tânărul zâmbitor era calm și răbdător. Îi dori drum bun și fără să-și dea seama îl salută cu un zâmbet.

Cățarat pe creanga unui copac, Ais își frecă mâinile satisfăcut. Îi plăcea când ziua se încheia cu astfel de succese. De fapt, nici nu-i era prea greu, oamenii își rezolvau singuri necazurile dacă reușeau să se privească unii pe alții și să învețe. Întodeauna își găseau drumul, el doar le dădea câte un impuls în direcția buna. Cu aripile obosite, Ais putea să iasă în sfârșit din tură și să ia masa la malul mării cum îi plăcea. Măine era tot zi de muncă.

Gara Ciulnița

Purta aceeași rochie albă pe care o îmbrăca în fiecare sâmbătă. Mergea grăbită prin praful de pe marginea drumului, uitându-se des la ceas. Mai erau două ore. Uneori vântul îi fura pălăria de paie și Miruna se vedea nevoită să alerge după ea cine știe pe unde. Asta o întârzia și o înfuria deopotrivă pentru că nu-și permitea să întârzie.

Ajunse la gară cu o oră mai devreme decât trebuia. Răsuflă ușurată și se ascunse de soarele torid sub streșina gării. Fixă punctul în care șina se întâlnea cu cerul și așteptă. Minutele se scurgeau greu, cleios, ca o transpirație urât mirositoare. Cei 7 kilometri pe care aproape îi alergase, prin soare și praf, începeau să-și spună cuvântul și Miruna o invidia pe cerșetoarea care se așezase pe jos, în cel mai umbrat loc al peronului.

Era sigură că sâmbăta asta venea. Nu îi promisese nimic, ca de obicei, dar de data asta ceva îi spunea că o să vină. Aerul fierbinte mirosea a mare și dacă nici asta nu era semn

bun, atunci Miruna nu mai știa altul. Își aranjă fusta și își șterse cu batista picioarele prăfuite și transpirate. Mereu îi zicea să nu-l mai aștepte la gară, dar Miruna susținea că îi face plăcere plimbarea și venea în fiecare sâmbătă. Așa că nu trebuia să-i vadă picioarele roșii și obosite. Fixă din nou punctul din care el trebuia să apară, stăruind cu privirea până îi dădură lacrimile. Se uită la ceas, se uită din nou la punct.

Nu mai venise de două luni. Treburi ur-gente, probleme pe șantier, lipsa banilor, o grevă la CFR, o mulțime de motive care se interpuneau de atâtea amar de vreme în calea fericirii ei. Două luni de când punctul nu se mai transformase în Rareș, de când peronul rămăsese gol pentru Miruna. Dar astăzi venea, o simțea și nu era dispusă să renunțe la speranță. Uneori aștepta și trenul următor (care venea abia după patru ore) gândindu-se că Răuț s-a trezit târziu și l-a pierdut pe cel de dimineață. Da, Răuț îl alinta ea și i se potrivea de minune cu părul lui cârlionțat și umerii lui lați care mutau munții acolo pe șantier, departe.

Cerșetoarea desfăcu un pachet soios și scoase din el o bucată de pâine și o felie de parizer cu mult usturoi. Miruna înghiți în sec, amintindu-și că nu a avut timp să mănânce de dimineață. Oricum nu i-ar fi picat bine la cât de agitată era. Femeia o urmări cu o privire vigilentă și furioasă pe invidia ei. Apoi îi întoarse spatele și începu să mănânce. Pe Miruna o amețea mirosul de usturoi. Se uită la ceas (40 de minute mai erau) și se concentră pe punctul drag. Lumina puternică îi făcu o lacrimă, dar nu o băgă în seamă și-și văzu de punctul ei imaginându-și figura senină și zâmbetul larg al lui Rareș. Se știau de mult, dar se vedeau puțin și uneori figura lui avea contururi șterse și mai puține culori. Când în sfârșit reușeau să se întâlnească, îl privea cu atâtea neșă încât privirea ei aproape lăsa urme. Își plimba ochii pe conturul feței lui, desenând linii ferme, rotunjind buzele și căzând drept pe linia nasului. Se scufunda în ochii lui negri ca într-o fântână din care-ți iei apă rece la vremuri de aprigă secetă. Își rezema apoi privirile de umerii lui, îi mângâia cu ele mâinile și îi gădila tălpile. Era un ritual de privit de care nu se sătura niciodată. Din punctul de la capătul șinei, ea îl desena mereu pe Rareș.

Pierdută în orizontul cu amintiri, Miruna nu simțea timpul. Broboanele de sudoare se transformau în lacrimi și se pierdeau în zâmbetul plin de speranță și nerăbdare. Punctul se transformă în tren. Miruna se apropie de marginea peronului și cu mâna făcută streășină peste ochi se uită cum crește. Cerșetoarea o privi zeflemitor, își ascunse bagajele și se pregăti să primească bunăvoința călătorilor. Se alegea mereu cu câte ceva, în timp ce fătuca asta proastă aștepta în fiecare săptămână degeaba. Trenul suieră, încetini și în cele din urmă opri în stație. Peronul se umplu de oameni, de voci, de bagaje. Cerșetoarea începu să se tânguie și să împartă binecuvântări, ascunzând rapid banuții primiți.

Miruna se pierduse deja prin mulțime, căutându-l.

LIMBA NOASTRĂ CEA ROMÂNĂ

- Sărbătoarea de cuget și spiritualitate -

La fiecare sfârșit de august, frații noștri de peste Prut sărbătoresc, așa cum numai ei știu să o facă, reînțemeierea lor spirituală, între granițele eterne ale Limbii Române.

Manifestările sunt menite să rememoreze speranța, izvorâtă din adâncul ființei naționale la sfârșitul anilor '80. Mai exact la **27 august 1989**, atunci când **Marea Adunare Națională de la Chișinău**, la care participau 750.000 de oameni (circa 1/6 din populația de atunci a republicii) a cerut declararea limbii române ca limbă de stat în RSSM, precum și trecerea la grafia latină. Sub acest impuls, peste două zile, pe 29 august 1989 se deschid lucrările celei de-a XIII sesiuni a Sovietului Suprem din RSSM, care durează până pe 1 septembrie. După dezbateri tensionate, pe **31 august** Sovietul Suprem votează legislația privitoare la limba de stat și alfabet.

La un an de la evenimente, ziua de **31 August** este proclamată **Zi Națională**, sub numele de „**Limba noastră cea română**” sau „**Ziua limbii române**”.

Alexei Mateevici

Limba noastră

*Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.*

*Limba noastră-i foc, ce arde
Într-un neam, ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte,
Ca viteazul din poveste.*

*Limba noastră-i frunză verde,
Zbuciumul din codrii veșnici,
Nistrul lin, ce-n valuri pierde
Ai luceferilor sfeșnici.*

*Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plîng și care-o cîntă
Pe la vatra lor țărani.*

*Răsări-va o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.*

Din anul 1994 o parte din poezie, reorganizată sub forma a cinci strofe de câte patru versuri, a fost aleasă ca imn național al Republicii Moldova, pe o melodie compusă de **Alexandru Cristea** (1890-1942). Înainte de stabilirea acestui imn, Republica Moldova a avut pentru câțiva ani același imn de stat ca România, cîntecul „Deșteaptă-te, române!”

Deosebit de onorant pentru noi este faptul că la manifestările de anul acesta a fost invitat și dl. **Emil Proșcan**, primarul orașului Mizil, o invitație ce vine să consfințească legă-

Grigore Vieru și
Adrian Păunescu
la Mizil - 2008

turile de suflet cu frații de peste Prut, în acest sens fiind elocventă prezența poetului **Grigore Vieru** la Concursul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, pe care îl organizăm anual, faptul că laurii Premiului I pentru poezie au încununat anul trecut fruntea talentatei studente de la Chișinău **Ecaterina Bargan**, precum și publicarea scriitorilor din Republica Moldova în paginile revistei **Fereastra** și în cele ale **Almanahului cultural**

Ne bucurăm cu atât mai mult cu cât un alt mare prieten al Asociației Culturale „Agatha Grigorescu Bacovia”, poetul **Adrian Păunescu**, urmează să primească, la 30 august a.c., titlul de **Membru de Onoare al Academiei de Științe de la Chișinău**.

Iată un fragment din scrisoarea adresată poetului de dl. acad. **Gheorghe DUCA**:

„Mult stimat Domnule **Adrian PĂUNESCU**, / *Vă comunic cu o deosebită satisfacție că în ședința Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică din 28 iulie 2010 a fost acceptată cu o unanimitate de voturi decizia Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei de a Vă alege în calitate de Membru de Onoare al Academiei de Științe de la Chișinău.*

Adunarea Generală a membrilor Academiei de Științe a Moldovei urmează să examineze această Hotărâre a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică în cadrul ședinței solemne din 30 august 2010, consacrată Zilei Naționale Limba noastră cea română - 31 august.

Prezentul mesaj constituie de fapt o invitație pentru Dvs de a veni la Chișinău pentru a participa la această ședință solemnă a elitei intelectuale din Republica Moldova, în cadrul căreia Vă vom înmâna cu drag însemnele de Membru de Onoare al Academiei de Științe a Moldovei, titlu care se acordă distinșelor personalități ale neamului nostru de pe ambele maluri ale Prutului, precum și marilor savanți ai lumii care își aduc contribuția la integrarea culturii și științei naționale în circuitul internațional al valorilor.(...)

Având în vedere faptul că în curând se vor împlini 200 de ani dramatici de când Basarabia a rămas orfană, ruptă fiind din trupul Moldovei lui Ștefan cel Mare, îmi permit să Vă rog, maestre, să abordați acest important subiect sub genericul convențional „Limba Română - cetatea de rezistență (sau necucerită) a Basarabiei”. Pentru noi, cei din actuala Republca Moldova, Limba Română este o valoare sacră, anume ea a fost arma noastră salvatoare, anume grație acestei minuni dumnezeiești - Limba Română - am rezistat în fața vitregiilor istorice și am supraviețuit ca neam. (...) Iată de ce, dintre toate victoriile anilor 1989-1991, oficializarea Limbii Române din 31 august 1989 constituie pentru noi cea mai scumpă și mai plină de sacrificii cu-cerire istorică.(...) Vă doresc multă sănătate și Dumnezeu să ne ajute să înfăptuim această lucrare de suflet.

Cu aleasă prețuire,
acad. **Gheorghe DUCA**, Președintele Academiei de Științe a Moldovei

Doina (Fragment)

De la Nistru pân-la Tisa
Tot românul plînsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.

Din Hotin și pân-la Mare
Vin muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;

Cine-au îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia!

Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las-arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija sfinților,
În sama părinților,
Clopotele să se tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te-nalță din mormânt
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând!
De-i suna din corn o dată
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori
Îți vin codrii-n ajutor,
De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară,
Din hotară în hotară
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

Mihai Eminescu

Limba noastră cea română

Sărut vatra și-al ei nume
Care veșnic ne adună,
Vatra ce-a născut pe lume
Limba noastră cea română.
Cânt a Patriei ființă
Și-a ei rodnică țărână
Ce-a născut în suferință
Limba noastră cea română.
Pre pământ străvechi și magic
Numai dânsa ni-i stăpană:
Limba neamului meu dacic,
Limba noastră cea română.
În al limbilor tezaur
Pururea o să rămână
Limba doinelor de aur,
Limba noastră cea română

Grigore Vieru

Basarabia pe cruce

Se urcă Basarabia pe cruce
Și cuie pentru ea se pregătesc
Și primăvara jertfe noi aduce
Și plînge iarăși neamul românesc.

Noi n-avem nici un drept la fericire,
Mereu în casă moare cineva
Și n-are țara dreptul să respire
Și nici pe-acela, simplu, de-a visa.

De-acolo unde s-a sfîrșit pămîntul,
Vin triburi, să ne ia pămînt și frați
Și-n fața lor abia rostim cuvîntul
Și, prin tăcere, suntem vinovați.

Ce cale poate țara să apuce?
În tragica, neconvertita zi,
Se urcă Basarabia pe cruce
Și nu știm învierea cînd va fi.

Adrian PĂUNESCU

Scriitori din Republica Moldova, participanți la ediția a IV-a a Concursului Național de Literatură Agatha Grigorescu Bacovia - Mizil, 2010

Ecaterina BARGAN

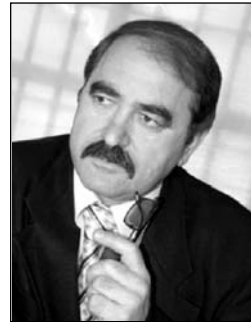
Național de Poezie „Agatha Grigorescu Bacovia” - Mizil, 2009

s-ar mai găsi un motiv pentru existența ta

Când ai deschis ochii nu ai știut că te trezești într-o zi în care toți o să se țină de tine, o să se țină în tine, o să te țină în ei, o să se închidă în pielea ta și nu o să mai iasă! fără o determinare precisă a formei visului, intuiești forma incipientă pe care o ia psihoza în mintea ta ea este aceea care te tulbură când te afli undeva la începutul nopții într-o clădire care miroase a spital și a țigări și a clorură și a semințe și a nitrați și a boală îți amintești cu nostalgie de el – spitalul salvator - zici că ai trăit acolo un fel de Iluminare, că ai trăit cele mai multe revelații în el că din ambuteiajul acela pe care ți l-a adus viața ai și început să descâlcești sensuri ți-au fost aruncate înainte drumuri din cele mai luxoase l-ai cerșit pe cel întunecat și murdar ai căutat și continui să cauți haosul din tine, din ei, în tine, în ei, în drumuri, în sensuri te roade că a trecut atâta timp iar tu l-ai trăit fără să-ți fi găsit vreunul te roade în craniu, sub piele, sub oase te roade și îți înaintază în carne un fel de instinct primitiv lipsa de afecțiune din jur, lipsa de oameni o strângere de mână te-ai săturat de reproșuri fără argumente de confirmări genetice că o să mori de cancer de arderi, de prelungiri, de iluzii, de nedreptăți, de favoruri gratuite ți-e greață! te gândești la un pământ întreg ca la un soare ai auzit, ți s-a spus, ești inutil, nu ai voce și nici vertebre iar carnea ta o să putrezească, iar carnea ta o să fie mâncată de microorganisme ai auzit, ai văzut, ei exersează de pe acum trântirea ușii, după douăsprezece ore o să te trimită din nou la școala care îți spală creierii, după douăsprezece clase terminate o să te arunce în stradă în strada în care îți vei căuta libertatea, pe care o să întinzi afișe cu replica: „În mintea ta este un polițist. Ucidă-!”

Ion DIVIZA

Secretarul literar al Teatrului „Satiricus I.L.Caragiale” din Chișinău. Membru al **Uniunii Scriitorilor din Moldova**. Președintele **Asociației Epigramiștilor din Moldova**.

nu mă tem

nu mă tem să fiu călcat de trenul iluziilor
ca o ană carenină revin mereu
descălțat de sine
pe acest peron al eternei sinucideri

solstițiu cea mai lungă noapte din noi

lunecam spre marginea înghețată a solstițiului
22 decembrie a fost va mai fi
spuneam și mă înfioram
de „22 decembrie” de „a fost” de „va mai fi”
de râul care „bine că nu e mai rău”
vedeam un alt solstițiu
cu 21 limbi apocaliptice arzând
tot ce va mai rămâne din întuneric
tot ce va evada din lumină

mașina de compus poezii

mașina de compus poezii
va salva universul poetic
de patimi de doruri de prostii trăite

copy paste copy paste paste paste paste

mașina de compus poezii
un pentium 6 ori 666
va scrie suflul meu în trei colonițe

copy paste copy paste copy paste
paste paste paste

mașina de compus poezii
va salva universul meu poetic de mine

Galina FURDUI

Membru al **Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și România**. Președinte al Consiliului literar-artistic la **Radioteleviziunea Națională**, președinte al **Studioului literar-artistic „Ars poetica”**, redactor al revistei științifice „**Univers Om**”.

* * *

... Iar la sfârșit tot ce-ai lăsat vorbește.
(Aud zvâcnind un gând timid: vâslește).
Vâslesc. Înnot adânc prin apa renunțării
Spre Țărmu-al șaptelea. E poarta dezlegării.

Dărm și-nalt, și timpu-mi-verb clădește
Un pod ce-și neagă lanțul. Alb, iubește.
...Iar la sfârșit tot ce-a lăsat vorbește,
Aud prin ani. Nu te opri. Grăbește.

Grăbesc. Rămâne-n urmă secera-ntrebării
Semnul aud. În ochiul lumânării.
Înot... Dar unde-s? Brațul-pod cum crește,

Țărmul ating. Respir nepământește...

Iar la sfârșit tot ce-ai lăsat vorbește

* * *

Când secunda te va trece
De cealaltă parte-a porții,
Cine-o fi să se aplece
Să-ți culeagă vreascu sortii?

Te va plânge-o bură rece
Tremurând în negrul nopții,
Când secunda te va trece
De cealaltă parte-a porții.

Mulți veni-vor să disece
Floarea din cununa morții,
Tu... ruga-vei Sfânta Lege
Umbra-n urma ta să sece,

Când Lumina te va trece.

* * *

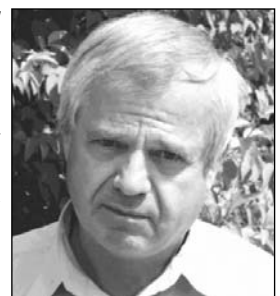
Ani mulți la rând, ani de noroc,
Viața-mi păru un simplu joc.
Anii s-au dus și-n plete-a nins,
Decoru-i rupt. Lumini s-au stins.

Se zbate,-ncins, vântu-n ghioc,
Mă arde-un foc. Dar ce-i un foc,
Când anii strânși toți la un loc
Rotesec un joc ce nu e joc?...

Cupa iubirii-n palme-am strâns –
Că viața scurtă-i cine-a zis?
Că-amară-i floarea cine-a scris?
Vezi? Colo-n stele s-au aprins

Fără soroc, ani-busuioc...

GHEORGHE CALAMANCIUC

Redactor-adjunct la ziarul **Patria** (Fălești), director al școlii medii Călinești, Fălești, lector la **Universitatea de Stat „Alec Russo”** (Bălți), redactor literar la **Teatrul Național „Vasile Alecsandri”** (Bălți).

luminișuri cântătoare

Mi-e tare dor uneori
de luminișurile cântătoare ale pădurii
ce m-au avut copil.

Dar ce folos, ce folos?
Străinătatea mărunță și falsă
mă ține departe de ele,
de luminișurile mele cu iarbă și fragi.

Când mă voi trece-n neștire,
purtați-mi sicriul prin luminișurile acele
cântătoare.

Dacă aveți, firește,
măcar cea mai mică dorință
să mă reîncarnez în pasăre.

(Continuare în pag. 26)

Ion PROCA

unii”.

Rugăciuni pentru ape, focuri și ceruri

Au dăngănit clopotele prelung. Bă-teau ca la naștere, ca la moarte, ca la priveghi.

Nașterea. Nunta. Moartea.

Buciumele au spart chemări tânguioase de vârfurile dealurilor. Noi eram departe. Eram în văi la coasă. Și cine știe cât timp ne-am pierdut printre snopi.

...Veneam din câmpie. Treceam prin miriști. Trebuia să ajungem cu snopii de grâu, să trecem prin Betleem, să trecem prin păduri virgine. Aduceam pâine. Grâul era curat ca fața soarelui.

Ne întorceam târziu, foarte târziu. Treceam prin podgorii streine, prin crânguri streine. Dumnezeu de mult împărțiseră pământurile și noi rămăseserăm numai cu vânturile. Din hârnicie și osârdie. Din prea mare râvnă pierdusem pământurile. Și dacă ne mai luau și cânturile trebuia să punem mâna pe unelte și să începem bătălie. Curaj aveam, de bărbăție nici vorbă, dar mâinile noastre erau hămesite de muncă și prea blânde. Vroiam să muncim, să ne creștem copiii, să ne petrecem bătrânii după datină și de fiecare dată să le luăm pe toate de la început. Să se audă din gura noastră povestea: „*a fost odată ca niciodată*”.

Am ajuns târziu. Prea târziu. Sfântul Petru dormea dus și pământul era de acum împărțit. Coasele noastre purtate cale lungă ne-au curmat umerii și au căzut ca niște clopote la picioarele sfântului, care tresări speriat și ne privi mirat:

– Ce s-a întâmplat, bre moldoveni, pe unde veți fi rătăcit?

– La coasă, Sfinte Petre, răspunserăm toți într-un glas.

Și atunci mâna dreaptă a lui Dumnezeu, zgâlțâi de belciugii porții Sfântului Duh și acesta apăru și mai somnoros, ocărând că i s-a stricat bunătate de somn.

Sfântul Petre încercă să l ogoiască:

– Doamne, am mai văzut și alte neamuri vrednice și robace, dar aceștia i-au întrecut pre toți. Rogu-te, nu-i pizmui, căci ei erau la coasă și nici n au auzit chemarea clopotelor, că se scutura pâinea în lut și nu era vreme de pierdut și zic; Doamne, pentru atâta osteneală să-i primim mai aproape de noi: pe lângă Nistru, pe lângă Tisa.

Și precum Dumnezeu era cu un creion colorat în mână, a luat și a croit o bucată bună și a zis mulțumit:

– Dacă i așa, Dachia să fie!

Și ni s-a dat un colț de Dacie de am îmblânzit hergheliile de mânji sălbatici, am coborât fântânile la șes, am urcat viile pe dealuri, am sădit codri sub sprâncene de visuri și de vânturi... O, și câte am făcut noi de la naștere până la moarte.

Nașterea. Nunta. Moartea.

La Judecata de Apoi, înviază-L, Doamne pe fiul tău Toader Proca și a lui soție Zinovia.

Ion Anton

Poet, prozator, traducător și publicist, membru al **Uniunii Scriitorilor din Moldova** și al **Uniunii Scriitorilor din România**. De asemenea membru al **Uniunii Jurnaliștilor din Moldova**. Redactor șef al revistei săptămânale pentru copii și adolescenți „**Florile Dalbe**”

existențialism basarabean

cer călcat în picioare
pământ ridicat la cer
cerșetorii dau de pomană
bogaților care le cer
frumos scuiat drept în țintă –
o fi fiind iuda, hristos? –
cu-alaiul acesta de gintă
mimăm un botez maiestuos
de fapt botezăm o idee
care ne pare icoană
trădarea din vechea iudee
nu se oprește din goană
de fapt e o nuntă pierdută
fără de mire și nași
tradiția noastră tăcută
mireasă-i în ochii de lași
fîrea noastră de neam
care făptura ne-o face
azi e șomeră pe ram
mugurul nu se desface
petala europeană
e foșnet în țara săracă
și cade încet pe o rană
din inima noastră posacă

cer călcat în picioare
pământ ridicat la cer
săraccii dai de mâncare
bogaților care le cer

Șiman Augustina

Membră a cenaclului literar „Iulia Hașdeu”, a clubului de discuții „Spirit și intelect” de la biblioteca Ovidius și a cenaclului „Vlad Ioviță”.

365.496

Stau într-un rînd infinit de lung și nu știu unde duce. În fața mea oameni, în spatele meu oameni... Aglomerație imensă spre o figură neclară și îndepărtată ce pare a fi o mășuță...

Nu știu cît timp am stat acolo... Îmi pare că mult... Am ajuns la masa aia ca printr-un vis. Era mai degrabă un birou și la el era așezat un om micuț, a cărui chelie abia de se vedea de după teancul înalt de foi, cu ochelari masivi ce atîrnau pe vîrfurile nasului mare și ascuțit. Cu o expresie a feței agitată și sute de riduri care se încrețeau la fiecare mimică ne mulțumită a feței sale.

– Așează-te! Mi-a spus el enervat.

M-am așezat intimidată.

– Numărul?!

– Emm... 365.496... I-am răspuns nedumerită.

Omulețul răscoli grăbit printre teancurile de hîrtie din fața lui, scoase o foaie fără să clatine teancul cîtuși de puțin.

– Să vedem... Așa completăm formularul... Să zicem că o să te cheme „Augustina”, așa... „Au-gus-ti-na”...

Numele parcă se izbi de capul meu... Uhh ce nume greoi...

– Dar altele nu aveți?

Omulețul își ridică ochii mînios către mine păstrîndu-și nasul țintit în hîrtie...

– Da sigur! Hai să ne jucăm! Ala-bala-portocala-Ana-Mariana-Ileana, ce o fi ?! Lasă că restul așteaptă! Cît acolo?? Încă cîteva mii de suflete! Plus că așa ordine am primit de sus! Mi-a spus să numesc așa numărul 365.496! Ai ceva împotrivă?! E prea bun numele pentru tine! Nu înțeleg de ce anume tu?! Dar eu nu pot să judec oridinele Lui, eu doar le execut!

Mi-am aplecat rușinată capul sperînd că o să tacă curînd fiindcă avea o voce atît de pițigăiată încît îmi zgîria urechea!

– Anul nașterii îl scriem 1991, frumos an, îmi place... Și cifra e frumoasă... Haha! Dă să-ți fac o poantă, la luna nașterii scriem august, o să vezi, ai să rîzi și tu, și ai să faci și tu glume pe seama asta!

Îmi venea să mă scol de pe scaun și să-l apuc de gît. Văzîndu-mă furioasă m-a întrebat:

– E vreo problemă?!

Uhhh! Vocea aia ascuțită!

– Nu...

– Zi-mi o cifră care îți place mai mult.

– Doi...

– Așa 02.08.1991. Frumoasă îmbinare de cifre!

Mă rog... Mie nu-mi părea prea frumoasă... Obişnuită chiar... Și totuși încă nu înțelegeam prea bine ce căutam eu acolo... Încercam să-mi amintesc ceva, dar nu reuşeam... De fapt niște fărîmituri din ceva... De parcă mă izbise ceva... Țin minte durerea... Apoi țin minte un chip, un chip frumos... Dar plîngea... Ochi mari și albaștri, părul negru și des... Și buzele lui lipite de fruntea mea... Senzația părului lui mătăsos lunecînd pe umărul meu... Mirosul părului lui... Și nu știu de ce vroiam să mă ridic către el, să îl strîng la piept și să-mi cer iertare, dar nu puteam... Mi-am fixat ochii către cerul albastru, apoi a izbucnit o lumină albă în fața mea... Și uite-mă aici... În rîndul ăla...

– Spune-mi cam ce ai vrea tu? Trei lucruri te rog, orice! Rău, bine, orice!

– Păi... Cred că fericire, liniște suflătească și... pe el... pe cel care plîngea lângă fruntea mea...

– Aham, aham... Clar, clar..

Omulețul completase ceva pe foaia aceea, se încreți întristat, apoi își ridică capul de tot și privindu-mă fix în ochi mi-a spus:

– Uite cum stă treaba: ca să ai toate cele dorite ai să parcurgi mii de kilometri de inversul lor să zic așa. Adică uite... Dacă spunei „Durere” de exemplu, atunci ai fi trăit toată viața fericită și ai fi termitat-o găsind durere.. Avem nebuni din ăștia care aleg și așa ceva pentru a-și face noua experiență de viață mai pipărată și mai interesantă, sau o fac intenționat pentru a trăi fericiti, căci ultimile clipe, chipurile, sunt un nimic pe lângă tot timpul trăit. Greșit! Ultimele clipe îți definesc tot timpul trăit! Îți dau un nume și un sentiment cu care acoperă întreaga ta existență. Nu te-ai gîndit prea mult înainte de a spune cele trei, corect?

– Nu...Nu chiar... Sfirșitul mai mult...

– Ești specială... Îl înțeleg acum...

– Unii o zic pur și simplu așa... Nu iau în considerație ultimele vibrații interioare... Tu le-ai luat în considerație, adică imaginile memoriei tale amestecate cu stările specifice: vibrații ale sufletului. Înțelegi? Acum... Uite, avem o formulă de calcul matematic, e secretă

(Continuare în pag. 27)

Concursul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” (Mizil - ediția a IV-a)

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria orașului Mizil organizează a patra ediție a **Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”**

Participanții (nu există condiții de vârstă sau apartenență la Uniunea Scriitorilor sau la alte forme asociative ale scriitorilor) vor trimite, până la data de 10 septembrie a.c.: ♦ pentru **Secțiunea Poezie: minimum 10 – maxim 20** poezii pe suport electronic (e-mail sau C.D), ♦ pentru **Secțiunea Proză**: una sau mai multe lucrări de proză scurtă (în total maxim 20 pagini cu Times New Roman - corp 14). ♦ Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicate sub pseudonim, va specifica și acest lucru). Se anexează un C.V. care va cuprinde, obligatoriu: adresele de corespondență (adresa poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie (format 10 x 15), de preferat tot în format electronic.

C.D. - urile expediate prin poștă (verificați corectitudinea formatării!) se trimit în plic, pe adresa: **Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Grigorescu Bacovia, nr.13 A, Mizil, jud. Prahova.**

Textul prin e-mail vor fi expediate la adresa: **lucian_manailescu@yahoo.com**. (Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne-au parvenit).

Juriul va fi format din 5 membri ai Uniunii Scriitorilor din România, reprezentând 5 zone diferite ale țării, iar notele acordate vor fi făcute publice (în cazul premianților), sau vor fi comunicate personal celor interesați.

Se vor acorda: **Marele Premiu**, câte trei premii pentru fiecare secțiune și mai multe mențiuni, din partea unor publicații și reviste literare.

Emil PROȘCAN

P.S. Colaborările pentru numerele viitoare ale revistei **Fereastră** se primesc la adresele de e-mail:

lucian_manailescu@yahoo.com. sau
leonidacondeescu@yahoo.com

Abonamente se pot face la sediul redacției, prin mandat poștal sau depunând suma respectivă în Cont IBAN:

RO60RZBR 0000060010080523

deschis la „Raiffeizen BANK” – Filiala Mizil (Cod Fiscal: 23032460)

Vă rugăm să anunțați prin e-mailul din caseta de redacție faptul că v-ați abonat, pentru a beneficia de primirea numărului imediat următor al revistei.

Prețul unui număr - 5 lei, 3 numere - 15 lei, 6 numere - 30 lei, în această sumă intrând și cheltuielile de expediere.

(Urmare din pag. 26)

și nu ți-o spun, să zicem că „mă joc” cu cifre ca: data nașterii tale, luna și anul. Cifra obținută o adunăm la numărul pe care o deține fiecare dorință în lista asta galbenă. Ca de exemplu: Fericire - 65, și citim de pe cealaltă foaie ce semnifică cifra obținută... Te gîndești: „*Dar e simplu... Trebuie să trăiești o viață suferind ca spre final să obții fericirea*”, „*Hmm... da, în capul meu cam așa era...*”, păi vezi că e greșit! Fiecare suferă individual... La diferite nivele, la o intensitate diferită... Liniștea nu poate fi găsită fără zbucium... De fapt ți-ai dorit același lucru de două ori, fiindcă fericirea și liniștea interioară se țin una de alta, sunt siameze... De aia îți va fi de două ori mai greu să le obții... Față de tînărul ăla... păi ce să-ți spun?... Căutându-l disperată ai să iubești necondiționat și nepotrivit... Îmi pare rău dar nu o să-l găsești în viața asta, în următoarea da... În asta însă nu... Ai să găsești mici trăsături care o să-ți amintească de el... Nu... Nu la nivel de memorie o să-ți amintească, dar întîlnind un om cu o trăsătură, de oricare, fizic, interior, dar mai cu seamă interior ca a lui, o să ai o atracție nebună pentru el, ca și un magnet extrem de puternic... Dar acel om nu o să aibă atracție față de tine... Cum am mai zis... O trăsătură doar din tot întregul pe care l-ai iubit... Fiecare din noi are un singur suflet pereche cu care se reîntîlnește de fiecare dată, sunt și mici excepții... Ca a ta... În următoarea viață te asigur! Mă rog.. Poate peste două... E nevoie de ceva timp pentru a restabili echilibrul și cursul natural a două suflete pereche în așa fel în cît să se reîntîlnească de fiecare dată... Pînă la urmă ai să-ți găsești pe cineva... Dar doar pentru a-ți potoli singurătatea... Fiindcă conexiunea spirituală, nunta, inelul spiritual nu o să existe... O să fii atașată doar de acel fragment, trasătură... Și asta îți va asigura o conexiune puternică emoțională, dar nu și spirituală... O să fie și el unul ca tine... Care și-a rătăcit pe un timp jumătatea... Dar repet, să nu te aștepti la ceva profund...

Nu înțelegeam mare lucru... Omulețul observînd acest fapt a zîmbit discret și a scris ceva la secțiunea scrisă îngroșat: „**MOARTE**”.

- Ce ați scris acolo...? Vreau să știu cum o să fie!

El îmi zîmbi ștrengar și mi-a spus:

- Nu se poate... Cum spun oamenii: „Sfîrșitul încornează opera!” Pentru a vedea sfîrșitul merită să trăiești întreaga viață... Și zîbind larg mi-a pus foaia într-un alt teanc... Straniu dar vocea lui deja îmi părea mai plăcută... Apăsă pe un buton și am căzu de pe scaun undeva în beznă... Iar pe măsură ce cădeam am auzit vocea lui care devenisă din nou pițigăiată și nervoasă strigînd: „Următorul!”

Revista Fereastră

Publicație editată de: **Asociația Culturală
„Agatha Grigorescu Bacovia” - MIZIL**

Cod fiscal: **230324460;**

Cod IBAN: **RO60RZBR0000060010080523,**
deschis la „Raiffeizen Bank” - filiala Mizil

Redacția

Director: Emil Proșcan,

Str. Agatha Grigorescu Bacovia”, nr. 13A

**Telefoane: 0244251144; 0722653808 - director;
0732731196, 0769210763 - redactor șef**

E-mail: lucian_manailescu@yahoo.com

Redactor șef: Lucian MĂNĂILESCU

Grafică: Cristina IRIAN

Fotografii originale: Florin Ursuleanu

ISSN 1844 - 2749

Autorii materialelor publicate răspund în mod direct de conținutul acestora.

75 DE ANI

Într-un interviu din revistei „**Pagini Românești în Noua Zeelandă**”, scriitorului **Ion Miloș**, îi mărturisește criticului literar **Adrian Dinu Rachieru**: „Mă înclin în fața culturii române, ea însăși o deltă care își adună apele. Am încercat, după puterile mele, s-o slujesc. Zic că n-am făcut puțin. Și observ cu tristețe că alții nu se sinchiesc. Dar cred în destinul ei. Amin!”.

Lucrurile se nuanțează în răspunsul la întrebarea: „Cum privești reproșurile (Gh. Grigurcu e campionul) adresate unor mari nume ale literaturii noastre: **Sadoveanu, Călinescu, Marin Preda**. Sau **Nichita**, de exemplu, care – spune Grigurcu – s-a lăsat «oficializat», a fost un lider «confectionat de partid», a gustat din cupa succesului, a fost idolatrizat, a creat o modă ș.a.m.d.”

„Prostii! – spune scriitorul suedez de etnie română, născut în Banatul Sârbesc – **Toți dorim gloria. Nichita n-avea fibră civică. Dar a fost un foarte mare poet. Acum e ușor să vii să spui că e blamabil pentru «indiferentism etic». Dar ceilalți ce-au făcut. Mi-e silă de atâția procurori morali, de atâția «dalmațieni» care atunci moțâiau și acum dau lecții și pun note. Halal!**”

Că literatura română are probleme în a-și recunoaște valorile și că o mulțime de A. Toma ai momentului au devenit „judecătorii” ei irefutabili, mânuind cu abilitate ghilotina doctrinară (și aia împrumutată), nu trebuie să surprindă pe nimeni. A...tomistii în cauză ar fi expulzat de pe orbită – în cazul supraviețuirii comunismului – toate „abaterile” culturale ale oamenilor de condei, chiar dacă azi strâmbă din nas, cu dispreț, în fața operei unor mari scriitori (**Nicolae Labiș, Eugen Jebeleanu, A.E. Baconski, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Fănuș Neagu** etc), pentru simplul motiv că aceștia sunt... de stânga. Tâmpit argument! Nimeni n-a îndrăznit să-i „scoată” din literatura lumii pe **Maiakovski, Pablo Neruda** (cărui i s-a conferit Premiului Nobel), **Louis Aragon, Federico García Lorca, Panait Istrati** etc., etc, etc...

Neantizarea valorilor literare românești merge însă mult mai departe, „guma tăcerii” ștergând cu asiduitate din „ceasloavele” oficiale nume precum: **Marin Sorescu, Ion Băieșu, Petre Stoica, Geo Bogza, Radu Tudoran** (un mare scriitor nedescoperit nici în viață, nici în moarte), **Cezar Baltag** și atâția alții.

Să ierte cititorul această – poate – prea lungă introducere, la rândurile ce evocă (ne)sărbătorirea marelui sacerdot al poeziei

românești **Ion Gheorghe**, la împlinirea vârstei de 75 de ani.

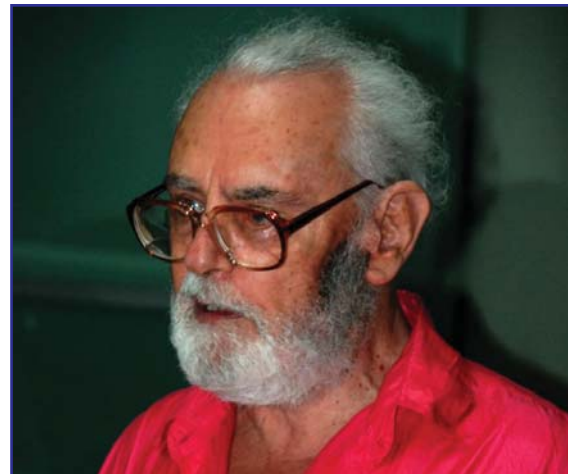
Să ne oprim însă, un scurt moment, la cele scrise în revista **Transilvania** în urmă cu 5 ani: **La 70 de ani, marele poet Ion Gheorghe** nu numai că nu a fost sărbătorit așa cum pe drept cuvânt ar fi meritat un scriitor atât de viguros și de original, dar opera sa poetică (comparabilă, ca întindere și greutate, doar cu a câtorva poeți români de după Arghezi și Blaga) este în mod constant denigrată sub ridicele pretexte ideologice și politice. Prejudicata și lipsa de sinceritate a celor ce fac jocurile istoriei literare în stricta contemporaneitate, prin jocurile de culise abil orchestrate, dar și grație consecvenței sale față de principiile de-o viață, fac din poezia pe care Ion Gheorghe continuă să o scrie (parcă expulzată, și acum, la 49 de ani de la prima sa carte, dintr-un vulcan noroios în plină erupție), o raritate de mare preț pentru cititorii, câți or fi ei, de poezie românească, la începutul acestui nou mileniu.

Că Ion Gheorghe și-a păstrat crezul politic și încrederea neșărmurită în limbaj, că tabletele dacice pe care susține că le-a descifrat nu sunt acceptate „științific” (dar nici măcar de o cercetare care să confirme sau să infirme pentru totdeauna adevărul spuselor poetului nu pot fi în stare arheologii și istoricii Academiei?) nu mai are importanță când avem de-a face cu astfel de poeme splendide, adânc înrădăcinate în tradiția și în mitologia românească, astăzi refuzate cu suficiență de postmodernii cosmopoliți ca niște semne rușinoase, aparținând unei lumi dispărute. În definitiv, poate că lumea din care coboară Ion Gheorghe nu a fost de tot îngropată – este un gând, acesta, pe care ar fi bine să nu-l alunghăm în clipele de adâncă reflecție și cumpănă.

Evenimentul din 16 august a.c. - ziua de naștere a poetului - s-a desfășurat în aula (o, nu, nu a Academiei!) Bibliotecii Județene „Vasile Voiculescu” din Buzău. Din respect pentru ierarhii, vom începe enumerarea invitaților cu cei care nu au fost prezenți: reprezentantul Președinției (instituție care nu-i mai decorează decât pe românii ce aleargă repede – nu am nimic cu sportivii, dar...), reprezentantul Academiei Române (cum spunea Fănuș Neagu: „Poetul și Academia sunt două instituții separate!”) reprezentantul U.S.R. (care a ratat astfel șansa de a-și procura cea mai bună carte de poezie apărută în România de după revoluție – „**Sutrele țaranului Iancu Arsen**”, împreună cu volumul amar „**Concluziile senectuții**”, ambele editate de... oamenii ce

suplinesc instituțiile de cultură), reprezentanții revistelor literare editate pe bani publici, reprezentantul Consiliului Județean Buzău, aflat, probabil, în documentare la Brăila, pentru a pregăti viitoarea sponsorizare amicală a festivalului „Serile de Literatură ale Revistei Antares”, precum și ceilalți reprezentanți.

Au fost prezenți admiratorii și prietenii poetului. În numele cărora facem aceste succinte rememorări:

„Sunt născut din dragostea pentru pământ străin / ce-o nutrea Anton D. Gheorghe, însurat / cu-o săteancă, – Filofteia D. Marin, / căreia atâția ani de flori i-a scuturat. // Și-am venit pe lume lanț de aur ca să leg / fata ceea, de flăcăul care n-o iubea, / ce păcat că nu m-am rupt și c-am rămas întreg / și i-am priponit: pe ea de el, pe el de ea...” (Născut din dragoste pentru pământ)

„Contemporanii mă ocolesc, se fac a fi uitat de mine, / Sunt tot mai singur și îmbătrânesc bine, / Nerușinarea lor s-a preschimbat în prigoană, / Calomni de tot felul îmi toarnă sare pe rană (...) / Trăiesc mai departe greșelile și izbânzile timpului meu, / Unii mă cred nebun, alții zeu.” (Schimbarea cămășii)

„Pe ruinele templelor stau eu și mă descalf / Deșertându-mi sandalele de semințele de iarbă. / De-acum pot deosebi evenimentele de faptul fals, / Pot zice că Istoria, cu băutura ei tare, mi se prelinge pe barbă. / Pe la poarta casei mele fluviul timpului trece: / Zilnic beau și mă-mbăt pentru că are gustul izvorului / de pe Istrița: este limpede și rece.”

(Simpla beție a timpului)

Text și fotografii: **Lucian Mănăilescu**
Colaj foto: **Ion Măldărescu** (Agero - Stuttgart)